UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

Adversus Colotem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1372

Visual Library

maxime quidem his qui beati putantur, quibus A dulcedo gustum præbẽs eorum quæ amissuri sunt, esca est doloris. Quam enim læticiam, quam perceptionem voluptatis, quam exsultationem non expellat & frangat continenter ad animum accidens cogitatio, fore vt in infinitum is tãquam vastum in mare effundatur, apud eos qui pulcrum & beatitudinem in voluptate ponunt? Tum si, quæ est Epicuri opinio, plerisque vsu venit vt cum dolore intereant: plane nullam admittit consolationem mortis metus, per mala ad priuationem bonorum ducentis. Præterea non defatigantur Epicurei pugnando & omnes homines cogendo, vt malorum B euitationem pro bono ducant, pro malo autem bonorum abolitionem non reputent: interim fatentur, mortem omni spe ac gaudio carere, sed præcisa esse omnia iucunda & bona. quo quidem tempore multa pulcra, magna, diuinaque exspectant, qui animos interitus expertes esse sentiunt & immortales, aut qui longas quasdam temporis circuitiones alias in terra alias in cœlo peragrãdo cõficiant, donec vna cum mundo dissoluantur, cum Sole & Luna in ignem mente præditum conflagrantes. Huiusmodi campum voluptatum tantarum Epicurus exscindit, & iis quæ diuinitus sperantur, C (vti docuimus) muneribusq́; deorum sublatis, studio cognoscendæ veritatis facultati contemplatrici, actrici cupiditate honorem ademto, naturam in læticiam animi corporis gratia conceptam, nimis hanc angustam, ac ne puram quidem, conijcit atque includit: tanquam si natura maius aliud bonum, quam est mali fuga, haberet nullum.

PLVTARCHI D

aduersus Colotem Liber.

COLOTES, quẽ Epicurus solebat Colotaram & Colotarium blãdiẽdi causa diminuta voce appellare, librũ edidit hac inscriptione, Secũdum aliorum philosophorũ decreta ne viui quidem posse: eumque regi Ptolemæo dedicauit. Quæ verò nobis aduersus Colotem disputare subiit, E existimo te, Saturnine, cum voluptate lecturum si perscripsero: vt qui honestis rebus antiquitatisque studio tenearis, hancque maxime regiam delectationem esse censeas, memoria complecti & in promtu habere quantum eius fieri potest, veterem doctrinam. Nuper, cum is liber recitaretur, vnus de sociis nostris Aristodemus Aegiensis, quem nosti, secta Academicus, & non ferulam gestans quod aiunt, sed ardentissimo instinctu Platonis orgia celebrãs, nescio quomodo præter morem suum silẽtiũ cum tenuisset, & ad finẽ vsq; modeste auditorẽ se præbuisset: absoluta lectione, Agedum, inquit, F quemnã huic opponemus pro philosophis propugnaturũ? Non enim admodum probo Nestorem, qui de IX heroibus cum deberet præstantissimum deligere, fortunæ & sorti rem commisit. Atqui vides, aiebam, ipsum se sortitioni præfecisse, vt prudẽtissimo homine eã moderante conficeretur. itaq;

καὶ μάλιστα τοῖς εὐδαιμονεῖν δοκοῦσιν, οἷς δέλεάρ ἐστι λύπης τὸ ἡδύ, γινομένοις ὧν στερήσονται. τίνα γὰρ εὐφροσύνην ἢ ἀπόλαυσιν καὶ βρυασμὸν οὐκ ἂν ἐκφύσειεν καὶ καταγάγοι ἐμπίπτουσα συνεχῶς ἡ ἐπίνοια τῆς ψυχῆς, ὥσπερ εἰς πέλαγος ἀφανὲς τὸ ἄπειρον ἐκχεομένης τῶν ἐν ἡδονῇ τιθεμένων τὸ καλὸν καὶ μακάριον; εἰ δὲ δὴ καὶ μετ' ἀλγηδόνος (ὥσπερ Ἐπίκουρος οἴεται) τοῖς πλείστοις ἀπόλλυσθαι συμβαίνει, παντάπασιν ἀπαρηγόρητός ἐστιν ὁ τοῦ θανάτου φόβος, εἰς ἀγαθῶν στέρησιν διὰ κακῶν ἄγοντος. καὶ πρὸς ταῦτα μὲν οὐκ ἀποκαμοῦνται μαχόμενοι καὶ βιαζόμενοι πάντας ἀνθρώπους, ἀγαθὸν μὲν ἡγεῖσθαι τὴν τῶν κακῶν ἀποφυγήν, κακὸν δὲ μηκέτι νομίζειν τὴν τῶν ἀγαθῶν στέρησιν. ἐκεῖνο δὲ ὁμολογοῦσι, τὸ μηδεμίαν ἐλπίδα μηδὲ χαρὰν ἔχειν τὸν θάνατον, ἀλλὰ ἀποκεκόφθαι πᾶν τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθόν, ἐν ᾧ χρόνῳ πολλὰ καλὰ καὶ μεγάλα καὶ θεῖα προσδοκῶσιν οἱ τὰς ψυχὰς ἀνωλέθρους εἶναι διανοούμενοι καὶ ἀφθάρτους, ἢ μακράς τινας χρόνων περιόδους, νῦν μὲν ἐν γῇ, νῦν δὲ ἐν οὐρανῷ περιπολούσας, ἄχρις οὗ συνδιαλυθῶσι τῷ κόσμῳ, μεθ' ἡλίου καὶ σελήνης εἰς πῦρ νοερὸν ἀναφθεῖσαι. τοιαύτην χώραν ἡδονῶν τοσούτων Ἐπίκουρος ἐκτέμνεται, καὶ ταῖς ἐκ θεῶν ἐλπίσιν (ὥσπερ εἴρηται) καὶ χάρισιν ἀναιρεθείσαις, ἐπὶ τοῦ θεωρητικοῦ τὸ φιλομαθὲς καὶ τοῦ πρακτικοῦ τὸ φιλότιμον ἀποτυφλώσας, εἰς στενόν τι κομιδῇ καὶ οὐδὲ καθαρὸν τὸ ἐπὶ τῇ σαρκὶ τῆς ψυχῆς χαῖρον συνέστειλε, καὶ κατέβαλε τὴν φύσιν ὡς μεῖζον ἀγαθὸν τοῦ τὸ κακὸν φεύγειν οὐδὲν ἔχουσαν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

πρὸς Κολώτην.

ΚΟΛΩΤΗΣ, ὃν Ἐπίκουρος εἰώθει Κολωτάραν ὑποκορίζεσθαι καὶ Κολωτάριον, ὦ Σατορνῖνε, βιβλίον ἐξέδωκεν, ἐπιγράψας περὶ τοῦ ὅτι κατὰ τὰ τῶν ἄλλων φιλοσόφων δόγματα οὐδὲ ζῆν ἐστιν. ἐκεῖνο μὲν οὖν Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ προσπεφώνηται· ἃ δὲ ἡμῖν ἐπῆλθεν εἰπεῖν πρὸς τὸν Κολώτην, ἡδέως ἂν οἶμαί σε γεγραμμένα διελθεῖν, φιλόκαλον καὶ φιλάρχαιον ὄντα, καὶ τὸ μεμνῆσθαι καὶ διὰ χειρῶν ἔχειν, ὡς μάλιστα δυνατόν ἐστι, τοὺς λόγους τῶν παλαιῶν, βασιλικωτάτην διατριβὴν ἡγούμενον. ἔναγχος οὖν ἀναγινωσκομένου, εἷς τῶν ἑταίρων Ἀριστόδημος ὁ Αἰγιεὺς (οἶσθα γὰρ τὸν ἄνδρα τῶν ἐξ Ἀκαδημίας οὐ ναρθηκοφόρον, ἀλλὰ ἐμμανέστατον ὀργιαστὴν Πλάτωνος) οὐκ οἶδα ὅπως παρὰ τὸ εἰωθὸς ἐγκαρτερήσας σιωπῇ, καὶ παρασχὼν ἑαυτὸν ἀκροατὴν ἄχρι τέλους κόσμιον, ὡς τέλος ἔσχεν ἡ ἀνάγνωσις, Εἶεν, ἔφη, τίνα τούτῳ μαχούμενον ἀνίσταμεν ὑπὲρ τῶν φιλοσόφων; οὐ γὰρ ἄγαμαι τοῦ Νέστορος, ἑλέσθαι δέον ἐκ τῶν ἐννέα τὸν ἄριστον, ἐπὶ τῇ τύχῃ ποιουμένου, καὶ διακληροῦντος. ἀλλὰ ὁρᾷς, ἔφην, ὅτι κἀκεῖνος ἐπὶ τὸν κλῆρον ἑαυτὸν ἔταξεν, ὥστε τοῦ φρονιμωτάτου βραβεύοντος γίνεσθαι τὸν κατάλογον·

Ἐκ δ' ἔθορε κλῆρος κυνέης, ὃν ἄρ' ἤθελον αὐτοὶ,
Αἴαντος. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ σὺ προστάττεις ἑλέσθαι,
Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην;

ὅρα δὴ καὶ σκόπει πῶς ἀμυνῇ τὸν ἄνδρα. καὶ ὁ Ἀριστόδημος, Ἀλλ' οἶσθα (ἔφη) τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι τῷ παιδὶ χαλεπήνας, οὐκ αὐτὸς ἐνέτεινε πληγάς, ἀλλὰ Σπεύσιππον ἐκέλευσεν, εἰπὼν αὐτὸς ὀργίζεσθαι. καὶ σὺ τοίνυν παραλαβὼν κόμιζε τὸν ἄνθρωπον ὅπως βούλει· ἐγὼ γὰρ ὀργίζομαι. ταὐτὰ δὴ καὶ τῶν ἄλλων παρακελευομένων, Λεκτέον μὲν (ἔφην) ἄρα, φοβοῦμαι δὲ μὴ δόξω καὶ αὐτὸς ἐσπουδακέναι μᾶλλον ἢ δεῖ πρὸς τὸ βιβλίον, ὑπὸ τῆς δι' ἀγροικίαν καὶ βωμολοχίαν καὶ ὕβριν τοῦ ἀνθρώπου χόρτον τινὰ προσβάλλοντος

ἥσεως Σωκράτει, καὶ πῶς εἰς τὸ στόμα τὸ σιτίον οὐκ εἰς τὸ οὖς ἐντίθησιν ἐρωτῶντος. ἀλλ' ἴσως ἂν ἐπὶ τούτοις καὶ γελάσειέ τις, ἐννοήσας τὴν Σωκράτους πρᾳότητα καὶ χάριν. ὑπέρ γε μέντοι παντὸς Ἑλλήνων στρατοῦ τῶν ἄλλων φιλοσόφων, ἐν οἷς Δημόκριτός ἐστι καὶ Πλάτων καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Παρμενίδης καὶ Μέλισσος, οἱ κακῶς ἀκηκοότες, οὐ μόνον αἰσχρὸν σιωπᾶν, ἀλλ' οὐδὲ ὅσιον ἐνδοῦναί τι καὶ ὑφελέσθαι τῆς ἄκρας ὑπὲρ αὐτῶν παρρησίας, εἰς τοῦτο δόξης φιλοσοφίαν προαγαγόντων. καίτοι τὸ μὲν ζῆν οἱ γονεῖς μετὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ἔδωκαν, παρὰ δὲ τῶν φιλοσόφων δίκης καὶ νόμου συνεργὸν οἰόμεθα λόγον, ἐπιθυμιῶν κολαστὴν λαβόντες, εὖ ζῆν. τὸ δὲ εὖ ζῆν, ἐστὶ κοινωνικῶς ζῆν καὶ
« φιλικῶς καὶ σωφρόνως καὶ δικαίως. ὧν οὐθὲν ἀπολείπουσιν οἱ περὶ γαστέρα τἀγαθὸν εἶναι βοῶντες, οὐκ αὖ τὰς ἀρετὰς ὁμοῦ πάσας τετρημένου χαλκοῦ πριάμενοι, δίχα τῆς ἡδονῆς πάσης πανταχόθεν ἐξελαθείσης. ἐνδεῖν δὲ αὐτοῖς τὸν περὶ θεῶν καὶ ψυχῆς λόγον, ὡς ἡ μὲν ἀπόλλυται διαλυθεῖσα, τοῖς δὲ οὐδενὸς μέλει τῶν καθ' ἡμᾶς. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις φιλοσόφοις ἐγκαλοῦσιν οὗτοι διὰ τὸ σοφόν, ὡς τὸ ζῆν ἀναιροῦσι· ἐκεῖνοι δὲ τούτοις, ὅτι ζῆν ἀγεννῶς καὶ θηριωδῶς διδάσκουσι. καίτοι ταῦτα μὲν ἐγκέκραται τοῖς Ἐπικούρου λόγοις, καὶ διαπεφοίτηκεν αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας. ὁ δὲ Κολώτης, ὅτι φωνάς τινας ἐρήμους πραγμάτων ἀποσπῶν, καὶ μέρη λόγων καὶ σπαράγματα κωφὰ τοῦ βεβαιοῦντος καὶ συνεργοῦντος πρὸς νόησιν καὶ πίστιν ἕλκων, ὥσπερ ἀγορὰν, ἢ πίνακα τεράτων συντίθησι τὸ βιβλίον, ἴστε δήπου παντὸς μᾶλλον ὑμεῖς, (ἔφην) τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν διὰ χειρὸς ἔχοντες. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καθάπερ ὁ Λυδὸς ἐφ' αὐτὸν ἀνοίγειν οὐ θύραν μίαν, ἀλλὰ ταῖς πλείσταις τῶν ἀποριῶν καὶ μεγίσταις περιβάλλειν τὸν Ἐπίκουρον. ἄρχεται γὰρ ἀπὸ Δημοκρίτου, καλὰ καὶ πρέποντα διδασκάλια κομιζομένου παρ' αὐτοῦ. καὶ πολὺν χρόνον αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνηγόρευε Δημοκρίτειον ὁ Ἐπίκουρος, ὡς ἄλλοι τε λέγουσι, καὶ Λεοντεὺς εἷς τῶν ἐπ' ἄκρον Ἐπικούρου μαθητῶν, πρὸς Λυκόφρονα γράφων, τιμᾶσθαί τε φησὶ τὸν Δημόκριτον ὑπὸ Ἐπικούρου, διὰ τὸ πρότερον ἅψασθαι τῆς ὀρθῆς γνώσεως, καὶ τὸ σύνολον τὴν πραγματείαν Δημοκρίτειον προσαγορεύεσθαι, διὰ τὸ περιπεσεῖν αὐτὸν πρότερον ταῖς ἀρχαῖς περὶ φύσεως. ὁ δὲ Μητρόδωρος ἄντικρυς περὶ φιλοσοφίας εἴρηκεν, ὡς εἰ μὴ καθηγήσατο Δημόκριτος, οὐκ ἂν προῆλθεν Ἐπίκουρος ἐπὶ τὴν σοφίαν. ἀλλ' εἰ κατὰ τὰ Δημοκρίτου δόγματα ζῆν οὐκ ἔστιν, ὡς οἴεται Κολώτης, γελοῖος ἦν ἐπὶ τὸ μὴ ζῆν ἄγοντι Δημοκρίτῳ κατακολουθῶν ὁ Ἐπίκουρος. ἐγκαλεῖ δὲ αὐτῷ πρῶτον, ὅτι τῶν πραγμάτων ἕκαστον εἰπὼν, οὐ μᾶλλον τοῖον ἢ τοῖον εἶναι συγκέχυκε τὸν βίον.

A *Exiit è galea sors exoptata Pelasgis,*
Aiacem pugnæ dedens Telamone creatum.
Sed tamen quando tu deligere iubes,
Quonam diuini pacto obliuiscar Vlyssis?

Vide ergo ac meditare, qua ratione hominem vlciscaris. Atqui, aiebat Aristodemus, meministi, Platonem, cum puero irasceretur, non ipsum verbera ingessisse, sed hoc Speusippo mandauisse, q; se animo commoto esse diceret. Ita tu quoq; nunc meo loco hominem tracta vt libet: ipse enim iratus sum. In eandem sententiam aliis etiam exhortantibus:
B Dicendum ergo est, inquam. Vereor autem ne videar ipse quoq; maiore quam par est studio aduersus hunc librum contendere. Propterea quod quidam rusticitate & scurrilitate atq; petulantia nimia elatus, fenum Socrati edendum obtulit, loco panis, cum nihil hic se certo scire pronunciaret: interrogauitq; cur cibum non in aurem, sed in os imponeret. Sed fortassis hæc risum alicui concitent, mansuetudinem & comitatem Socratis consideranti.

Sed integro iam pro Graiorum exercitu, id est reliquis philosophis, de quorum numero sunt Democritus, Plato, Empedocles, Parmenides, Me-
C lissus, ita traductis tacere turpe est: ac præterea nefas etiam aliquid de summa pro illis dicendi libertate remittere, qui tantam philosophiæ gloriam parauerint. Etenim vitam quidem nobis parẽtes deorum auxilio largiti sunt. à philosophis autem iuris & legum adiutricem doctrinam, & quæ cupiditates coerceat accipientes bene vos viuere putamus. est aũt bene viuere, amice & societati hominum conuenienter, temperanterq; & iuste viuere. Atqui horum nihil nobis relinquunt, qui summum bonum circa ventrem esse clamant, & voluptate vndique reiecta vniuersas virtutes ne pertuso quidem ære e-
D merent. Vitiosa est etiam eorum de diis & animo ratio: hunc enim perire dissolutum, illos nullam rerum humanarum curam gerere aiunt. Alios philosophos hi reprehendunt sapientiæ nomine, quod vitam è medio tollant: illi eos, q; turpiter & bellui-no more viuere nos doceant. Atq; hęc quidem sparsa sunt per Epicuri disputationes, & philosophiam eius. Colotem aũt voces quasdam rerum inanes auellendo, & partes sermonum ac frusta affimationis & intelligentiã fidemq; conciliãtis rationis expertia contrahendo librum composuisse, quasi forum quoddã aut tabulam monstrorum, omniũ optime vos nostis, qui in manib. habetis scripta an-
E tiquorum. Mihi verò videtur sicut Lydus ille aperire aduersus seipsum, non vnicam ianuã, sed plurimis difficultatib. & maximis inuoluere Epicurum. Initiũ enim facit à Democrito, cui quidẽ præclarã & dignã persoluit mercedem. Et sane longo tempore Epicurus se Domocriteum professus est, q; & alii dicunt, & Leonteus vnus de summis Epicuri discipulis ad Lycophronẽ scribit, honorẽ haberi Democrito ab Epicuro, quia is primus rectam cognitionem attigerit, ac primus in principia naturæ inciderit, vnde vniuersa tractatio Democritica appelletur. Metrodorus verò aperte de philosophia dixit. Nisi præiuisset Democritus, Epicurũ nunquã
F fuisse ad sapientiã pvẽturũ. At verò si secundũ Democriti decreta viui nõ potest, ridiculus Epicurus, qui ad non viuendũ ducentem sequatur. Huic primum id vitio dat, q; vnamquamq; rem adserens nõ magis talem quam talem esse, vitam confuderit,

Atqui tantum abest hoc vt senserit Democritus, vt A etiam Protagoram sophistam hoc adfirmantem impugnauerit, ac multa & probabilia contra eum scripserit. Quæ cum ne per somnum quidem vidisset Colotes, lapsus est in verbis eius, quibus definit non magis den esse quam meden: den nominans corpus, meden inane, quasi hoc quoq; suam quandam naturam & substantiam haberet. Enimverò qui sentiret nihil magis tale esse quam tale, Epicureum sequeretur decretum, quo omnia sensus visa vera statuuntur esse. Nam si duob. dicentibus altero austerum esse vinum, altero dulce, neutrius sensus fallit: qui magis austerum erit vnum quam dulce? quin & eodem lauacro vides vnum vt calido, B alterum vt frigido vti: cum hi calidam, ille frigidã affundi iubeat. & ferunt Spartanam quandam mulierem accessisse ad Berenicem Deiotari vxorem, cumq; inuicem appropinquassent, aversas fuisse, q. vnguentum altera, altera butyrum olfaciens auersaretur. Si ergo vna sensio non est verior quam altera, consentaneum est aquam non magis frigidam esse quam calidam, & vnguentum butyro non melius olere, non deterius. nam qui aliud alii videri ait, is imprudens vtrunq; affirmat esse. Illæ aũt multorum sermone tritæ concinnitates & proportiones meatuum in sentiendi instrumentis, & multi- C plices seminum permixtiones, quæ omnibus saporibus, odoribus, coloribusq; inspersa aiunt sensum mouere ad alias aliorum qualitates percipiendum: an non rectà eos adigunt ad dicendum, aliud alio non magis esse tale? Etenim quando refellere hos volunt, qui sensus fallere ideo aiunt, quod vident diuerse ab eadem re nos affici: docent confusis atq; permixtis simul omnibus, cum natura sit comparatum vt aliud alii quadret, non esse contactum aut apprehensionem eiusdem qualitatis, neq; à re subiecta omnes omnibus partibus eodem modo adfi- D ci: sed eas tantum vnicuiq; occurrere, ad quas sensum habet mensura respondente concinnatum. itaque nõ rectè nos de eo certare, rem esse albam aut non albam: dum nostrum sensum volumus defendere, alienum impugnare. nulli enim sensioni repugnandum esse, cum quævis aliquid apprehendat ex illa multiplici mixtura: quævis id, quod ei est accommodatum & conueniens. neque de toto pronunciandum esse, cum partes duntaxat attingantur: neq; putandum omnes debere eodem modo à re eadem affici, cum alius alia eius vi & facultate afficiatur. Quærendumne iam est, quinam homi- E nes non magis hoc quam illud esse rebus inferant? certe hi, qui omnis generis qualitatum sensilium mixturam statuunt, * confusionem qualis est musti * * fatenturq; suos canones perire ipsis, & omnino aboleri facultatem iudicandi, si vllum sensile sincerũ relinquerent, non vnumquodq; multa facerẽt. Vide iam, quæ de vini calore secum disputantem Polyænum in conuiuio Epicurus facit. Dicente enim Polyæno, Negasne Epicure vinũ calefacere? subiecit quidam, Non vniuerse de vino pronunciari esse ei vim calefaciendi. & paulo post. videtur enim vniuerse non habere facultatem calefaciendi vinũ: F tantillum autem huncce calefacere posse dicemus. Rursumq; rationẽ reddens, collisiones & disseminationes atomorum, aliorumq; admixtiones

A ἀλλὰ τοσοῦτόν γε Δημόκριτος ἀποδεῖ τοῦ νομίζειν μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον τῶν πραγμάτων ἕκαστον, ὥστε Πρωταγόρᾳ τῷ σοφιστῇ τοῦτο εἰπόντι μεμαχῆσθαι, καὶ γεγραφέναι πολλὰ καὶ πιθανὰ πρὸς αὐτόν. οἷς οὐδὲ ὄναρ ἐντυχὼν ὁ Κολώτης, ἐσφάλη περὶ λέξιν τοῦ ἀνδρός, ἐν ᾗ διορίζεται μὴ μᾶλλον τὸ δέν, ἢ τὸ μηδὲν εἶναι· δὲν μὲν ὀνομάζων τὸ σῶμα, μηδὲν δὲ τὸ κενόν, ὡς καὶ τούτου φύσιν τινὰ καὶ ὑπόστασιν ἰδίαν ἔχοντος. ὁ δ' οὖν δόξας τὸ μηδὲν μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον, Ἐπικουρείῳ δόγματι κέχρηται, τῷ πάσας εἶναι τὰς δι' αἰσθήσεως φαντασίας ἀληθεῖς. εἰ γὰρ δυοῖν λεγόντων, B τοῦ μὲν αὐστηρὸν εἶναι τὸν οἶνον, τοῦ δέ, γλυκύν, οὐδέτερος ψεύδεται τῇ αἰσθήσει, τί μᾶλλον ὁ οἶνος αὐστηρὸς ἢ γλυκύς ἐστι; καὶ μὴν λουτρῷ γε τῷ αὐτῷ τοὺς μὲν ὡς θερμῷ, τοὺς δὲ ὡς ψυχρῷ χρωμένους ἰδεῖν ἔστιν. οἱ μὲν γὰρ ψυχρόν, οἱ δὲ θερμὸν ἐπεμβάλλειν κελεύουσι. πρὸς δὲ Βερρονίκην τὴν Δηϊοτάρου τῶν Λακεδαιμονίων τινὰ γυναικῶν ἀφικέσθαι λέγουσιν· ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων προσῆλθον, εὐθὺς ἀποστραφῆναι, τὴν μὲν τὸ μύρον, ὡς ἔοικε, τὴν δὲ τὸ βούτυρον δυσχεράνασαν. εἴπερ οὖν μὴ μᾶλλόν ἐστιν ἡ ἑτέρα τῆς ἑτέρας ἀληθὴς αἴσθησις, εἰκός ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ μὴ μᾶλλον εἶναι ψυχρὸν C ἢ θερμόν, καὶ τὸ μύρον καὶ τὸ βούτυρον μὴ μᾶλλον εὐῶδες ἢ δυσῶδες. εἰ γὰρ αὖ τὸ φαινόμενον ἕτερον ἑτέρῳ φάσκει τις, ἀμφότερα εἶναι λέγων λέληθεν. αἱ δὲ πολυθρύλητοι συμμετρίαι καὶ ἁρμονίαι τῶν περὶ τὰ αἰσθητήρια πόρων, αἵ τε πολυμιξίαι τῶν σπερμάτων, ἃ δὴ πᾶσι χυμοῖς καὶ ὀσμαῖς καὶ χροιαῖς ἐνδιεσπαρμένα λέγουσιν ἑτέραν ἑτέρου ποιότητας κινεῖν αἴσθησιν, οὐκ ἄντικρυς εἰς τὸ μὴ μᾶλλον τὰ πράγματα συνελαύνουσιν αὐτοῖς. τοὺς γὰρ οἰομένους ψεύδεσθαι τὴν αἴσθησιν, ὅτι τὰ ἐναντία πάθη γινόμενα τοῖς χρωμένοις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρῶσι παραμυθούμενοι, διδάσκουσιν ὡς ἀ- D ναπεφυρμένων καὶ συμμιγνυμένων ὁμοῦ τι πάντων. ἄλλου δὲ ἄλλῳ πεφυκότος ἐναρμόττειν, οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς ποιότητος ἐπαφὴ καὶ ἀντίληψις, οὐδὲ πᾶσι τοῖς μέρεσι κινεῖ πάντας ὡσαύτως τὸ ὑποκείμενον. ἀλλ' ἐκείνοις ἕκαστοι μόνοις ἐντυγχάνοντες πρὸς ἃ σύμμετρον ἔχουσι τὴν αἴσθησιν, οὐκ ὀρθῶς διαμάχονται περὶ τοῦ χρηστόν, ἢ λευκὸν ἢ μὴ λευκὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, τὰς αὐτῶν οἰόμενοι βεβαιοῦν αἰσθήσεις, τῷ τὰς ἄλλων ἀναιρεῖν. δεῖ δ' αἰσθήσει μὲν μηδὲ διαμάχεσθαι· πᾶσαι γὰρ ἅπτονταί τινος, οἷον ἐκ πηγῆς τῆς πολυμιξίας ἑκάστη λαμβάνουσα τὸ πρόσφορον καὶ οἰκεῖον. ὅλου δὲ μὴ E κατηγορεῖν, ἁπτομένους μερῶν, μηδὲ τὸ αὐτὸ οἴεσθαι δεῖν πάσχειν ἅπαντας, ἄλλους κατ' ἄλλην ποιότητα καὶ δύναμιν αὐτοῦ πάσχοντας. ἄρα δεῖ σκοπεῖν τίνες μᾶλλον ἄνθρωποι τὸ μὴ μᾶλλον ἐπάγουσι τοῖς πράγμασιν, ἢ οἱ πᾶν μὲν τὸ αἰσθητόν, κρᾶμα παντοδαπῶν ποιοτήτων ἀποφαίνοντες σύμμικτον, ὥστε γλεῦκος αὐλητήριον; ἔρρειν δὲ ὁμολογοῦσι τοὺς κανόνας αὐτοῖς, καὶ παντάπασιν οἴχεσθαι τὸ κριτήριον, ἄνπερ εἰλικρινὲς αἰσθητὸν ὁποιοῦν, καὶ μὴ πολλὰ ἕκαστον ἀπέλιπον. ὅρα δὴ ἃ περὶ τοῦ οἴνου τῆς θερμότητος ἐν τῷ συμποσίῳ Πολύαινον αὐτῷ διαλεγόμενον Ἐπίκουρος πεποίη- F κε. λέγοντος γάρ, Οὐ φῂς εἶναι ὦ Ἐπίκουρε τὰς ὑπὸ τοῦ οἴνου διαθερμασίας; ὑπέλαβέ τις οὐ τὸ καθόλου θερμαντικὸν ἀποφαίνεσθαι τὸν οἶνον εἶναι. καὶ μετὰ σμικρόν, Φαίνεται μὲν γὰρ τὸ καθόλου οὐκ εἶναι θερμαντικὸς ὁ οἶνος, τοῦδε δέ τινος ὁ τοσοῦτος εἶναι θερμαντικὸς ἂν ῥηθείη. καὶ πάλιν αἰτίαν ὑπειπών, θλίψεις τε καὶ διασπορὰς ἀτόμων, ἑτέρων δὲ συμμίξεις

γλαυκὸς αὐ- στήριον Salma sol. p. 315.

καὶ προσδιαζεύξεις αἰτιασάμενος ἐν τῇ πρὸς τὸ σῶμα καταμίξει τοῦ οἴνου, ἐπιλέγει, Διὸ δὴ καθόλου μὲν οὐ ῥητέον τὸν οἶνον εἶναι θερμαντικόν· τῆς δὲ τοιαύτης φύσεως καὶ τῆς οὕτω διακειμένης θερμαντικὸν τὸν τοσοῦτον, ἢ τῆσδε τὸν τοσοῦτον εἶναι ψυκτικόν. ἔνεισι γὰρ καὶ τοιαῦται ἐν τῷ τοιούτῳ ἀθροίσματι φύσεις ἐξ ὧν ἂν ψυχρὸν συσταίη, εἰ δέον γε ἑτέραις παραζυγεῖσαι, ψυχρασίας φύσιν ἀποτελέσαι. ὅθεν ἐξαπατώμενοι, οἱ μὲν, ψυκτικὸν τὸ καθόλου φασὶν εἶναι τὸν οἶνον, οἱ δὲ, θερμαντικόν. ὁ δὴ λέγων ἐξηπατῆσθαι τοὺς πολλοὺς, τὸ θερμαῖνον, θερμαντικὸν, ἢ τὸ ψύχον ψυκτικὸν ὑπολαμβάνοντας, εἰ μὴ νομίζοι τὸ μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον ἢ τοῖον ἕκαστον ἀκολουθεῖν οἷς εἴρηκεν, αὐτὸς ἐξηπάτηται. προστίθησι δὲ ὅτι πολλάκις οὐδὲ ἦλθεν εἰς τὸ σῶμα θερμαντικὴν ἐπιφέρων ἢ ψυκτικὴν δύναμιν ὁ οἶνος, ἀλλὰ κινηθέντος τοῦ ὄγκου καὶ γινομένης τῶν σωμάτων μεταστάσεως, αἱ ποιοῦσαι τὸ θερμὸν ἄτομοι νῦν μὲν συνῆλθον εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ παρέσχον ὑπὸ πλήθους θερμότητα καὶ πύρωσιν τῷ σώματι, νῦν δὲ ἐκπεσοῦσαι κατέψυξαν. ἔτι δὲ τούτοις προσεπομένῃ χρῆσθαι τὸ καλούμενον καὶ νομιζόμενον πικρὸν, γλυκὺ, καθαρτικὸν, ὑπνωτικὸν, φωτεινὸν, ὡς οὐδενὸς ἔχοντος αὐτοτελῆ ποιότητα καὶ δύναμιν, οὐδὲ δρῶντος μᾶλλον ἢ πάσχοντος, ὅταν ἐγγένωνται τοῖς σώμασιν, ἄλλην δὲ ἐν ἄλλοις διαφορὰν καὶ κρᾶσιν λαμβάνοντος, οὐκ ἄδηλός ἐστιν. αὐτὸς γὰρ οὖν ὁ Ἐπίκουρος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν πρὸς Θεόφραστον, οὐκ εἶναι λέγων τὰ χρώματα συμφυῆ τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ γεννᾶσθαι κατά ποιάς τινας τάξεις καὶ θέσεις πρὸς τὴν ὄψιν. οὐ μᾶλλον φησὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἀχρωμάτιστον σῶμα εἶναι ἢ χρῶμα ἔχον. ἀνωτέρω δὲ κατὰ λέξιν ταῦτα γέγραφεν, Ἀλλὰ καὶ χωρὶς τούτου τοῦ μέρους, οὐκ οἶδα ὅπως δεῖ τὰ ἐν σκότει ταῦτα ὄντα φῆσαι χρώματα ἔχειν. καίτοι πολλάκις ἀέρος ὁμοίως σκοτώδους περικεχυμένου, οἱ μὲν αἰσθάνονται χρωμάτων διαφορᾶς, οἱ δὲ οὐκ αἰσθάνονται, δι' ἀμβλύτητα τῆς ὄψεως. ἔτι δὲ εἰσελθόντες εἰς σκοτεινὸν οἶκον, οὐδεμίαν ὄψιν χρώματος ὁρῶμεν· ἀναμείναντες δὲ μικρὸν, ὁρῶμεν. οὐ μᾶλλον οὖν ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν χρῶμα ῥηθήσεται τῶν σωμάτων ἕκαστον. εἰ δὲ τὸ χρῶμα πρός τι, καὶ τὸ λευκὸν ἔσται πρός τι, καὶ τὸ κυανοῦν· εἰ δὲ ταῦτα, καὶ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν. ὥστε κατὰ πάσης ποιότητος ἀληθῶς, τὸ μὴ μᾶλλον εἶναι, ἢ μὴ εἶναι, κατηγορεῖσθαι. τοῖς γὰρ οὕτω πάσχουσιν ἔσται τοιοῦτον, οὐκ ἔσται δὲ τοῖς μὴ πάσχουσι. τὸν οὖν βόρβορον καὶ τ   ἐν ᾧ φησι γίνεσθαι τοὺς τὸ μηδὲν μᾶλλον τοῖον ἢ τοῖον ἐπιφθεγγομένους τοῖς πράγμασιν, ἑαυτοῦ καταχεδάννυσι καὶ τοῦ καθηγεμόνος ὁ Κολώτης. ἆρα οὖν ἐνταῦθα μόνον ὁ γενναῖος, ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων ἀναπέφηνεν; οὐ μὲν οὖν. ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιτιμημάτων λέληθε τῷ Δημοκρίτῳ τὸν Ἐπίκουρον ἐκ τοῦ ζῆν συνεξωθῶν. τὸ γὰρ νόμῳ χροιὴν εἶναι, καὶ νόμῳ γλυκὺ, καὶ νόμῳ σύγκρισιν   τὰς ἀτόμους εἰρημένον φησὶν ὑπὸ Δημοκρίτου ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ τὸν ἐμμένοντα τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ χρώμενον οὐδ' ἂν αὐτὸν ὡς   ἔστιν ἢ ζῇ διανοηθῆναι, πρὸς τοῦτον ἀντειπεῖν μὲν οὐδὲν ἔχω τὸν λόγον, εἰπεῖν δὲ ὅτι ταῦτα τῶν Ἐπικούρου δογμάτων οὕτως ἀχώριστά ἐστιν ὡς τὸ σχῆμα καὶ τὸ βάρος αὐτοὶ τῆς ἀτόμου λέγουσι. τί γὰρ λέγει Δημόκριτος; οὐσίας ἀπείρους τὸ πλῆθος, ἀτόμους τε καὶ διαφόρους, ἔτι δὲ ἀποίους καὶ ἀπαθεῖς ἐν τῷ κενῷ φέρεσθαι διεσπαρμένας· ὅταν δὲ πελάσωσιν ἀλλήλαις, ἢ συμπέσωσιν, ἢ περιπλακῶσι

A & adiūctiones cauſatus in vini cum corpore commixtione, hæc addit. Itaq; vniuerſe dicendum non eſt vinum eſſe vi calefaciendi præditum: ſed tantum vini huiuſmodi itaque adfectam naturam calefacere poſſe, aut refrigerare. Inſunt enim in tali congerie etiam talis naturæ, è quibus frigus confici poſſit, ſi ita vſus ferat, vt aliis adiunctæ naturam frigefactionis præſtent. Vnde per errorem alii vinum vniuerſe frigefaciens dixerūt, alii calefaciens. Sane qui pleroſque errauiſſe ait, quod calefaciens id quod calefacit, frigefaciēs id quod frigefacit cēſuerunt: ipſe decipitur, ſi non ſentit ex ſuis verbis B hoc conſequi, niſi magis eſſe tale quam tale. Addit porro, ſæpe vinum in corpus ita venire, vt neq; calorem neq; frigus inferentem vim ſecum adferat: ſed cōmota mole & facta corporū mutatione atomi quæ calorem inducunt aliquādo (inquit) coeūtes ſua multitudine calorē & inflammationem corpori præbent: aliquādo elapſæ frigus gignūt. Porro autē his licet adiicere ea quæ habentur & dicuntur amara, dulcia, purgātia, ſoporifera, lucida, quorum nullum perfectam in ſeſe habere qualitatem& vim agendi potius quam patiendi vbi in corpora incidunt, ſed aliam in aliis nanciſci differentiā ac temC periem, haud obſcure Colotes ſentit. Ipſe quidem Epicurus in ſecundo aduerſus Theophraſtum libro negans corporibus innaſci colores, ſed generari ſecundum quaſdam ordinationes & poſitus reſpectu viſus, hac ratione inquit corpus non magis effici coloris expers quam coloratū. Supra aūt in hāc ſententiam ſcripſerat. Cæterum etiam abſq; hac parte, neſcio quo pacto oporteat iſta, quæ in tenebris ſunt, colorata dicere. Atqui ſæpenumero aere tenebroſo circumfuſo, alii ſentiunt diſcrimen colorum, alii non ſentiunt ob viſus hebetudinem. D deinde ingreſſi in domum tenebricoſam, initio nullum colorem videmus: parua mora ibi facta, videmus. Ergo vnumquodque corpus dicemus non magis habere quam non habere colorem. Si autem color ex eorum eſt cenſu quæ alio referuntur, albedo quoque reſpectu alterius albedo erit, & cœruleum. & ſi hæc, etiam amarum & dulce: fietq;, vt de nulla non qualitate vere dicatur, eam nō magis eſſe quam eſſe. talis enim erit quævis, qualis eſt ſentientis affectio. Proinde cœno, in quo iacere ait eos qui res non magis hoc quam illud eſſe pronūciant, ſeſe & magiſtrum ſuum perfundit Colotes. An verò hæc tantum egregius ille

E *Aliis mederi vult, ipſe vlceribus ſcatens?*

Non profecto. Sed magis etiam in ſecunda reprehenſione imprudens cum Democrito Epicurum è vita exturbat. Quod enim ille dixit inſtituto hominum eſſe colorem, itemq; dulcedinem, & concretionem ,* atomos ait dici à Democrito ſenſibus. & qui perſeueret in hac ſententia, eamque ſequatur, non poſſe intelligere viuatne ipſe an ſit mortuus. Nihil habeo quod cōtra hæc dicam. hoc autem poſſum affirmare, tam non poſſe à decretis Epicuri ea ſeparari, quam ipſi figurā & grauitatem ab atomo negāt deſiungi. Quid enim dicit Democritus? ſubſtantias multitudine infinita, diuiſionis F & differentiæ, qualitatis quoque & affectionis expertes in vacuo ferri diſperſas. quæ ſi invicem appropinquent, aut incidant, aut ſeſe complectātur,

congeriem videri aliam ignem, aliam aquam, aliam plantam, aliam hominem. esse autem omnes atomos, quas ideas seu formas ipse appellet, aliud nihil. Nam ex eo quod nō est, nihil fieri. ex iis quæ sunt, nihil nasci, cum ob soliditatem neque adfici possint atomi, neque mutari. vnde neque color ex carentibus colore, neque natura aut anima è qualitate nulla præditis omnemque affectionem subterfugientibus exsistat. Rrprehendendus ergo Democritus, non quod sit ea confessus quæ principiis eueniunt: sed quod principia posuit, quibus isthæc accidunt. Non enim debuit immutabilia ponere principia: aut his positis non sentire tolli omnis generationem qualitatis: & negare hoc absurdo conspecto. Impudentissime aūt Epicurus ait, eum ponere principia eadem, & negare instituto hominum colorem, saporem, reliquasq; qualitates esse. Iam si negare hoc est, nonne fatetur eum facere tale aliquid, quale ipse solet Epicurus? Etenim hic prouidentiam tollens, profitetur tamen pietatem se relinquere: & cum voluptatis gratia amiciciam expetat, ob amicos tolerare grauissimos dolores: ponensque infinitum esse Vniuersum, superiorem inferioremque locum non negare. Equidem poculo accepto licet bibere quantum velis, reliquum omittere. At in disputatione maxime tenendum memoria est sapiens illud dictum, Quorum principia non sunt necessaria, eorum fines necessarios esse. Quapropter hæc necessitas Epicuro incumbit, vt cum posuerit, aut potius hoc postulatum Democrito suffuratus sit, atomos esse omnium principia rerum, idque decretum primis eius probabilibus exornauerit rationibus: ebibat etiam illud molestum, aut demonstret quomodo qualitatis omnis expertia solo coitu omnigenas qualitates produxerint. Verbi gratia, calor quem nos vocamus, vnde venit, vnde incidit atomis, si neque conuenerunt calore præditæ, neq; congressas aliquid calidas fecit. illud enim est qualitatem habentis, hoc ad recipiendum natura idonei: quorum vos neutrum atomis cōuenire dicitis, propterea quia interitus sint expertes. Quid ergo? an nō Plato, inquies, etiā, atq; Aristoteles & Xenocrates aurū ex non auro, lapidē ex non lapide, & reliqua omnia è quatuor primis & simplicibus nasci dicunt corporibus? Omnino. Verum his statim ad quāuis rem procreādam coeunt principia, magnamq; velut stipem conferunt suas quodq; qualitates: & vbi congressa sunt cum siccis humida, cum frigidis calida, cū duris mollia, mouētia cum his quæ inuicem adficiuntur: facta mutatione per tota, diuersam diuersa contemperatione ꝑducunt formā. Atomus cum ipsa ex sese vacua est omnis genitalis facultatis, tum in aliam incidens, fragorem ob duriciem & rigiditatem, aliud nihil efficit. sed feriunt & feriuntur mutuo per omne tempus: & non modo nullum animal, nullam animam aut rem naturalem, sed ne aceruum quidem aut numerum conficere possunt, adsiduo exagitatæ & diuulsæ. At Colotes tanquam cum indocto rege colloquens, rursum Empedoclem insectatur, quod is ita scripsisset.

Nunc aliud dicam tibi. non mortalibus vllis
Natura est: neq; res crudeli morte abolentur.
Mixtio sed tantum, & rebus secretio mixtis
Accidit: hoc homines naturam nomine dicunt.

Hæc ego non video qui repugnent vitæ, si qui

A φαίνεσθαι τῶν ἀθροιζομένων τὸ μὲν, ὕδωρ, τὸ δὲ, πῦρ, τὸ δὲ, φυτὸν, τὸ δὲ, ἄνθρωπον. εἶναι δὲ πάντας τὰς ἀτόμους ἰδέας ὑπ' αὐτοῦ καλουμένας, ἕτερον δὲ μηδέν. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ μὴ ὄντος οὐκ εἶναι γένεσιν, ἐκ δὲ τῶν ὄντων μηδὲν ἂν γενέσθαι, τῷ μήτε πάσχειν μήτε μεταβάλλειν τὰς ἀτόμους ὑπὸ στερρότητος. ὅθεν οὔτε χρόαν ἐξ ἀχρώστων, οὔτε φύσιν ἢ ψυχὴν ἐξ ἀποίων καὶ   ὑπάρχειν. ἐγκλητέος οὖν ὁ Δημόκριτος, οὐχὶ τὰ συμβαίνοντα ταῖς ἀρχαῖς ὁμολογῶν, ἀλλὰ λαμβάνων ἀρχὰς αἷς ταῦτα συμβέβηκεν. ἔδει γὰρ ἀμετάβλητα μὴ θέσθαι τὰ πρῶτα, θέμενον δὲ, μὴ συνορᾶν ὅτι ποιότητος οἴχεται πάσης γένεσις.
B ἀρνεῖσθαι δὲ συνορῶντα τὴν ἀτοπίαν, ἀναισχυντότατα ὁ Ἐπίκουρός φησιν, ἀρχὰς μὲν ὑποτίθεσθαι τὰς αὐτὰς, οὐ λέγειν δὲ νόμῳ χροιὰν, καὶ γλυκὺ καὶ λευκὸν καὶ τὰς ἄλλας ποιότητας. εἰ μὲν οὖν τὸ οὐ λέγειν τοιοῦτόν ἐστιν, οὐχ ὁμολογεῖ, τῶν εἰθισμένων τι ποιεῖ. καὶ γὰρ τὴν πρόνοιαν ἀναιρῶν, εὐσέβειαν ἀπολιπεῖν λέγει· καὶ τῆς ἡδονῆς ἕνεκα τὴν φιλίαν αἱρούμενος, ὑπὲρ τῶν φίλων τὰς μεγίστας ἀλγηδόνας ἀναδέχεσθαι· καὶ τὸ μὲν πᾶν ἄπειρον ὑποτίθεσθαι, τὸ δὲ ἄνω καὶ κάτω μὴ ἀναιρεῖν. ἔστι δὲ οἷς   κύλικα μὲν λαβόντα, καὶ πιεῖν ὅσον ἂν ἐθέλῃ, καὶ ἀποδοῦναι τὸ λοιπόν. ἐν δὲ
C τῷ λόγῳ μάλιστα δεῖ τοῦ σοφοῦ τούτου μνημονεύειν ἀποφθέγματος. ὧν αἱ ἀρχαὶ οὐκ ἀναγκαῖαι, τὰ τέλη ἀναγκαῖα. οὐκ οὖν ἀναγκαῖον ὑποθέσθαι, μᾶλλον δὲ ἀφελέσθαι Δημοκρίτου, ἀτόμους εἶναι τῶν ὅλων ἀρχάς. θεμένῳ δὲ τὸ δόγμα, καὶ καλλωπισαμένῳ ταῖς πρώταις πιθανότησιν αὐτοῦ, προσεκποτέον ἐστὶ τὸ δυσχερές· ἢ δεικτέον ὅπως ἄποια σώματα παντοδαπὰς ποιότητας αὐτῷ μόνῳ τῷ συνελθεῖν παρέσχεν. οἷον εὐθὺς, τὸ καλούμενον θερμὸν ὑμῖν πόθεν ἀφῖκται, καὶ πῶς ἐπιγέγονε ταῖς ἀτόμοις, αἳ μήτε ἦλθον ἔχουσαι θερμότητα, μήτε ἐγένοντο θερμαὶ συνελθοῦσαι; τὸ μὲν γὰρ, ἔχοντος ποιότη-
D τα, τὸ δὲ, πάσχειν πεφυκότος. οὐδέτερον δὲ ταῖς ἀτόμοις ὑπάρχειν φατὲ προσῆκον εἶναι, διὰ τὴν ἀφθαρσίαν. τί οὖν οὐχὶ καὶ Πλάτωνι συνέβαινε καὶ Ἀριστοτέλει καὶ Ξενοκράτει, χρυσὸν ἐκ μὴ χρυσοῦ, καὶ λίθον ἐκ μὴ λίθου, καὶ τἄλλα γεννᾶν ἐκ τεσσάρων ἁπλῶν καὶ πρώτων ἁπάντων; πάνυ μὲν οὖν. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν εὐθύς τε συνίασιν αἱ ἀρχαὶ πρὸς τὴν ἑκάστου γένεσιν, ὥσπερ συμβολὰς μεγάλας φέρουσαι τὰς ἐν αὐταῖς ποιότητας, καὶ ὅταν συνέλθωσιν εἰς αὐτὸ καὶ συμπέσωσι ξηροῖς ὑγρὰ, καὶ ψυχρὰ θερμοῖς, καὶ στερεὰ μαλθακοῖς, σώματα κινούμενα παθητικῶς ἀπ' ἀλ-
E λήλων, καὶ μεταβάλλοντα δι' ὅλων, ἑτέραν ἀφ' ἑτέρας κράσεως συναποτίκτει γένεσιν. ἡ δὲ ἄτομος, αὐτή τε καθ' ἑαυτὴν ἐρημός ἐστι καὶ γυμνὴ πάσης γονίμου δυνάμεως, καὶ πρὸς ἄλλον προσπεσοῦσα, βρασμὸν ὑπὸ σκληρότητος καὶ ἀντιτυπίας, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἔσχεν οὐδὲ ἐποίησε πάθος, ἀλλὰ παίονται καὶ παίουσι τὸν ἅπαντα χρόνον, οὐχ ὅπως ζῷον ἢ ψυχὴν ἢ φύσιν, ἀλλ' οὐδὲ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν κοινὸν, οὐδὲ σωρὸν ἕνα παλλομένων ἀεὶ καὶ διισταμένων δυνάμεναι παρασχεῖν. ὁ δὲ Κολώτης ὥσπερ ἀγραμμάτῳ βασιλεῖ προσδιαλεγόμενος, πάλιν ἐξάπτεται τοῦ
F Ἐμπεδοκλέους τοῦ πνέοντος, Ἄλλο δέ σοι ἐρέω· φύσις οὐδενός ἐστιν ἑκάστου θνητῶν, οὐδέ τις οὐλομένη θανάτοιο γενέθλη. Ἀλλὰ μόνον μίξις τε διάλλαξίς τε μιγέντων Ἐστὶ, φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισι. ταῦτα ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ καθ' ὅτι πρὸς τὸ ζῆν ὑπεναντιοῦται

τοῖς ὑπολαμβάνουσι μήτε γένεσιν τοῦ μὴ ὄντος εἶναι, μήτε φθορὰν τοῦ ὄντος, ἀλλ' ὄντων τινῶν συνόδων πρὸς ἄλληλα, τὴν γένεσιν, διαλύσει δ' ἀπ' ἀλλήλων, τὸν θάνατον ἐπονομάζεσθαι. ὅτι γὰρ ἀντὶ τῆς γενέσεως εἴρηκε τὴν φύσιν, ἀντιθεὶς τὸν θάνατον αὐτῇ, δεδήλωκεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς. εἰ δ' οἱ μίξεις τὰς γενέσεις τιθέμενοι, τὰς δὲ φθορὰς, διαλύσεις, οὐ ζῶσιν, οὐδὲ δύνανται ζῆν, τί ποιοῦσιν ἕτεροι οὗτοι; καίτοι ὁ μὲν Ἐμπεδοκλῆς τὰ στοιχεῖα κολλῶν καὶ συναρμόττων θερμότησι καὶ μαλακότησι, καὶ ὑγρότησι, μῖξιν αὐτοῖς καὶ συμφυΐαν ἑνωτικὴν ἀμωσγέπως ἐνδίδωσιν· οἱ δὲ τὰς ἀτρέπτους καὶ ἀσυμπαθεῖς ἀτόμους εἰς τὸ αὐτὸ συνελαύνοντες, ἐξ αὐτῶν μὲν οὐδέν, αὐτῶν δὲ πολλὰς ποιοῦσι καὶ συνεχεῖς πληγάς. ἡ γὰρ περιπλοκὴ κωλύουσα τὴν διάλυσιν, μᾶλλον ἐπιτείνει τὴν σύγκρουσιν, ὥστε μηδὲ μῖξιν εἶναι, μηδὲ κόλλησιν, ἀλλὰ ταραχὴν καὶ μάχην, καθ' αὐτοὺς λεγομένην γένεσιν. οἱ δ' ἀκαρὲς   νῦν μὲν ἀπίασι διὰ τὴν ἀντίκρουσιν, νῦν δὲ προσίασι. τῆς πληγῆς ἐκλυθείσης πλέον ἢ διπλάσιον χωρίς εἰσιν ἀλλήλων χρόνον, οὐ ψαύουσαι καὶ πλησιάζουσαι. ὥστε μηδὲν ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖσθαι μηδ' ἄψυχον. αἴσθησις δὲ καὶ ψυχὴ καὶ νοῦς καὶ φρόνησις οὐδὲ βουλομένοις ἐπίνοιαν δίδωσιν ὡς γένοιτ' ἂν ἐν κενῷ καὶ ἀτόποις· ὧν οὔτε καθ' ἑαυτὰ ποιότης ἐστίν, οὔτε πάθος, ἢ μεταβολὴ συνελθόντων· ἀλλ' οὐδὲ συνέλευσις, ἢ σύγκρασις, ποιοῦσα καὶ μῖξιν καὶ συμφυΐαν, ἀλλὰ πληγὰς καὶ ἀποδόσεις. ὥστε τοῖς τοιούτων δόγμασι τὸ ζῆν ἀναιρεῖται, καὶ τὸ ζῷον εἶναι, κενὰς καὶ ἀπαθεῖς καὶ ἀθέους, ἔτι δ' ἀμίκτους καὶ ἀσυγκράτους ἀρχὰς ὑποτιθεμένοις. πῶς οὖν ἀπολείπουσι φύσιν καὶ ψυχὴν καὶ ζῷον; ὡς ὅρκον, ὡς εὐχήν, ὡς θυσίαν, ὡς προσκύνησιν, ῥήματι καὶ λόγῳ, καὶ τῷ φάναι καὶ προσποιεῖσθαι καὶ ὀνομάζειν, ἃ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς δόγμασιν ἀναιροῦσιν. οὕτω δὴ τὸ πεφυκὸς αὐτὸ φύσιν, καὶ τὸ γεγονὸς γένεσιν ὀνομάζουσιν, ὥσπερ οἱ ξυλείαν τὰ ξύλα, καὶ συμφωνίαν καλοῦντες ἐκφορικῶς τὰ συμφωνοῦντα. πόθεν ἐπῆλθεν αὐτῷ τοιαῦτα προβάλλειν ῥήματα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ; Τί κόπτομεν, (φησίν) ἡμᾶς αὐτούς, σπουδάζοντες ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ ὀρεγόμενοι τινῶν πραγμάτων, καὶ φυλαττόμενοι τινὰ πράγματα; οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐσμεν, οὔτε ἄλλοις χρώμενοι ζῶμεν. Ἀλλὰ θάρρει (φαίη τις ἄν) ὦ φίλον Κολωτάριον· οὐδείς σε κωλύει σπουδάζειν ὑπὲρ σεαυτοῦ, διδάσκων ὅτι Κολώτου φύσις αὐτὸς ὁ Κολώτης ἐστίν, ἄλλο δ' οὐδέν, οὐδὲ χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν, (τὰ δὲ πράγματα ὑμῖν ἡδοναί εἰσιν) ὑποδεικνύων ὡς οὐκ ἔστιν ἀμητῶν φύσις, οὐδ' ὀσμῶν οὐδὲ πλησιάσεως· ἀμητὲς δέ εἰσι καὶ μύρα καὶ γυναῖκες. οὐδὲ γὰρ ὁ γραμματικὸς λέγων τὸ βίην Ἡρακληείην αὐτὸν εἶναι τὸν Ἡρακλέα, οὐδ' οἱ τὰς συμφωνίας καὶ τὰς δοκώσεις ἐκφορὰς μόνον εἶναι φάσκοντες, οὐχὶ καὶ φθόγγους καὶ δοκοὺς ὑπάρχειν λέγουσιν. ὅπου καὶ ψυχήν τινες ἀναιροῦντες καὶ φρόνησιν, οὔτε τὸ ζῆν ἀναιρεῖν, οὔτε τὸ φρονεῖν δοκοῦσιν. Ἐπικούρου δὲ λέγοντος, Ἡ τῶν ὄντων φύσις, σώματά ἐστι καὶ τόπος, πότερον οὕτως ἀκούομεν, ὡς ἄλλο τι τὴν φύσιν παρὰ τὰ ὄντα βουλομένου λέγειν τὰ ὄντα δηλοῦντι, ἕτερον δὲ μηδέν; ὥσπερ ἀμέλει καὶ κενοῦ φύσιν, αὐτὸ τὸ κενόν, καὶ νὴ Δία τὸ πᾶν παντὸς φύσιν ὀνομάζειν εἴωθε. κἂν ἐπερωτᾷ τις, ἐρεῖς, τί λέγεις ὦ Ἐπίκουρε, τὸ μέν τι, κενὸν εἶναι, τὸ δέ, φύσιν κενοῦ; μὰ Δία, φήσει· νενόμισται δέ πως ἡ τοιαύτη τῶν ὀνομάτων ὁμιλία. νόμῳ δέ, ἢ τί φημὶ καὶ αὐτός. τί οὖν ἕτερον ὁ Ἐμπεδοκλῆς πεποίηκε, διδάξας ὅτι φύσις παρὰ τὸ φυόμενον οὐδέν ἐστιν, οὐδὲ θάνατος παρὰ τὸ θνῆσκον.

A opinantur neque oriri id quod non est, neq; interire quod est: sed eorum quæ sunt coitioni generationis, dissipationi interitus nomen inditum. Nã id quidem aperte Empedocles ostendit naturam se pro ortu posuisse, cum mortem ei opponit. Qui vero mixtioni ortus, interitus dissolutioni tribuunt, ii si non viuunt, neq; possunt viuere: quid hi aliud faciunt? Sane Empedocles elementa glutinans & concinnans caloribus, mollieciebus humiditatibusq;, mixtionem iis & concretionem in vnum vtcunque tribuit. At qui immutabiles & omnis consensus vacuas atomos in vnum cogunt, ii nihil ex ipsis, sed ipsarum crebros & continentes ictus faB ciunt. Etenim complexio dissolutionem prohibens, magis intendit collisionem: vt neq; mixtio fiat, neq; glutinatio, sed tumultus & pugna, quam illi generationem ducunt. Quæ verò momẽto temporis nunc quidem abeunt ob relisionem, nũc progrediuntur ictu languente, duplo amplius tempore à se absunt inuicem, vt non contingant se neq; mutuo appropinquent: vt ne animæ expers quidẽ possit ab iis effici quicquam. At verò sensus, anima, mens, intelligentia quomodo in inani exsistant & atomis: cum hæc neq; pro se qualitatem habeant, C neque coitu sese adficiant mutentue inuicem: neque earum congressus contemperationem mixturam aut coalitionem efficiat, sed ictus & repulsas. Itaque his decretis vita tollitur, & animal esse negatur, inania, nulli affectioni obnoxia, qualitate carentia, mixtionisq; non capacia ponentium principia. Quomodo ergo relinquunt Epicurei naturam, animam, animal? Eo, quo iusiurandum, preces, sacrificia, venerationem deorum: verbo scilicet, & simulando ac nominando ea quæ suis principiis & decretis tollunt. Sic quidem id quod natum est, naturam: & quod ortum est, generationem vocant, vt qui translato vocabulo ligna rogum, & consoD nantia corpora consonantiam dicunt. Iam vnde venit Colotæ in mentem, vt huiusmodi voces Empedocli obiiceret? Quid defatigamus nos ipsos nostri causa, & res alias appetimus, alias declinamus? quando neq; ipsi sumus, neq; cum aliis viuentibus agimus? Enimverò, diceret aliquis, bono es animo mi Colotarium, nemo vetat te pro teipso esse industrium, docens Colotis naturam nihil esse aliud q̃ ipsum Colotem: neq; te res gerere prohibet (res aũt vobis sunt voluptates) ostendens non esse naturam placentarum, odorum, rei venereæ: esse aũt placentas, vnguenta, mulieres. Nam neq; grammatiE cus dicens vim Herculeam esse ipsum Herculem * neq; qui consonantias ac trabium proiecturas dicunt, sonos esse & trabes negant. quando etiam animam quidam & intelligẽtiam tollentes, neq; ipsum viuere, neq; intelligere videntur negare. Cæterum quando Epicurus dicit, Eorum quæ sunt, natura est corpora & inane, sicne accipiemus, vt naturam intelligamus aliquid esse præter ea quæ sunt? aut vt ea quæ sunt innuere esse, nihil præterea? sicut scilicet inanis natuF ram ipsum inane, atque adeo vniuersa Vniuersi naturam solet appellare. Ac si quis quærat, Quid ais Epicure, hoc inane esse, illud inanis naturam? Omnino, dicet. & instituto hominum atque vsu recepta est hæc nominum communicatio. Adsentior. Quid ergo aliud fecit Empedocles, docens naturam nihil esse ab eo quod nascitur diuersum, neque mortem à moriente.

Sed ſicut poetæ ſæpenumero ſimulacra effingentes A dicunt,

Intus erant Lis, atq; Tumultus, Perniciesq;.

ſic ortum quendam & interitum vulgo tribuunt iis quæ naſcuntur aut diſſoluuntur. Tantum abfuit vt moueret res loco, & iis quæ ſenſui apparēt repugnaret, vt ne vocem quidem vſitata ſignificatione expulerit, ſed quantum illa erroris damnoſi rebus inferre poterat, id amoliens, rurſus conſuetum vocabulis vſum reddidit in his verſibus.

Ergo vir mixtis apparet quando elementis,
Brutorum vel agreſte genus, fruticeſue videntur,
Aut volucres: naſci tunc hæc dicunt, & oriri: B
Cum ſecernuntur, mortem miſeram interitumq;
Appellant. --

Hos verſus quanquam adduxit Colotes ipſe, non tamen intellexit, homines, feras, frutices, aues ab Empedocle non tolli, cum ea dicat mixtione elementorum abſolui. Neque verò dum oſtendit vbi qui his concretionib. & ſecretionibus ortum quendam, & miſerum interitum mortemque imputant, à vero oberrent: ideo vetuit de re ipſa nos vocibus vſitatis loqui. Mihi profectò non hanc verborum translationem Empedocles voluiſſe videtur mutare, ſed (vt dictum eſt) de re ipſa ei controuerſiam C fuiſſe cum iis, qui ortum ex eo quod non eſſet naturæ vocabulo notabant. Idque hi maxime indicant verſus.

Stulta, & prolixas non admittentia curas
Pectora: qui ſperant exſiſtere poſſe, quod ante
Non fuit, aut vllam rem peſſum protinus ire.

Hi quidem verſus, eius ſunt qui alta voce inclamet auritis hominibus, non ſe ortum, ſed ex eo quod non ſit ortum negare: neque interitum, ſed eum interitum quo res in nihilum redigatur. Nam ſi quis non ita inhumaniter, non etiam ita fatue calumniari vellet: id quod ſequitur diuerſam in partem vituperare poſſet: dicente Empedocle. D

Non animo prudens homo quod præſentiat vllus.
Dum viuunt (namq; hoc vitai nomine ſignant.)
Sunt, & fortuna tum conflictantur vtraq;.
Ante ortum nihil eſt homo, nec poſt funera quicquam.

Hęc enim non ſunt negantis eſſe eos qui nati ſunt & viuunt: ſed eius, qui cenſeat eſſe & eos qui nati nōdum ſunt, & qui iam mortem obiuerunt. Sed Colotes omnino hoc non obiecit. Dicit autem de ſententia Empedoclis nunquam nos ægrotaturos, nūquā ſaucios fore. At quomodo is, qui ante hac poſt vitam ait cuivis bona & mala adeſſe, non hoc relinquit vt is afficiatur. Quorum tandem, Colota, eſt E non vulnerari, non in morbos incidere? Veſtrum, qui ex atomis & inani eſtis compacti, quorum neutri ſenſus ineſt. Neque hoc adeo eſt atrox. Sed id, quod voluptatem quoque vobis quod afferat non habetis: atomo vim efficientium non recipiente, inani ab his non patiente ſe affici. Sed quando Colotes deinceps vna cum Democrito voluit defodere Parmenidem: ego autem huius cauſa præterita Empedoclem adduxi, vt magis conuenientia prioribus criminationibus: redeamus nunc ad Parmenidem. Dicit Colotes eum turpia protuliſſe ſophiſmata. Atqui his Parmenides neque amicitiæ F infamiam, neque ſtudio voluptatum ferociam adiecit, neque honeſto ſuam dignitatem qua per ſe ad ſui appetitum traheret ademit, neque de diis receptas ſententias conturbauit. Neque video cur viuere nos prohibuerit eo, quia Vniuerſum vnum dixit eſſe.

ἀλλ' ὥσπερ οἱ ποιηταὶ πολλάκις εἰδωλοποιοῦντες λέγουσιν, Ἐν δ' ἔρις, ἐν δὲ κυδοιμὸς ὁμίλεον, ἐν δ' ὀλοὸν, κὴρ, οὕτω γένεσίν τινα καὶ φθορὰν καλοῦσιν οἱ πολλοὶ ἐπὶ τοῖς συνισταμένοις καὶ διαλυομένοις. τοσοῦτον ἐδέησε τὸ κινεῖν τὰ ὄντα καὶ μάχεσθαι τοῖς φαινομένοις, ὥστε μηδὲ τὴν φωνὴν ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς συνηθείας, ἀλλ' ὅσον εἰς τὰ πράγματα βλάπτουσαν ἀπάτην παρεῖχεν ἀφελὼν, αὖθις ἀποδοῦναι τοῖς ὀνόμασι τὸ νενομισμένον ἐν τούτοις. οἱ δ' ὅτε κατὰ φῶτα μιγὲν φῶς αἰθέρι ἢ κατὰ θηρῶν ἀγροτέρων γένος ἢ κατὰ θάμνων ἠὲ καὶ οἰωνῶν, τότε μὲν τὸν γενέσθαι. εὖτε δ' ἀποκριθῶσι, τὰ δ' αὖ δυσδαίμονα πότμον εἶναι καλέουσιν. ὅμως δ' ἐπίφημι, καὶ αὐτὸς ὁ Κολώτης παραθέμενος οὐ συνεῖδεν ὅτι φῶτας μὲν καὶ θῆρας καὶ θάμνους καὶ οἰωνοὺς ὁ Ἐμπεδοκλῆς οὐκ ἀνῄρηκεν. ἅ γε φησὶ μιγνυμένων τῶν στοιχείων ἀποτελεῖσθαι, τοὺς δὲ τῇ συγκρίσει ταύτῃ καὶ διακρίσει φύσιν τινὰ καὶ πότμον δυσδαίμονα καὶ θάνατον ἀλοίτην ἐπικατηγοροῦντας, ᾗ σφάλλονται διδάξας, οὐκ ἀφείλετο τὸ χρῆσθαι ταῖς εἰθισμέναις φωναῖς περὶ αὐτῶν. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ μὴ τοῦτο κινεῖν τὸ ἐκφορικὸν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀλλ' ὃν πρότερον εἴρηται πραγματικῶς διαφέρεσθαι περὶ τῆς ἐξ οὐκ ὄντων γενέσεως, ἣν φύσιν τινὲς καλοῦσι. δηλοῖ δὲ μάλιστα διὰ τούτων τῶν ἐπῶν. Νήπιοι. οὐ γάρ σφιν δολιχόφρονές εἰσι μέριμναι, οἳ δὴ γίνεσθαι πάρος οὐκ ἐὸν ἐλπίζουσιν, ἤτοι καταθνήσκειν τε καὶ ἐξόλλυσθαι πάντη. ταῦτα γὰρ τὰ ἔπη μέγα βοῶντος ἐπὶ τοῖς ὦτα ἔχουσιν ὡς οὐκ ἀναιρεῖ γένεσιν, ἀλλὰ τὴν ἐκ μὴ ὄντος, οὐδὲ φθορὰν, ἀλλὰ τὴν πάντη, τουτέστι τὴν εἰς τὸ μὴ ὂν ἀπολύουσαν. ἐπεὶ τῷ γε βουλομένῳ μὴ ἀγρίως οὕτω, μηδὲ ἠλιθίως, ἀλλὰ πρᾳότερον συκοφαντεῖν τὸ μετὰ ταῦτα, ἐπὶ τοὐναντίον ἂν αἰτιάσασθαι παράσχοι, τοῦ Ἐμπεδοκλέους λέγοντος, Οὐκ ἂν ἀνὴρ τοιαῦτα σοφὸς φρεσὶ μαντεύσαιτο, Ὡς ὄφρα μέν τε βιῶσι, τὸ δὴ βίοτον καλέουσι Τόφρα μὲν οὖν εἰσὶ καί σφι πάρα δειλὰ καὶ ἐσθλὰ, Πρὶν δὲ πάγεν τε βροτοὶ καὶ λυθέντες οὐδὲν ἄρ' εἰσί. ταῦτα γὰρ οὐκ ἀρνουμένου μὴ εἶναι τοὺς γεγονότας καὶ ζῶντας, ἐστὶν, εἶναι δὲ μᾶλλον οἰομένου καὶ τοὺς μηδέπω γεγονότας, καὶ τοὺς ἤδη τεθνηκότας. ἀλλ' ὅλως ὁ Κολώτης τοῦτο μὲν οὐκ ἐγκέκληκε, λέγει δὲ κατ' αὐτὸν οὐδὲν νοσήσειν ἡμᾶς, οὐδὲ τραυματισθήσεσθαι. καὶ πῶς ὁ περὶ τοῦ βίου καὶ μετὰ τὸν βίον ἑκάστῳ λέγων παρεῖναι δειλὰ καὶ ἐσθλὰ περὶ τοὺς ζῶντας, οὐκ ἀπολείπει τὸ πάσχειν; τίσιν οὖν ἀληθῶς ἕπεται τὸ μὴ τραυματίζεσθαι, μηδὲ νοσεῖν, ὦ Κολώτα; ὑμῖν τοῖς ἐξ ἀτόμου καὶ κενοῦ συμπεπηγόσιν, ὧν οὐδετέρῳ μέτεστιν αἰσθήσεως. καὶ οὐ τοῦτο δεινὸν, ἀλλ' ὅτι μηδὲ ἡδονὴν τὸ ποιῆσον ὑμῖν ἐστι, τῆς μὲν ἀτόμου μὴ δεχομένης τὰ ποιητικὰ, τοῦ δὲ κενοῦ μὴ πάσχοντος ὑπ' αὐτῶν. ἐπεὶ δ' ὁ μὲν Κολώτης ἐφεξῆς τῷ Δημοκρίτῳ τὸν Παρμενίδην ἐβούλετο συγκατορύσσειν, ἐγὼ δ' ὑπερβὰς τὰ ἐκείνου, τὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους συνέλαβον, διὰ τὸ μᾶλλον ἀκολουθεῖν τοῖς προτέροις ἐγκλήμασιν αὐτοῖς, ἀναλάβωμεν τὸν Παρμενίδην. ἃ μὲν οὖν αὐτόν φησιν αἰσχρὰ σοφίσματα λέγειν ὁ Κολώτης, τούτοις οὐδενὸς ὁ ἀνὴρ οὐ φιλίαν ἐποίησεν ἀδοξοτέραν, οὐ φιληδονίαν θρασυτέραν, οὐ τοῦ καλοῦ τὸ ἀγωγὸν ἐφ' ἑαυτὸ καὶ δι' ἑαυτὸ τίμιον ἀφεῖλεν, οὐ τὰς περὶ θεῶν δόξας συνετάραξε. τὸ δὲ πᾶν ἓν εἰπὼν, οὐκ οἶδα ὅπως ζῆν ἡμᾶς κε-

κώλυκε. καὶ γὰρ Ἐπίκουρος ὅταν λέγῃ τὸ πᾶν ἄπειρον εἶναι καὶ ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον, καὶ μήτε αὐξόμενον, μήτε μειούμενον, ὡς περὶ ἑνός τινος διαλέγεται τοῦ παντός. ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς πραγματείας ὑποτιθεὶς τὴν τῶν ὄντων φύσιν σώματα εἶναι καὶ κενόν, ὡς μιᾶς οὔσης, εἰς δύο πεποίηται τὴν διαίρεσιν, ὧν θάτερον ὄντως μὲν οὐδέν ἐστι, ὀνομάζεται δ' ὑφ' ὑμῶν ἀναφὲς καὶ κενὸν καὶ ἀσώματον. ὥστε καὶ ὑμῖν ἓν τὸ πᾶν ἐστιν. εἰ μὴ βούλεσθε κεναῖς φωναῖς περὶ κενοῦ χρῆσθαι, σκιαμαχοῦντες πρὸς τοὺς ἀρχαίους. ἀλλ' ἄπειρα νὴ Δία πλήθει τὰ σώματα κατ' Ἐπίκουρόν ἐστι, καὶ γίνεται τῶν φαινομένων ἕκαστον ἐξ ἐκείνων. ὅρα μὲν οἵας ὑποτίθεσθε πρὸς γένεσιν ἀρχάς, ἀπειρίαν καὶ κενόν· ὧν τὸ μὲν, ἄπρακτον, ἀπαθές, ἀσώματον· ἡ δέ, ἄτακτος, ἄλογος, ἀπερίληπτος, αὑτὴν ἀναλύουσα καὶ ταράττουσα, τῷ μὴ κρατεῖσθαι μηδὲ ὁρίζεσθαι διὰ πλῆθος. ἀλλ' ὅ γε Παρμενίδης οὔτε πῦρ ἀνῄρηκεν, οὔτε ὕδωρ, οὔτε κρημνόν, οὔτε πόλεις, (ὥς φησι Κολώτης) ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ κατοικουμένας. ὅς γε καὶ διάκοσμον πεποίηται, καὶ στοιχεῖα μιγνύς, τὸ λαμπρὸν καὶ σκοτεινόν, ἐκ τούτων τὰ φαινόμενα πάντα καὶ διὰ τούτων ἀποτελεῖ. καὶ γὰρ περὶ γῆς εἴρηκε πολλά, καὶ περὶ οὐρανοῦ, καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, καὶ ἄστρων· καὶ γένεσιν ἀνθρώπων ἀφήγηται· καὶ οὐδὲν ἄρρητον ὡς ἀνὴρ ἀρχαῖος ἐν φυσιολογίᾳ, καὶ συνθεὶς γραφὴν ἰδίαν, οὐκ ἀλλοτρίαν, διαφορὰν τῶν κυρίων παρῆκεν. ἐπεὶ δὲ καὶ πάντων καὶ Σωκράτους ἔτι πρότερος συνεῖδεν ὡς ἔχει τι δοξαστὸν ἡ φύσις, ἔχει δὲ καὶ νοητόν· ἔστι δὲ τὸ μὲν δοξαστόν, ἀβέβαιον καὶ πλανητὸν ἐν πάθεσι πολλοῖς καὶ μεταβολαῖς, τῷ φθίνειν καὶ αὔξεσθαι, καὶ πρὸς ἄλλον ἄλλως ἔχειν, καὶ μηδὲ ἀεὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὡσαύτως τῇ αἰσθήσει, τοῦ νοητοῦ δ' ἕτερον εἶδος (Ἔστι γὰρ οὐλομελές τε καὶ ἀτρεμές, ἠδ' ἀγένητον, ὡς αὐτὸς εἴρηκε, καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ καὶ μόνιμον ἐν τῷ εἶναι) ταῦτα συκοφαντῶν ἐκ τῆς φωνῆς ὁ Κολώτης, καὶ τῷ ῥήματι διώκων οὐ τῷ πράγματι τὸν λόγον, ἁπλῶς φησι πάντα ἀναιρεῖν τῷ ἓν ὂν ὑποτίθεσθαι τὸν Παρμενίδην. ὁ δὲ ἀναιρεῖ μὲν οὐδετέραν φύσιν, ἑκατέρᾳ δὲ ἀποδιδοὺς τὸ προσῆκον, εἰς μὲν τὴν τοῦ ἑνὸς καὶ ὄντος ἰδέαν τίθεται τὸ νοητόν, (ὂν μέν, ὡς ἀΐδιον καὶ ἄφθαρτον, ἓν δὲ ὁμοιότητι πρὸς αὑτό, καὶ τῷ μὴ δέχεσθαι διαφορὰν, προσαγορεύσας) εἰς δὲ τὴν ἄτακτον καὶ φερομένην, τὸ αἰσθητόν. ὧν καὶ κριτήριον ἰδεῖν ἔστιν. ἡ μὲν ἀληθείην εὐπειθέος ἀτρεκές,

τοῦ νοητοῦ καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντος ὡσαύτως ἁπτόμενον, Ἠ δὲ βροτῶν δόξας, αἷς οὐκ ἔνι πίστις ἀληθής. διὰ τὸ παντοδαπὰς μεταβολὰς καὶ πάθη καὶ ἀνομοιότητας δεχομένοις ὁμιλεῖν πράγμασι. καίτοι πῶς ἂν ἀπέλιπεν αἴσθησιν καὶ δόξαν, αἰσθητὸν μὴ ἀπολιπών, μηδὲ δοξαστόν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ἀλλ' ὅτι τῷ μὲν ὄντως ὄντι προσήκει διαμένειν ἐν τῷ εἶναι. ταῦτα δὲ νῦν μὲν ἔστι, νῦν δὲ οὐκ ἔστιν. ἐξίσταται δὲ ἀεί, καὶ μεταλλάσσει τὴν φύσιν, ἑτέρας ὥστε μᾶλλον ἢ τῆς ἐκείνου τοῦ ὄντος ἀεὶ δεῖσθαι προσηγορίας. ἦν οὖν ὁ περὶ τοῦ ὄντος, ὡς ἓν εἴη, λόγος, οὐκ ἀναίρεσις τῶν πολλῶν καὶ αἰσθητῶν, ἀλλὰ δήλωσις αὐτῶν τῆς πρὸς τὸ νοητὸν διαφορᾶς· ἣν ἔτι μᾶλλον ἐνδεικνύμενος Πλάτων τῇ περὶ τὰ εἴδη πραγματείᾳ, καὶ αὐτὸς ἀντίληψιν τῷ Κολώτῃ παρέσχε. διὸ καὶ τὰ πρὸς τοῦτον εἰρημένα δοκεῖ μοι λαβεῖν ἐφεξῆς. καὶ πρῶτόν γε τὴν ἐπιμέλειαν καὶ πολυμαθίαν τοῦ φιλοσόφου σκεψώμεθα,

A Etenim Epicurus quando Vniuersum dicit esse infinitum, ortus occasusq; expers, itemq; incrementi & decrementi: tāquam de vno disserit Vniuerso. Ab initio aūt tractationis cum dixisset naturā rerum corpora esse & inane: veluti vnicam in duas diuisit partes. quarū altera cum re vera sit nihil, à vobis aūt appelletur intactile, vacuum, corporis expers: etiam vobis Vniuersum est vnum, nisi inanibus vti vocibus velitis de inani aduersus antiquos vmbratilem committentes pugnam. Sed infinita me hercle numero corpora sunt de Epicuri sentētia, & fit vnumquodq; eorum quæ apparent ex iis. Videte B quas ortui rerum causas adsignetis: infinitatem & inane: quorum hoc agendi & patiendi exsors, corpore etiam caret. illa ordinis rationisq; expers comprehendi nequit, ipsa sese cōturbans ac perimens, quia ob multitudinem definiri non potest. At verò Parmenides neq; ignem sustulit, neq; aquā, neque præcipitium, neq; vrbes, vt ait Colotes, in Europa & Asia habitatas. qui etiam propter * mundum fecit: miscensq; principia splēdidum & tenebrosum, ex his & per hæc omnia quæ videntur conficit. Nā & de terra multa dixit, & de cœlo, Sole, Luna, ac sideribus, ac hominum procreatione: nihilq; eorū quę C præcipua sunt nō distincte descripsit, vtpote homo antiquus in physiologia, & qui propriā non alienā conscriberet philosophiam. Quoniā aūt omnibus aliis, ipso etiā Socrate prior sensit naturā habere opinione aliquid, aliquid mente comprehendendū: est aūt opinabile istud inconstans & variis motionibus ac mutationibus obnoxium, & q̄ ob incrementa ac decrementa alium ad alia respectum habens non semper eodem modo sensum afficiat: intelligibile verò alia species, q̄ est, vt ipse cecinit,

Aeternum, integrum semper, semperq́ quiescens,

suique simile & constanter suam naturam conseruās. hæc vocabulis calumniam struens Colotes, ac D de rebus ad verba trahēs disputationem, simpliciter ait Parmenidē, quia vnum ens ponat, omnes res abolere. Ille verò neutrā abolet naturā, sed vtriq; id quod ei cōuenit tribuens, in forma vnius & Entis ponit intelligibilē. Ens quidem vt æternum & interitus securum. Vnum autem ob similitudinem sui ipsius, & quia nullam admittit differentiam appellans. In forma porrò inordinata & in motu versante sensilem naturam collocat. Atque etiam videre licet quomodo ea sentiat iudicari.

Aut verum certa poteris cognoscere mente,

E nimirum intelligibilem & semper eodem modo habentem naturam attingente:

Siue hominum sensus, quibus haud iam certa fides est:

quod scilicet opiniones hominum versantur iis in rebus, quæ omnis generis mutationes, motus, inæqualitatesque admittunt. Et vero qui reliquisset opinionem & sensum Parmenides, sublato opinabili & sensili, dici non potest. Sed quia ei quod verè est conuenit permanere in sua natura, ista autem alia modo sunt, modo non sunt, semperque mutam suam naturam: statuit hæc aliam quam quæ semper sunt appellationem requirere. Ergo hæc oratio, qua Ens vnum esse pronunciatur, non ne- F gat multa ista & sensilia, sed ostendit quid ab intelligibili natura differant. Quod discrimen plenius etiam in idearum tractatione monstrans, Colotæ ansam reprehendendi dedit. itaque deinceps etiam quid contra eum dixerit, videamus. Ac primum diligentiam & multiplicem scientiam consideremus huius scilicet philosophi;

A qui Platonis sententiam secutos esse ait *Aristotelem*, Xenocratem, Theophrastum, omnesque Peripateticos. Qua enim in parte terræ non habitabilis scripsit librum suum, vt hac accusatione recepta non liceat tibi istorum libros in manus sumere, & legere Aristotelis De cœlo & anima, Theophrasti aduersus physicos scripta, Heracleti Zoroastrem, de iis quæ sunt apud inferos, de difficilib. naturæ quæstionibus, Dicæarchi de anima? quib. in libris hi de præcipuis & maximis philosophiæ naturalis capitibus Platonem continenter impugnãt atque subruũt. *Et* quidem Peripateticorum reliquorum summus *Strato*, neque cum *Aristotele* sentit multis de rebus, & de motu, mente, anima, ortu, contraria Platonicis B defendit. denique mundum ipsum animal esse negat, & naturalia comitari fortunæ, casu initium motus naturæ præbente, itaque hos porro absolui. Ideas aũt Platonicas *Aristoteles* vbique incessens dictis, in moralibus, in naturalibus commentariis, in iis quæ exotericæ seu extraneæ vocantur disputationibus, visus est quibusdam maiore contendendi quam sapientæ studio id fecisse: vt qui sibi proposuisset philosophiam Platonis contemnere: tantum abest vt eum fuerit secutus. Cuius ergo leuitatis est, cum sententias istorum hominum non addidiceris, falso te iis adscribere quæ non probauerunt: cumque C in animum induxeris alios refellere, tua te manu contra te inscitiæ & temeritatis publicare indubitabile argumentum? cõsentire dicentem cum Platone qui dissident, & subsequi eum qui reclamant. Nimirum autem Plato, inquis, temere dixit equos sub nobis equos esse, & homines. Quo tandem in commentario Platonis inuenit hoc Colotes? Nam nos quidem in omnibus legimus hominem hominem, equum equum, ignem ignem ipsius opinione statui. vnde etiam opinabile vnumquodque horum appellat. Sed Colotes, vt in quo ne mica quidem philosophiæ esset, pro vno & eodem accepit Non esse hominem, & Hominem esse non D Ens. *At* Platoni mirum in modum visum est differre Non esse, & Non Ens esse. nempe illo penitus omnem tolli substantiam: hoc innui diuersitatem participantis & participati. Hanc posteriores in generis & formæ, ac communium quorundam & propriarum quæ dicuntur qualitatum differentiam duntaxat reiecerunt, neque progressi sunt altius, cum in magis Logicas incidissent difficultates. Est autem participati ad participans ratio ea quę intercedit inter causam & materiam, exemplar & imaginem, facultatem & effectum. quo pacto maxime E differunt id quod per se est semperque eodem modo habet, & id quod ab alio pendens sibi nunquam constat: cum illud neque fuerit vnquam non Ens, neque futurum sit, ideoque omnino & reipsa Ens sit: hoc neque illud ipsum quidem *Esse*, quo ei contingit ab alio impertiri, firmum habeat: sed eo ob imbecillitatem excidat. quippe materia circa formam labente, & multas affectiones mutationesque in substantiæ imaginem, ita vt moueatur ac fluctuet, recipiente. Sicut ergo qui dicit Platonem non esse simulacrum Platonis, non negat ipsius sensum & essentiam simulacri: sed ostendit discrimen eius quod per se aliquid est, ab F eo quod eius respectu exstitit. sic neque naturam, neque vsum, neque sensum hominum tollunt, qui communis cuiusdam substantiæ participatione vnumquenque nostrum

ὅτι τούτοις τοῖς δόγμασι Πλάτωνος ἐπηκολουθήκασιν Ἀριστοτέλης καὶ Ξενοκράτης καὶ Θεόφραστος, καὶ πάντες οἱ Περιπατητικοί. ποῦ γὰρ ἂν τῆς ἀοικήτου τὸ βιβλίον ἔγραφεν, ἵνα ταῦτα συντιθεὶς τὰ ἐγκλήματα, μὴ τοῖς ἐκείνων συντάγμασιν ἐντύχῃς; μηδὲ ἀναλάβῃς εἰς χεῖρας Ἀριστοτέλους τὰ περὶ οὐρανοῦ καὶ τὰ περὶ ψυχῆς, Θεοφράστου δὲ τὰ πρὸς τοὺς φυσικούς, Ἡρακλείδου δὲ τὸν Ζωροάστρην, τὸ περὶ τῶν ἐν ᾅδου, τὸ περὶ τῶν φυσικῶς ἀπορουμένων, Δικαιάρχου δὲ τὰ περὶ ψυχῆς, ἐν οἷς πρὸς τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα τῶν φυσικῶν ὑπεναντιούμενοι τῷ Πλάτωνι καὶ μαχόμενοι διατελοῦσι. καὶ μὴν τῶν ἄλλων Περιπατητικῶν ὁ κορυφαιότατος Στράτων οὔτε Ἀριστοτέλει κατὰ πολλὰ συμφέρεται, καὶ Πλάτωνι τὰς ἐναντίας ἔσχηκε δόξας περὶ κινήσεως, περὶ νοῦ, καὶ περὶ ψυχῆς, καὶ περὶ γενέσεως. τελευτῶν τὸν κόσμον αὐτὸν οὐ ζῷον εἶναί φησι, τὸ δὲ κατὰ φύσιν ἕπεσθαι τῷ κατὰ τύχην. ἀρχὴν γὰρ ἐνδιδόναι τὸ αὐτόματον, εἶτα οὕτω περαίνεσθαι τῶν φυσικῶν παθῶν ἕκαστον. τάς γε μὴν ἰδέας περὶ ὧν ἐγκαλεῖ τῷ Πλάτωνι, πανταχοῦ κινῶν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ πᾶσαν ἐπάγων ἀπορίαν αὐταῖς, ἐν τοῖς ἠθικοῖς ὑπομνήμασιν, ἐν τοῖς φυσικοῖς, διὰ τῶν ἐξωτερικῶν διαλόγων, φιλονεικότερον ἐνίοις ἔδοξεν ἢ φιλοσοφώτερον ἐκ τῶν δογμάτων τούτων, ὡς προθέμενος τὴν Πλάτωνος ὑπεριδεῖν φιλοσοφίαν. οὕτω μακρὰν ἦν τοῦ ἀκολουθεῖν. τίνος οὖν εὐχερείας ἐστὶ, τὰ δοκοῦντα τοῖς ἀνδράσι μὴ μαθόντα, καταψεύδεσθαι τὰ μὴ δοκοῦντα; καὶ πεπεισμένον ἐλέγχειν ἑτέρους, αὐτόγραφον ἐξενεγκεῖν ἀμαθίας ἔλεγχον καθ᾽ αὑτοῦ καὶ θρασύτητος· ὁμολογεῖν Πλάτωνι φάσκοντα τοὺς διαφερομένους, καὶ ἀκολουθεῖν τοὺς ἀντιλέγοντας; ἀλλὰ δὴ Πλάτων φησὶ τοὺς ἵππους ὑφ᾽ ἡμῶν ματαίως ἵππους εἶναι καὶ τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ποῦ τοῦτο τῶν Πλάτωνος συγγραμμάτων ἀποκεκρυμμένον εὗρεν ὁ Κωλώτης; ἡμεῖς γὰρ ἐν πᾶσιν ἀναγινώσκομεν καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἄνθρωπον, καὶ τὸν ἵππον, ἵππον, καὶ τὸ πῦρ, πῦρ ὑπ᾽ αὐτοῦ δοξαζόμενον· ᾗ καὶ δοξαστὸν ὀνομάζει τούτων ἕκαστον. ὁ δὲ οἷα δὴ σοφίας οὐδ᾽ ἀκαρὲς ἀπέχων, ὡς ἓν καὶ ταὐτὸν ἔλαβε τὸ μὴ εἶναι τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ εἶναι μὴ ὂν τὸν ἄνθρωπον. τῷ Πλάτωνι δὲ θαυμαστῶς ἐδόκει διαφέρειν τὸ μὴ εἶναι τοῦ μὴ ὂν εἶναι· τῷ μὲν γὰρ ἀναίρεσιν οὐσίας πάσης, τῷ δὲ ἑτερότητα δηλοῦσθαι τοῦ μεθεκτοῦ καὶ τοῦ μετέχοντος, ἣν οἱ μὲν ὕστερον εἰς γένους καὶ εἴδους, καὶ κοινῶν τινῶν καὶ ἰδίων λεγομένων ποιῶν διαφορὰν ἔθεντο μόνον, ἀνωτέρω δ᾽ οὐ προῆλθον, εἰς λογικωτέρας ἀπορίας ἐμπεσόντες. ἔστι δὲ τοῦ μεθεκτοῦ πρὸς τὸ μετέχον λόγος ὃν αἰτία τε πρὸς ὕλην ἔχει, καὶ παράδειγμα πρὸς εἰκόνα, καὶ δύναμις πρὸς πάθος. ᾧ γε δὴ μάλιστα τὸ καθ᾽ αὑτὸ καὶ ταὐτὸν ἀεὶ διαφέρει τοῦ δι᾽ ἕτερον καὶ μηδέποτε ὡσαύτως ἔχοντος· ὅτι τὸ μὲν οὔτε ἔσται ποτὲ μὴ ὂν, οὔτε γέγονε, καὶ διὰ τοῦτο πάντως καὶ ὄντως ὄν ἐστι· τὸ δὲ οὐδὲ ὅσον ἀπ᾽ ἄλλου συμβέβηκε μετέχειν τοῦ εἶναι, βέβαιόν ἐστιν, ἀλλ᾽ ἐξίσταται δι᾽ ἀσθένειαν, ἅτε τῆς ὕλης περὶ τὸ εἶδος ὀλισθαινούσης, καὶ πάθη πολλὰ καὶ μεταβολὰς ἐπὶ τὴν εἰκόνα τῆς οὐσίας, ὥστε κινεῖσθαι καὶ σαλεύεσθαι, δεχομένης. ὥσπερ οὖν ὁ λέγων Πλάτωνα μὴ εἶναι τὴν εἰκόνα τοῦ Πλάτωνος, οὐκ ἀναιρεῖ τὴν ὡς εἰκόνος αἴσθησιν αὐτῆς καὶ ὕπαρξιν, ἀλλὰ ἐνδείκνυται καθ᾽ ἑαυτό τινος ὄντος, καὶ πρὸς ἐκεῖνο ἑτέρου γεγονότος διαφοράν· οὕτως οὔτε φύσιν, οὔτε χρῆσιν, οὔτε αἴσθησιν ἀνθρώπων ἀναιροῦσιν οἱ κοινῆς τινος οὐσίας μετοχῇ ἰδέᾳ γινόμενον ἡμῶν ἕκαστον,

A εἰκόνα τοῦ παραδόντος τὴν ὁμοιότητα τῇ γενέσει προσαγορεύοντες. οὐδὲ γὰρ ὁ πῦρ μὴ λέγων εἶναι τὸν πεπυρωμένον σίδηρον, ἢ τὴν σελήνην ἥλιον, ἀλλὰ κατὰ Παρμενίδην, Νυκτὶ φάος περὶ γαῖαν ἀλώμενον, ἀλλότριον φῶς, ἀναιρεῖ σιδήρου χρῆσιν, ἢ σελήνης φύσιν· ἀλλ' εἰ μὴ λέγει σῶμα, μηδὲ πεφωτισμένον, ἤδη μάχεται ταῖς αἰσθήσεσιν, ὥσπερ ὁ σῶμα καὶ ζῶον καὶ γένεσιν καὶ αἴσθησιν μὴ ἀπολιπών. οἱ δὲ ταῦτα τῷ ὑπάρχειν μετεσχηκέναι, καὶ ὅσον ἀπολείπεται τοῦ ὄντος ἀεὶ καὶ τὸ εἶναι παρέχοντος αὐτοῖς ὑπονοῶν, οὐ παρορᾷ τὸ αἰσθητὸν, ἀλλὰ τὸ νοητὸν εἶναι λέγει. οὐδὲ ἀναιρεῖ τὰ γινόμενα καὶ φαινόμενα περὶ ἡμᾶς τῶν παθῶν, B ἀλλὰ ὅτι βεβαιότερα τούτων ἕτερα καὶ μονιμώτερα πρὸς οὐσίαν ἐστὶ, τῷ μήτε γίνεσθαι, μήτε ἀπόλλυσθαι, μήτε πάσχειν μηδὲν ἐνδείκνυται τοῖς ἑπομένοις, καὶ διδάσκει καθαρώτερον τῆς διαφορᾶς ἁπτόμενος, τοῖς ὀνόμασι, τὰ μὲν, ὄντα, τὰ δὲ, γινόμενα προσαγορεύειν. τοῦτο δὲ καὶ τοῖς νεωτέροις συμβέβηκε. πολλὰ γὰρ καὶ μεγάλα πράγματα τῆς τοῦ ὄντος ἀποστεροῦσι προσηγορίας, τὸ κενὸν, τὸν χρόνον, τὸν τόπον, ἁπλῶς τὸ τῶν λεκτῶν γένος, ἐν ᾧ καὶ τἀληθῆ πάντα ἔνεστι. ταῦτα γὰρ ὄντα μὲν, μὴ εἶναι, τινὰ δὲ εἶναι λέγουσι· χρώμενοι δὲ αὐτοῖς ὡς ὑφεστῶσι καὶ ὑπάρχουσιν ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ διατελοῦσιν. ἀλλ' αὐτὸν ἡδέως ἂν ἐροίμην τὸν κατήγορον, C εἰ τοῖς ἑαυτῶν πράγμασι τὴν διαφορὰν οὐκ ἐνορῶσι ταύτην, καθ' ἣν τὰ μὲν μόνιμα καὶ ἄτρεπτα τῇ οὐσίᾳ ἐστὶν, ὡς λέγουσι, καὶ ταῖς ἀτόμοις ἀπαθείᾳ καὶ στερρότητι πάντα χρόνον ὡσαύτως ἔχειν, τὰ δὲ συγκρίματα πάντα, ῥευστὰ καὶ μεταβλητὰ, καὶ γινόμενα καὶ ἀπολλύμενα εἶναι, μυρίων μὲν εἰδώλων ἀπερχομένων ἀεὶ καὶ ῥεόντων, μυρίων δὲ (ὡς εἰκὸς) ἑτέρων ἐκ τοῦ περιέχοντος ἐπιρρεόντων, καὶ ἀναπληρούντων τὸ ἄθροισμα, ποικιλλόμενον ὑπὸ τῆς ἐξαλλαγῆς ταύτης καὶ μετακεραννύμενον, ἅτε δὴ καὶ τῶν ἐν βάθει τοῦ συγκρίματος ἀτόμων οὐδέποτε λῆξαι κινήσεως οὐδὲ παλμῶν πρὸς ἄλληλα δυναμένων, ὥσπερ αὐτοὶ λέγουσιν. D ἀλλ' ἔστι μὲν ἐν τοῖς πράγμασιν ἡ τοιαύτη διαφορὰ τῆς οὐσίας· σοφώτερος δὲ τοῦ Πλάτωνος ὁ Ἐπίκουρος, ᾗ πάντα ὁμοίως ὄντα προσαγορεύει, τὸ ἀναφὲς κενὸν, τὸ ἀντερεῖδον σῶμα, τὰς ἀρχὰς, τὰ συγκρίματα κοινῆς. καὶ μηδὲ ἡγούμενος οὐσίας μετέχειν τὸ ἀΐδιον, τῷ γινομένῳ τὸ ἀνώλεθρον, τῷ φθειρομένῳ τὰς ἀπαθεῖς καὶ διαρκεῖς καὶ ἀμεταβλήτους, καὶ μηδέποτε τοῦ εἶναι δυναμένας ἐκπεσεῖν φύσεις, ταύταις ὡς ἐν τῷ πάσχειν καὶ μεταβάλλειν τὸ εἶναι, ταῖς μηδένα χρόνον ὡσαύτως ἐχούσαις. εἰ δὲ δικαίως ὡς ἔνι μάλιστα διημάρτε τούτοις ὁ Πλάτων, ὀνομάτων ὀφείλει συγχύσεως εὐθύνας ὑπέχειν τοῖς ἀκριβέστερον ἑλληνίζουσι τούτοις, E καὶ καθαρώτερον διαλεγομένοις, οὐχ ὡς ἀναιρῶν τὰ πράγματα, καὶ τὸ ζῆν ἐξάγων ἡμῶν, αἰτίαν ἔχειν, ὅτι τὰ γινόμενα, καὶ οὐκ ὄντα, καθάπερ οὗτοι, προσηγόρευσεν. ἀλλ' ἐπεὶ τὸν Σωκράτην μετὰ τὸν Παρμενίδην ὑπερέβημεν, ἀναληπτέος ** εὐθὺς οὖν τὸ ἀφ' ἱερᾶς κεκίνηκεν ὁ Κολώτης· καὶ διηγησάμενος ὅτι χρησμὸν ἐκ Δελφῶν περὶ Σωκράτους ἀνήνεγκε Χαιρεφῶν (ὃν ἴσμεν ἅπαντες) ταῦτα ἀπείρηκε. F Τὸ μὲν οὖν τοῦ Χαιρεφῶντος, διὰ τὸ τελέως σοφιστικὸν καὶ φορτικὸν διήγημα εἶναι, παρήσομεν. φορτικὸς γὰρ οὖν ὁ Πλάτων ὁ τοῦτον ἀναγράψας τὸν χρησμὸν, ἵνα τοὺς ἄλλους ἐάσω· φορτικώτεροι δὲ Λακεδαιμόνιοι, τὸν περὶ Λυκούργου χρησμὸν ἐν ταῖς παλαιοτάταις ἀναγραφαῖς ἔχοντες· σοφιστικὸν δὲ ἦν διήγημα τὸ Θεμιστοκλέους, ᾧ πείσας Ἀθηναίους τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν, κατεναυμάχησε τὸν βάρβαρον· φορτικοὶ δὲ οἱ τῆς Ἑλλάδος νομοθέται,

seorsim factum esse imaginem eius quod similitudinem præbuit ortui pronunciant. Neque enim qui ignem ait non esse candens ferrum, aut Lunam Solem, sed (vt canit Parmenides.)

Nocte vagantem circa terram lucem alienam: ideo ferri vsum, aut Lunæ naturam inficiatur. Sed si corpus esse, aut illuminatum neget: iam sensui repugnauerit, vt qui corpus, animal, ortum, sensumq; non relinquat. Qui verò participatione ista habere suã essentiam intelligit, ac quantum absint ab his quæ semper sunt, ipsisq; essentiam largiuntur: non is sensilia repudiat, sed quid sit intelligibile demonstrat. neq; tollit eas affectiones, quæ nobis accidunt & sensu percipiuntur: sed his firmiora & cõstantioris esse alia ostendit naturæ, eo quod neq; oriantur neq; intereant, neq; perpetiantur quicquam: ac discrimen illud subtilius verbis exprimere docet, vt alia Entia, alia Fientia appellent. Idq; recentioribus etiam vsu venit. Multas enim & magnas res Entis nomine dedignantur: vacuum, tempus, locum, simpliciter genus dictorum, in quo & vera omnia insunt. hæc enim nõ esse Entia, sed aliquid esse dicũt: iisq; vt exstantibus & subsistentib. in vita ac philosophia perpetuo vtuntur. Cæterum libenter ego ex isto reprehensore quererem. *A*n nõ in suis ipsi hoc discrimen rebus conspiciant, vt aliorum substantiæ stabiles sint atq; immutabiles: sicut ipsi aiunt atomos ob vacuitatem perpessionum atq; soliditatem semper eodem in statu perdurare: concreta autem omnia fluxa esse & mutabilia, oririq; & interire, subinde innumeris defluẽtibus simulacris, aliisque (vt par est) ex ambiente influentibus & cõgeriem explentibus, variatam his mutationibus & alia adfectam temperie. cum quidem etiam quæ in profundo concreti sunt atomi, nunquam desinant moueri & tremula concitatione ad se inuicem ferri, vt affirmant ipsi. *E*st ergo in reb. quidem huiusmodi diuersitas substantiæ: sed Epicurus Platone sapientior omnia similiter Entia nominat: inane puta illud tactũ fugiens, corpus renitens, principia, res concretas. Eandem scilicet essentiam tribuens sempiternis ac caducis, & cõfundens cum nascente id quod interitu vacat, cum pereũte id quod perpetuum & immutabile est: cum iis quorum natura aliter nunquã habere potest ea quorũ *E*sse, in motu & mutatione consistit, & nunquam sui similia manent. Iam vt optimo iure in his dicatur Plato deliquisse: de confusione vocabulorum, mi homo, accusandus erat ab hisce purius Græce scil. loquentibus, & accuratius differentibus: non vt qui res perimeret, & vita nos expelleret, quãdo *E*ntia & Fientia non eodem modo quo ipsi appellat. Sed iam ad Socratem nobis est sermo conuertendus. Hæc ergo Colotes statim à sacra, quod dicitur, linea mouit, cumque narrasset Chærephontem Delphis oraculum attulisse de Socrate, omnibus nobis notum, sic loquitur. *A*c Chærephontis quidem narrationem, vt plane sophisticam & præ fastu odiosam omitto. Odiosus ergo Plato, ne de aliis dicam, qui id oraculum in litteras retulerit. Odiosiores etiam Spartani, qui oraculum de Lycurgo in antiquissimis aduersariis scriptum seruant. Sophistica verò fuit Themistoclis narratio, qua *A*thenis cum persuasisset vt vrbe excederẽt, nauali prœlio deuicit barbaros. Importuni Græcarum legum conditores,

τὰ μέγιστα

A quipleraq; sacrificia Pythicū secuti oraculū instituerūt. Si ergo de Socrate viro ad virtutē diuino instinctu incitato allatū respōsum odiosum ob arrogantiā fuit & captiosum: quib. quæso dignis vocabulis notabimus vestros fremitus, vlulatus, plausus tumultuosos, cultus, ac diuinas acclamationes, quibus celebratis ac prędicatis vestrū principē, ad voluptates crebras & cōtinuas exhortantē? Sic n. is in epistola ad Anaxarchū scripsit. Ego autē ad voluptates cōtinētes cohortor, nō ad virtutes inanes, quarū de fructib. spes sunt vanę & turbulentæ. Et tamē Metrodorus Timarchū exhortās, ait: Pulcrum aliud ex alio faciamus, B adfectū similitudine tantum nō relicta vita terrestri in vere diuina Epicuri orgia nos demergētes. Ipse vero Colotes cū audiret Epicurū de natura rerum verba facientē, subito ad genua eius accidit. hocq; ipse Epicurus scribendo iactat. Tibi enim, tanquā veneranti ea quæ tū à nobis dicebantur, incidit cupiditas nullam causam habens naturalem, vt genua nostra tangeres, nosq; amplectereris, omnēq; solitū ritum venerādi, honorandi, cōprecandiq; perageres. Quo effecisti, vt nosquoq; te vicissim sacrum deputaremus ac veneraremur. Ignoscendū me hercle est dicētibus, quantovis dato precio se picturam istius a- C ctionis spectaturos: Colotis ad genua Epicuri accidentis & eum amplectentis, Epicuri eum vicissim adorantis. Et tamen hoc demerendi officium, quā quam scite obitum, Coloti fructum dignum non tulit. Non enim sapiens est pronunciatus, sed hoc tantum ei dictum: Interitus expers mihi ambula, nosq; eadem conditione esse intellige. Huiusmodi verborum, motuum, affectuumque illi sibi conscii, tamen alios arroganter odiosos dicūt. Quin etiam Colotes cum arguta ista & pulcra de sensibus subiecisset, Cibis nos vesci, nō feno, Magnos fluuios nauibus, vadosos, pedibus transire exclamat: Enimvero Socrates, arrogantibus ac glo- D riosis sermonibus studuisti: aliaq; apud auditores disseruisti, alia egisti. Quid ni enim sint arrogantes Socratis sermones, nihil se scire, sed semper discere & quęrere veritatem profitentis? Quod si in huiusmodi voces incidisses, quales Epicurus ad Idomeneum scripsit: Mitte itaque nobis primitias ad sacri corporis cultum pro se & liberis, sic enim mihi dicere subit: quibusnam verbis vti potuisses magis importunis? Sed Socratem aliter locutum, aliter vixisse, mirum in modū tibi testimoniū perhibēt res gestę ad Deliū, ad Potidęā, apud triginta viros, ad Archelaū, ad populū, pauptas, mors. scil. E enim hęc eius sermonibus indigna sunt. Hoc, inepte, Socratem aliter locutū aliter egisse poterat cōuincere, si fine vitę posito voluptate vitā, qualē egit, egisset. Hęc ad calūnias respōsa sint. Quod autē ad euidentiā attinet, nō sensit Colotes eorum se culpā sustinere, de quib. accusat Socratē. Est enim vnum de Epicuri decretis: nihil cuiquam ita certo persuasum esse, vt de sentētia deduci nō possit, excepto sapiēte. Quādo itaq; Colotes sapiēs nō fuit, etiā post illas venerationes, primum hæc interroget è suo familiari, Quomodo cibo vescatur non feno, Ve- F stem corpori, non columnæ circumdet, cum neque vestē vestem esse, neq; cibum cibum ita persuasum habeat, vt mutare sententiam nequeat?

A τὰ μέγιστα καὶ πλεῖστα τῶν ἱερῶν πυθόχρηστα καθιστάντες. εἰ τοίνυν ὁ περὶ Σωκράτους ἀνδρὸς εἰς ἀρετὴν θεολήπτου γενομένου χρησμὸς ἀνενεχθεὶς ὡς σοφοῦ, φορτικὸς ἦν καὶ σοφιστικός, τίνι προσείπωμεν ἀξίως ὀνόματι τινὸς ὑμετέρους βρόμους καὶ ὀλολυγμοὺς καὶ κροτοθορύβους, καὶ σεβάσεις καὶ ἐπιθειάσεις, αἷς περιτρέπεσθε καὶ καθυμνεῖτε τὸν ἐπὶ ἡδονὰς παρακαλοῦντα συνεχεῖς καὶ πυκνάς; ὃς ἐν τῇ πρὸς Ἀνάξαρχον ἐπιστολῇ ταυτὶ γέγραφεν, Ἐγὼ δ' ἐφ' ἡδονὰς συνεχεῖς παρακαλῶ, καὶ οὐκ ἐπ' ἀρετὰς κενὰς καὶ ματαίας, καὶ ταραχώδεις ἐχούσας τῶν καρπῶν τὰς ἐλπίδας. ἀλλ' ὅμως ὁ μὲν B Μητρόδωρος τὸν Τίμαρχον παρακαλῶν φησί, Ποιήσωμέν τι καλὸν ἐπὶ καλοῖς, μονονοὺ καταδύντες ταῖς ὁμοιοπαθείαις καὶ ἀπαλλαγέντες ἐκ τοῦ χαμαὶ βίου εἰς τὰ Ἐπικούρου ὡς ἀληθῶς θεόφαντα ὄργια. Κολώτης δὲ αὐτὸς ἀκροώμενος Ἐπικούρου φυσιολογοῦντος, ἄφνω τε γόνασιν αὐτοῦ προσέπεσε, καὶ ταῦτα γράφει σεμνυνόμενος αὐτὸς Ἐπίκουρος, Ὡς σεβομένῳ γάρ σοι τὰ τότε ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα, προσέπεσεν ἐπιθύμημα ἀφυσιολόγητον, τοῦ περιπλακῆναι ἡμῖν γονάτων ἐφαπτόμενον, καὶ πάσης τῆς εἰθισμένης ἐπιλήψεως γίνεσθαι, κατὰ τὰς σεβάσεις τινῶν καὶ λιτάς. ἐποίεις οὖν (φησί) C καὶ ἡμᾶς ἀνθιεροῦν σεαυτὸν καὶ ἀντισέβεσθαι. συγγνωστὰ νὴ Δία τοῖς λέγουσιν ὡς πάντες ἂν πρίαιντο τῆς ὄψεως ἐκείνης εἰκόνα γεγραμμένην θεάσασθαι, τοῦ μὲν προσπίπτοντος εἰς γόνατα καὶ περιπλεκομένου, τοῦ δὲ ἀντιλιτανεύοντος καὶ ἀντιπροσκυνοῦντος. οὐ μέντοι τὸ θεράπευμα τοῦτο, καίπερ εὖ τῷ Κολώτῃ συντεθέν, ἔσχε καρπὸν ἄξιον. οὐ γὰρ ἀνηγορεύθη σοφός, ἀλλὰ μόνον, Ἄφθαρτός μοι περιπάτει (φησί) καὶ ἡμᾶς ἀφθάρτους διανοοῦ. τοιαῦτα μέντοι ῥήματα καὶ κινήματα καὶ πάθη συνειδότες αὑτοῖς, ἑτέρους φορτικοὺς ἀποκαλοῦσι. καὶ δῆτα καὶ προθεὶς ὁ Κολώτης τὰ σοφὰ ταῦτα καὶ καλὰ περὶ τῶν αἰσθήσεων, ὅτι σιτία προσαγό- D μεθα, καὶ οὐ χόρτον, καὶ τοὺς ποταμούς, ὅταν ὦσι μεγάλοι, πλοίοις διαπεραιούμεθα, ὅταν δὲ εὐδιάβατοι γένωνται, τοῖς ποσίν, ἐπιπεφώνηκεν, Ἀλλὰ γὰρ ἀλαζόνας ἐπετήδευσας λόγους ὦ Σώκρατες· καὶ ἕτερα μὲν διελέγου τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἕτερα δὲ ἔπραττες. πῶς γὰρ οὐκ ἀλαζόνες οἱ Σωκράτους λόγοι, μηδὲν αὐτοῦ εἰδέναι φάσκοντος, ἀλλὰ μανθάνειν ἀεὶ καὶ ζητεῖν τὸ ἀληθές; εἰ δὲ τοιαύταις ὦ Κολῶτα Σωκράτους φωναῖς περιέπεσες, οἵας Ἐπίκουρος γράφει πρὸς Ἰδομενέα, Πέμπε οὖν ἀπαρχὰς ἡμῖν εἰς τὴν τοῦ ἱεροῦ σώματος θεραπείαν, ὑπέρ τε αὑτοῦ καὶ τέκνων· οὕτω γάρ μοι E λέγειν ἐπέρχεται· τίσιν ἂν ῥήμασιν ἀγροικοτέροις ἐχρήσω; καὶ μὴν ὅτι Σωκράτης ἄλλα μὲν ἔλεγεν, ἄλλα δὲ ἔπραττε, θαυμαστῶς μαρτυρεῖ σοι τὰ ἐπὶ Δηλίῳ, τὰ ἐν Ποτιδαίᾳ, τὰ ἐπὶ τῶν τριάκοντα, τὰ πρὸς Ἀρχέλαον, τὰ πρὸς τὸν δῆμον, ἡ πενία, ὁ θάνατος. οὐ γὰρ ἄξια ταῦτα τῶν Σωκρατικῶν λόγων; ἐκεῖνος ἦν ὦ μακάριε κατὰ Σωκράτους ἔλεγχος ἕτερα μὲν λέγοντος, ἕτερα δὲ πράττοντος, εἰ τὸ ἡδέως ζῆν τέλος ἐκθέμενος, οὕτως ἐβίωσε. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὰς βλασφημίας. ὅτι δὲ οἷς ἐγκαλεῖ περὶ τῶν ἐναργῶν, ἔνοχος αὐτός ἐστιν, F οὐ συνεῖδεν. ἓν γάρ ἐστι τῶν Ἐπικούρου δογμάτων, τὸ μηδὲν ἀμεταπείστως πεπεῖσθαι μηδένα, πλὴν τὸν σοφόν. ἐπεὶ τοίνυν ὁ Κολώτης οὐκ ἦν σοφός, οὐδὲ μετὰ τὰς σεβάσεις ἐκείνας, ἐρωτάτω πρῶτον ἐκεῖνα τὰ ἐρωτήματα, πῶς σιτία προσάγεται καὶ οὐ χόρτον ἐπιτήδειος ὤν, καὶ τὸ ἱμάτιον τῷ σώματι καὶ οὐ τῷ κίονι περιτίθησι, μήτε ἱμάτιον εἶναι τὸ ἱμάτιον, μήτε σιτίον τὸ σιτίον ἀμεταπείστως πεπεισμένος.

A εἰ δὲ καὶ ταῦτα πράττει, καὶ τοὺς ποταμούς, ὅταν ὦσι μεγάλοι, ποσὶν οὐ διέρχεται, καὶ τοὺς ὄφεις φεύγει, καὶ τοὺς λύκους, μηδὲν εἶναι τούτων οἷον φαίνεται, πεπεισμένος ἀμεταπείστως, ἀλλὰ πράττων ἕκαστα κατὰ τὸ φαινόμενον· οὐδὲ Σωκράτει δήπουθεν ἐμποδὼν ἦν ἡ περὶ τῶν αἰσθήσεων δόξα τοῦ χρῆσθαι τοῖς φαινομένοις ὁμοίως. οὐ γὰρ Κολώτῃ μὲν ὁ ἄρτος ἄρτος ἐφαίνετο, καὶ χόρτος ὁ χόρτος, ὅτι τοὺς διοπετεῖς ἀνέγνωκει κανόνας· ὁ δὲ Σωκράτης ὑπ' ἀλαζονείας, ἄρτου μὲν ὡς χόρτου, χόρτου δ' ὡς ἄρτου φαντασίαν ἐλάμβανε· δόγμασι γὰρ ἡμῶν καὶ λόγοις οὗτοι χρῶνται βελτίοσιν οἱ σοφοί· τὸ δ' αἰσθάνεσθαι καὶ τυποῦσθαι πρὸς τὰ φαινόμενα, κοινόν ἐστι πάθος, ἀλόγοις ἐπιφαινόμενον αἰτίαις· ὁ δὲ τὰς αἰσθήσεις λόγος ἐπαγόμενος ὡς οὐκ ἀκριβεῖς οὐδ' ἀσφαλεῖς πρὸς πίστιν οὔσας, οὐκ ἀναιρεῖ τὸ φαίνεσθαι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἕκαστον, ἀλλὰ χρωμένοις κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπὶ τὰς πράξεις ταῖς αἰσθήσεσι, τὸ πιστεύειν ὡς ἀληθέσι πάντη καὶ ἀδιαπτώτως οὐ δίδωσιν αὐταῖς. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ἀρκεῖ καὶ χρειῶδες ἀπ' αὐτῶν, ὅτι βέλτιον ἕτερον οὐκ ἔστιν. ἣν δὲ ποθεῖ φιλόσοφος ψυχὴ λαβεῖν ἐπιστήμην περὶ ἑκάστου καὶ γνῶσιν, οὐκ ἔχουσι. περὶ μὲν οὖν τούτων καὶ πάλιν ὁ Κολώτης εἰπεῖν παρέξει, ταῦτα πολλοῖς ἐγκεκληκώς. ἐν οἷς δὲ κωμιδῇ διαγελᾷ καὶ φλαυρίζει τὸν Σωκράτην, ζητοῦντα τί ἄνθρωπός ἐστι, καὶ νεανιευόμενον (ὥς φησιν) ὅτι μηδὲ αὐτὸς εἰδείη, δῆλος μέν ἐστιν αὐτὸς οὐδέποτε πρὸς τούτῳ γενόμενος· ὁ δ' Ἡράκλειτος, ὡς μέγα τι καὶ σεμνὸν διαπεπραγμένος, Ἐδιζησάμην (φησὶν) ἐμεωυτόν. καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς γραμμάτων θειότατον ἐδόκει τό, Γνῶθι σαυτόν· ὃ δὴ καὶ Σωκράτει ἀπορίας καὶ ζητήσεως ταύτης ἀρχὴν ἐνέδωκεν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς εἴρηκε. Κολώτῃ δὲ γελοῖον δοκεῖ. τί οὖν οὐ καταγελᾷ καὶ τοῦ καθηγεμόνος, τοῦτο αὐτὸ πράττοντος ὁσάκις γράφοι καὶ διαλέγοιτο περὶ οὐσίας ψυχῆς καὶ τοῦ ἀθρόου τῆς καταρχῆς; εἰ γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, (ὡς ἀξιοῦσιν αὐτοί) σώματος τοιοῦδε καὶ ψυχῆς, ἄνθρωπός ἐστιν, ὁ ζητῶν ψυχῆς φύσιν, ἀνθρώπου ζητεῖ φύσιν ἐκ τῆς κυριωτέρας ἀρχῆς. ὅτι δὲ αὕτη λόγῳ δυσθεώρητος, αἰσθήσει δὲ ἄληπτός ἐστι, μὴ παρὰ Σωκράτους σοφιστοῦ καὶ ἀλαζόνος ἀνδρός, ἀλλὰ παρὰ τῶν σοφῶν τούτων λάβωμεν, οἳ μέχρι τῶν περὶ σάρκα τῆς ψυχῆς δυνάμεων, αἷς θερμότητα καὶ μαλακότητα καὶ τόνον παρέχει τῷ σώματι, τὴν οὐσίαν συμπηγνύντες αὐτῆς ἔκ τινος θερμοῦ καὶ πνευματικοῦ καὶ ἀερώδους, οὐκ ἐξικνοῦνται πρὸς τὸ κυριώτατον, ἀλλ' ἀπαγορεύουσι. τὸ γὰρ ᾧ κρίνει καὶ μνημονεύει, καὶ φιλεῖ καὶ μισεῖ, καὶ ὅλως τὸ φρόνιμον καὶ λογιστικὸν ἔκ τινος φησὶν ἀκατονομάστου ποιότητος ἐπιγίνεσθαι. καὶ ὅτι μὲν αἰσχυνομένης ἐστὶν ἀγνοίας τουτὶ τὸ ἀκατονόμαστον ἐξομολόγησις, οὐκ ἔχειν ὀνομάσαι φασκόντων ὃ μὴ δύνανται καταλαβεῖν, ἴσμεν. ἐχέτω δὲ συγγνώμην καὶ τοῦτο, ὥς λέγουσι. φαίνεται γὰρ οὐ φαῦλον οὐδὲ ῥᾴδιον, οὐδὲ τοῦ τυχόντος εἶναι καταμαθεῖν, ἀλλὰ ἐνδεδυκὸς ἀπόρῳ τινὶ τόπῳ, καὶ δεινῶς ἀποκεκρυμμένον, ᾧ γε ὄνομα μηδὲν ἐν τοσούτοις πρὸς δήλωσιν οἰκεῖόν ἐστιν. οὐ Σωκράτης οὖν ἀβέλτερος, ὅστις εἴη ζητῶν ἑαυτόν, ἀλλὰ πάντες οἷς ἔπεισι τι τῶν ἄλλων πρὸ τούτου ζητεῖν, ὅτι τὴν γνῶσιν ἀναγκαίαν ἔχον, οὕτως εὑρεθῆναι χαλεπόν ἐστιν. οὐ γὰρ ἂν ἐλπίσειεν ἑτέρου λαβεῖν ἐπιστήμην ὃν διαπέφευγε τῶν ἑαυτοῦ τὸ κυριώτατον καταλαβεῖν. ἀλλὰ διδόντες αὐτῷ τὸ μηδὲν οὕτως ἄχρηστον εἶναι μηδὲ φορτικὸν ὡς τὸ ζητεῖν αὐτόν,

A Sin&ista agit, &amnes aquis auctos pedes nō trāsit, & serpentes fugit atq; lupos, nihil horum irreuocabili certitudine habens cognitum, sed in singulis id sequens quod videtur: equidē Socrati quoque nihil obstabat sua de sensibus opinio, quin eodē modo vteretur iis quæ videbantur. Neq; enim Colotæ panis panis videtur, & fenum fenum, quia cœlo delapsos istos legerat canones: Socrati autē præ arrogantia panis fenum, hoc panis visum fuit. Nam sapientes isti decretis & rationibus vtuntur quam nos melioribus: sentire, & visa imaginari cōmunis est affectio, quæ causis conficitur rationis
B expertibus. Et illa disputatio quæ sensus ostendit non esse perfectos, non certissimæ fidei, interim haud negat videri nobis vnamquanq; rē: sed cum sensib. secundū ea quæ videntur vtamur ad agendum, monet nos non debere iis tanquā omnino veracibus & nusquā fallentibus fidere. Sufficit enim nobis necessarius sensuum vsus & quas inde percipimus cōmoditates, quia aliud melius nihil suppetit: sciētia vero, quam sapiētię studiosa anima de singulis expetit ac cognitio, sensibus non adest. Ac de his quidē denuo occasionē dicendi præbebit Colotes, multos hoc nomine reprehēdens. Vbi
C autē effuse deridet atq; contemnit Socratem, quęrentē homo quid sit, & iuuenili ostentatione dicentē se ignorare hoc: apparet ipsum nunquam eā cogitationē suscepisse. Heracletus quidē tanquā re magna & præclara gesta, Quæsiui, inquit, meipsum. Nam inter ea quæ Delphis scripta sunt, maxime diuinum illud creditum est, Noris teipsum. idq; huius dubitationis & inquisitionis Socrati ansam dedit, vt ait in Platonicis Aristoteles. At Colotæ res videtur ridicula. Cur ergo non deridet etiā præceptorem suum, idem hoc agentem, quoties scribit aut differit de natura animæ & primitiis re-
D pentinis. Si n. ex ambobus, vt ipsi volunt, corpore & anima constat homo: qui naturam animæ quærit, hominis naturā is indagat à potiore orsus principio. Animam autem ratione difficulter perspici, sensu nullo comprehendi, non Socrati glorioso sophistæ, sed sapientib. istis credamus: qui vsq; ad facultates animæ circa carnē occupatas, quibus calorē ea, molliciem, & robur corpori prębet, progressi, naturamq; eius è calore quodam, spiritu, & aere cōpingentes, ad principē vsq; vim non perueniunt, sed animis concidunt. Aiunt n. id, quo anima iudicat, meminit, amat, odit, deniq; intelligit ac ratiocinatur, superuenire à quadā innominata
E qualitate. Pudendę vero esse ignorationis hanc innominati istius confessionem, dum se nominare non posse dicunt quod cōprehendere nequeunt, nouimus. Sed & hoc, vt aiunt, condonetur. Videtur enim non vile aut facile, nec cuiusuis esse hoc perspicere, cum in locum aliquē obscurum se abdiderit, admodumq; occultatum sit: ac ne nomine quidē inter tam multa proprio significari possit. Non igitur Socrates stultus, seipsum quærens: sed omnes qui ante hoc aliud aliquid quærendum suscipiunt: cum hoc cognitu necessarium,
F tam difficile sit inuentu. non est enim quod speres aliarum rerum scientiam te adepturum, si te fugit eius quod tuorum est potissimum cognitio. Sed demus hoc Colotæ, nihil perinde inutile ac odiosum esse, atque est quærere seipsum:

interrogemus autem, Quænam in hoc sit vitæ confusio, aut quare in vita perseuerare non possit vir aliquando secum ratiocinans, Agedum quisnam ego sum? An aliquid confusum mixtumque è corpore atque anima? an potius anima corpore vtens, vt equo eques, non compositum aliquid ex vtroque? an princeps animæ vis qua intelligimus, ratiocinamur, & agimus, id vnusquisque nostrum est, reliquæ & animæ & corporis partes, huius sunt instrumenta? aut omnino animæ nulla est substantia, sed ipsum sua temperie corpus facultatem intelligendi & viuendi nactum est? Verum his quidem quæstionibus Socrates vitam non euertit, cum ab omnibus tractentur eæ Physicis. Fortasse autem quæ in Phædro leguntur, atrocia sunt & res conturbant: quando iubet quemuis seipsum debere excutere, sitne animal ipse Typhone multiplicius & furiosius, aut diuinæ & fastus vacuæ portionis natura particeps. Atqui his ipsis ille ratiocinationibus non vitam sustulit, sed stuporē fastumq; inde expulit, molestasq; illas & nimias hominũ de seipsis opiniones atq; iactātias. Hæc.n. sunt Typhon ille: quorũ multa vobis magister inseruit, diis diuinisq; hominib. bellũ faciens. Post Socratē & Platonē Stilpo oppugnatur. Huius quidē vera decreta, & sermones, quibus seipsum, patriam, amicos regesq; ipsi operam nauantes exornauit, tum animi elationē mansuetudini & affectuum mediocritati coniunctam, Colotes non retulit. Quas vero iocans ille sophistis ridensq; obiecit sententiolas, harum vnam allegans, cum neque refellisset neque soluisset ipse probabilitatem, tragœdiam aduersus Stilponem excitat, aitque ab eo vitam tolli, quod dixisset, Alterum de altero non prædicari. Quomodo enim, inquit, viuemus, si non dicamus hominem bonum, hominem imperatorem, sed hominem hominem seorsum, bonũ bonum, ducē ducem, neq; mille equites, vrbē munitā, sed equites equites, mille mille, & alia similiter? Quis vero propter hæc vixit deterius? quis istā Stilponis vocē audiens non intellexit esse venuste iocātis, & hoc exercitationis dialecticę causa proponentis: Non hoc, Colota, atrox est, hominē non dicere bonum, aut mille equites: sed, quod vos facitis, Deum non dicere Deum, non censere Iouem esse genitalem, non Cererem legum autorem, non Neptunuum fecundantem fateri velle. Hæc vestra nominum separatio mala est, vitamque implet impio deorum contemptu ac ferocia: quando adiuncta diis cognomenta auellentes, vna aboletis sacrificia, mysteria, pompas, festos dies. Cui enim sacrificabimus ob arationis futuræ felicem euentum, ob partam salutem? quomodo Luciferia, Bacchica, auspicia nuptiarum obibimus, sublatis luciferis, Bacchantibus, præaratoribus, seruatoribus. Hæc enim sunt quæ summas & præcipuas res attingunt, erroremq; ipsis in rebus, non circa vocabula, aut dictionis constructionem, vel consuetudinem nominum gignunt. Proinde, si hæc subuertunt viuendi rationem, ecquis magis in sermone peccat quam vos? qui cum genus effatorum substantiā sermoni substernatis, funditus tollitis voces, & obuia tātum relinquentes vocabula, interim significationes eorum per quæ discimus, (puta doctrinam, notiones anticipatas, noticias, animi impet⁹, adsensiones) prorsus nihil esse dicitis.

A ἐρώμεθα τίς αὕτη τοῦ βίου σύγχυσίς ἐστιν, ἢ πῶς ἐν τῷ ζῆν οὐ δύναται διαμένειν ἀνὴρ ὅτε τύχοι πρὸς ἑαυτὸν ἀναλογιζόμενος, φέρε, τίς ὢν οὗτος ὁ ἐγὼ τυγχάνω, πότερον ὡς κρᾶμα τὸ μεμιγμένον ἔκ τε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος; ἢ μᾶλλον ἡ ψυχὴ τῷ σώματι χρωμένη, καθάπερ ἱππεὺς ἀνὴρ ἵππῳ χρώμενος· οὐ τὸ ἐξ ἵππου καὶ ἀνδρός; ἢ τῆς ψυχῆς τὸ κυριώτατον, ᾧ φρονοῦμεν καὶ λογιζόμεθα καὶ πράττομεν, ἕκαστος ἡμῶν ἐστι; τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ψυχῆς μόρια πάντα, καὶ σώματος ὄργανα, τῆς τούτου δυνάμεως; ἢ τὸ παράπαν οὐκ ἔστιν οὐσία ψυχῆς, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα κεκραμένον τὴν τοῦ φρονεῖν καὶ ζῆν ἔσχηκε δύναμιν; ἀλλὰ B τούτοις μὲν οὐκ ἀναιρεῖ τὸν βίον ὁ Σωκράτης, ἃ δὴ πάντες οἱ φυσικοὶ ζητοῦσιν· ἐκεῖνα δ' ἦν τὰ ἐν Φαίδρῳ δεινὰ καὶ ταρακτικὰ τῶν πραγμάτων, αὑτὸν οἰομένου δεῖν ἀναθεωρεῖν, εἴτε Τυφῶνός ἐστι θηρίον πολυπλοκώτερον καὶ μᾶλλον ἐπιτεθυμμένον, εἴτε θείας τινὸς καὶ ἀτύφου μοίρας φύσει μετέχον. ἀλλὰ τούτοις γε τοῖς ἐπιλογισμοῖς οὐ τὸν βίον ᾕρει, τὴν δ' ἐμβροντησίαν ἐκ τοῦ βίου καὶ τὸν τῦφον ἐξήλαυνε, καὶ τὰς ἐπαχθεῖς καὶ ὑπερόγκους κατοιήσεις καὶ μεγαλαυχίας. ταῦτα γὰρ ὁ Τυφών ἐστιν, ὃν πολὺν ὑμῖν ἐνεποίησεν ὁ καθηγεμών, καὶ θεοῖς πολεμῶν καὶ θείοις ἀνδράσι. μετὰ δὲ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα προσμάχεται Στίλπωνι, C καὶ τὰ μὲν ἀληθινὰ δόγματα καὶ τοὺς λόγους τοῦ ἀνδρός, οἷς ἑαυτόν τε κατεκόσμει καὶ πατρίδα καὶ φίλους, καὶ τῶν βασιλέων τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάσαντας, οὔτε γέγραφε, οὐδὲ ὅσον ἦν φρόνημα τῇ ψυχῇ μετὰ πρᾳότητος καὶ μετριοπαθείας. ὧν δὲ παίζων καὶ χρώμενος πρὸς τοὺς σοφιστὰς λογαρίων προὔβαλε γέλωτι αὐτοῖς, ἑνὸς μνησθεὶς, καὶ μηδὲν εἰπὼν πρὸς τοῦτο, μηδὲ λύσας τὴν πιθανότητα, τραγῳδίαν ἐπάγει τῷ Στίλπωνι, καὶ τὸν βίον ἀναιρεῖσθαι φησὶν ὑπ' αὐτοῦ, λέγοντος ἕτερον ἑτέρου μὴ κατηγορεῖσθαι· πῶς γὰρ βιωσόμεθα, μὴ λέγοντες ἄνθρωπον ἀγαθὸν, μηδὲ ἄνθρωπον στρατηγὸν, ἀλλὰ ἄνθρωπον D ἄνθρωπον, καὶ χωρὶς, ἀγαθὸν ἀγαθὸν, καὶ στρατηγὸν στρατηγὸν, μηδὲ ἱππεῖς μυρίους, μηδὲ πόλιν ἐχυράν, ἀλλὰ ἱππεῖς ἱππεῖς, καὶ μυρίους μυρίους, καὶ τἄλλα ὁμοίως. τίς δὲ διὰ ταῦτα χεῖρον ἐβίωσεν ἄνθρωπος; τίς δὲ τὸν λόγον ἀκούσας, οὐ συνῆκεν ὅτι παίζοντός ἐστιν ἀμούσως, ἢ γύμνασμα τοῦτο προβάλλοντος ἑτέροις διαλεκτικόν; οὐκ ἄνθρωπον, ὦ Κολώτα, μὴ λέγειν ἀγαθὸν, οὐδὲ ἱππεῖς μυρίους, δεινόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸν θεὸν μὴ λέγειν θεὸν, μηδὲ νομίζειν, (ὃ πράττετε ὑμεῖς) μήτε Δία γενέθλιον, μήτε Δήμητραν θεσμοφόρον εἶναι, μήτε Ποσειδῶνα φυτάλμιον ὁμολογεῖν ἐ- E θέλοντες, οὗτος ὁ χωρισμὸς τῶν ὀνομάτων πονηρός ἐστι, καὶ τὸν βίον ἐμπίπλησιν ὀλιγωρίας ἀθέου καὶ θρασύτητος, ὅταν τὰς συνεζευγμένας τοῖς θεοῖς προσηγορίας ἀποσπῶντες, συναναιρεῖτε θυσίας, μυστήρια, πομπάς, ἑορτάς. τίνι γὰρ προτέλεια θύσομεν; τίνι σωτήρια; πῶς δὲ φωσφόρεια, βακχεῖα, προτέλεια γάμων ἄξομεν, μὴ ἀπολιπόντες μηδὲ βακχεῖς, καὶ φωσφόρους, καὶ προηρεσίους, καὶ σωτῆρας; ταῦτα γὰρ ἅπτεται τῶν κυριωτάτων καὶ μεγίστων, ἐν πράγμασιν ἔχοντα τὴν ἀπάτην, οὐ περὶ φωνάς τινας, οὐδὲ λεκτῶν σύνταξιν, οὐδὲ ὀνομάτων συνήθειαν. ὡς εἴ γε καὶ ταῦτα τὸν βίον ἀνατρέπει, τίνες μᾶλλον ὑμῶν πλημμελοῦσι περὶ τὴν F διάλεκτον, οἳ τὸ λεκτῶν γένος οὐσίαν τῷ λόγῳ παρέχοντες, ἄρδην ἀναιρεῖτε τὰς φωνάς, καὶ τὰ τυγχάνοντα μόνον ἀπολιπόντες, τὰ δὲ μεταξὺ σημαινόμενα πράγματα, δι' ὧν γίνονται μαθήσεις, διδασκαλίαι, προλήψεις, νοήσεις,

ὁρμή, συγκατάθεσις, τὸ παράπαν οὐδ' εἶναι λέγοντες; οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ ἐπὶ Στίλπωνος τοιοῦτόν ἐστιν. εἰ περὶ ἵππου τὸ τρέχειν κατηγοροῦμεν, οὔ φησι ταὐτὸν εἶναι τῷ περὶ οὗ κατηγορεῖται τὸ κατηγορούμενον, ἀλλ' ἕτερον μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ τί ἦν εἶναι τὸν λόγον, ἕτερον δὲ τῷ ἀγαθῷ· καὶ πάλιν τὸ, ἵππον εἶναι, τοῦ, τρέχοντα εἶναι, διαφέρειν. ἑκατέρου γὰρ ἀπαιτούμενοι τὸν λόγον, οὐ τὸν αὐτὸν ἀποδίδομεν ὑπὲρ ἀμφοῖν. ὅθεν ἁμαρτάνειν τοὺς ἕτερον ἑτέρου κατηγοροῦντας.

εἰ μὲν γὰρ ταὐτόν ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἀγαθόν, καὶ τῷ ἵππῳ τὸ τρέχειν, πῶς καὶ σιτίου καὶ φαρμάκου τὸ ἀγαθόν; καὶ νὴ Δία πάλιν λέοντος καὶ κυνὸς τὸ τρέχειν; κατηγορούμενον δ' ἕτερον, οὐκ ὀρθῶς ἄνθρωπον ἀγαθὸν καὶ ἵππον τρέχειν λέγομεν. εἴπερ ἐν τούτοις ἐξαιμάζει πικρῶς ὁ Στίλπων, τῶν ἐν ὑποκειμένῳ καὶ καθ' ὑποκειμένου λεγομένων μηδεμίαν ἀπολιπὼν συμπλοκὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν, εἰ μὴ κομιδῇ ταὐτὸν ᾧ συμβέβηκε λέγεται, μηδὲ ὡς συμβεβηκὸς οἰόμενος δεῖν περὶ αὐτοῦ λέγεσθαι, φωναῖς τισι δυσκολαίνων καὶ πρὸς τὴν συνήθειαν ἐνιστάμενος, οὐ τὸν βίον ἀναιρῶν, οὐδὲ τὰ πράγματα δῆλός ἐστι. γενόμενος δ' οὖν ὁ Κολώτης ἀπὸ τῶν παλαιῶν, τρέπεται πρὸς τοὺς καθ' ἑαυτὸν φιλοσόφους, οὐδενὸς τιθεὶς ὄνομα. καίτοι καλῶς εἶχεν καὶ τούτους ἐλέγχειν, ἐπ' ὀνόματος, ἢ μηδὲ τοὺς παλαιούς. ὁ δὲ τὸν Σωκράτην καὶ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Παρμενίδην τοσαυτάκις θέμενος ὑπὸ τὸ γραφεῖον, δῆλός ἐστιν ἀποδειλιάσας πρὸς τοὺς ζῶντας, οὐ μετριάσας ὑπ' αἰδοῦς, ἣν τοῖς κρείττοσιν οὐκ ἔνειμε. βούλεται δὲ προτέρους μὲν (ὡς ὑπονοῶ) τοὺς Κυρηναϊκοὺς ἐλέγχειν, δευτέρους δὲ τοὺς περὶ Ἀρκεσίλαον Ἀκαδημαϊκούς. οὗτοι γὰρ ἦσαν οἱ περὶ πάντων ἐπέχοντες· ἐκεῖνοι δὲ τὰ πάθη καὶ τὰς φαντασίας ἐν αὑτοῖς τιθέντες, οὐκ ᾤοντο τὴν ἀπὸ τούτων πίστιν εἶναι διαρκῆ πρὸς τὰς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων καταβεβαιώσεις. ἀλλ' ὥσπερ ἐν πολιορκίᾳ τῶν ἐκτὸς ἀποστάντες, εἰς τὰ πάθη κατέκλεισαν αὑτούς, τὸ φαίνεται τιθέμενοι, τὸ δ' ἔστι προσαποφαινόμενοι περὶ τῶν ἐκτός. διό φησιν αὐτοὺς ὁ Κολώτης μὴ δύνασθαι ζῆν μηδὲ χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν· εἶτα κωμῳδῶν, Οὗτοι (φησὶν) ἄνθρωπον εἶναι καὶ ἵππον καὶ τοῖχον οὐ λέγουσιν, αὑτοὺς δὲ τοιχοῦσθαι καὶ ἱπποῦσθαι καὶ ἀνθρωποῦσθαι. πρῶτον αὐτοῖς, ὥσπερ οἱ συκοφάνται, κακούργως χρώμενος τοῖς ὀνόμασιν. ἕπεται μὲν γὰρ ἀμέλει καὶ ταῦτα τοῖς ἀνδράσιν· ἔδει δὲ (ὡς ἐκεῖνοι διδάσκουσι) δηλοῦν τὸ γινόμενον. γλυκαίνεσθαι γὰρ λέγουσι καὶ πικραίνεσθαι καὶ φωτίζεσθαι καὶ σκοτίζεσθαι, τῶν παθῶν τούτων ἑκάστου τὴν ἐνέργειαν οἰκείαν ἐν αὑτῷ καὶ ἀπερίσπαστον ἔχοντος. εἰ δὲ γλυκὺ τὸ μέλι, καὶ πικρὸς ὁ θαλλός, καὶ ψυχρὰ ἡ χάλαζα, καὶ θερμὸς ὁ ἄκρατος, καὶ σκοτεινὸς ὁ τῆς νυκτὸς ἀήρ, ὑπὸ πολλῶν ἀντιμαρτυρεῖσθαι, καὶ θηρίων, καὶ πραγμάτων, καὶ ἀνθρώπων, τῶν μὲν δυσχεραινόντων

τῶν δὲ προσιεμένων τὴν θαλλίαν καὶ ἀποκαομένων ὑπὸ τῆς χαλάζης, καὶ καταψυχομένων ὑπὸ οἴνου. καὶ τὸν ἥλιον ἀμβλυωττόντων, καὶ νύκτωρ βλεπόντων. ὅθεν ἐμμένουσα τοῖς πάθεσιν ἡ δόξα, διατηρεῖ τὸ ἀναμάρτητον, ἐκβαίνουσα δὲ καὶ πολυπραγμονοῦσα τῷ κρίνειν καὶ ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ἐκτός, αὐτήν τε πολλάκις ταράσσει, καὶ μάχεται πρὸς ἑτέρους ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐναντία πάθη καὶ διαφόρους φαντασίας λαμβάνοντας. ὁ δὲ Κολώτης ἔοικε τὸ αὐτὸ πάσχειν τοῖς νεωστὶ γράμματα μανθάνουσι τῶν παίδων, οἳ τοὺς χαρακτῆρας ἐν τοῖς πυξίοις ἐθιζόμενοι λέγειν, ὅταν ἔξω γεγραμμένους ἐν ἑτέροις ἴδωσιν, ἀμφιγνοοῦσι καὶ ταράττονται.

A Enimuero Stilponis argumentum tale est: si de equo prædicetur currere, nō idē esse cum subiecto prædicatum. Sed aliam esse definitionē hominis, aliam boni: rursumq; aliud esse equum, aliud currere. nam vtriusq; definitionem postulati, non eandem vtriusq; reddimus: ideoq; errare qui alterum de altero prædicant. Nam si idem sunt homo & bonum, & equus ac currere: quo pacto bonum, etiam de cibo & medicamento dicetur, rursusq; currere de leone & cane? Ergo non recte dicemus bonum de homine prædicari bonum, de equo currere, cum diuersa sint. B Hoc loco vt maxime lancines Stilponem, qui eorum quæ sunt in subiecto, vel de subiecto dicuntur, nullam admittat cōplexionem cum subiecto: sed vtrunq; eorū nisi prorsus idem sit cum eo cui accidit, ne vt accidens quidem de eo dici putauerit: tamen eum vocibus duntaxat quibusdam offendi, ac consuetudini dicendi se opponere, non vitam tollere, aut res abolere manifesto constabit. Porro autem Colotes reprehensione veterum defunctus, ad suæ ætatis philosophos se confert, neminem tamen nominans. cum aut hos etiam debuerit nominatim per C stringere, aut ne veteres quidem. Verum qui Socratem, Platonem, Parmenidem toties stylo suo pupugisset: metu, quod manifestum est, viuentium nominibus pepercit, non verecundiæ causa moderatus sibi, qui præstantiores non fuisset reueritus. Vult autem, vt suspicor, priore loco Cyrenaicos redarguere, posteriore Arcesilaum & Academicos. quorum hi de omnibus rebus adsensionem cohibent: illi affectiones & visa in homine ponentes, nolunt fidem ab his factam sufficere ad affirmandum aliquid de rebus: & veluti in obsidione desertis externis in affectiones sese cōclu- D dētes, de his pronunciant eas percipi: extrinsecus autem nihil. Ideoq; eos Colotes viuere posse, aut rebus vti negat. Comœdiam deinde instituēs, Hi, inquit, negant hominem esse, equum, parietem: ipsos autem parietari, equari, hominari. Primum ipsis, vt solent calumniatores, vocabulis vtitur fraudulenter. Nam tametsi hæc sequuntur è Cyrenaicorum dictis, tamen oportebat rem ita declarare, vt ipsi docent. Dicunt enim se à dulcedine, amarore, lumine, tenebris affici, cum harum affectionum quæuis propriam efficacitatem in se & adsiduam habeat. si vero mel sit dulce, E frondes oleastri amaræ, frigida glacies, merum calidum, nocturnus aer tenebrosus sit: multa cōtra testimonia ferri ab animalibus, rebus, hominibus: cum multi mel auersentur, quædam animalia germen oleaginum pro cibo vsurpent, à glacie vrantur, à vino refrigerentur, in Sole cæcutiant, noctu videant. Itaque intra adfectiones sese continens opinio, ab errore tuta manet: efferens autem se inde, & curiosius iudicare ac pronunciare de rebus externis conans, cum seipsam sæpenumero cōturbat tum aliis repugnat: qui ab iisdem rebus contrarias adfectiones & diuersa visa F percipiunt. Mihi vero videtur id vsuuenire Coloti, quod pueris etiamnum litteras discentibus: qui cum eas per notas agnoscant in suis tabellis, foris & alibi scriptas videntes dubitant ac trepidāt.

Nam Colotes etiam quas in Epicuri ſcriptis amplectitur ſentẽtias, non intelligit neq; agnoſcit ſi ab aliis dicantur. Quippe ſi imagine nobis oblata rotũda aut fracta, dicunt Epicurei ſenſum vere informari, non ſinunt tamen dicere nos turrim eſſe rotundam, aut ramum infractum reuera: equidẽ affectionum viſa cõfirmant, externa ita habere vt viſa nobis ſunt, non fatentur. Sed vt Cyrenaici equari ſe & parietari dicunt, de equo & pariete nihil affirmant: ſic etiam dicẽdum eſt rotundari aut obliquari viſum Epicureis, non interim neceſſe turrim eſſe rotundam, aut remum fractum ipſum dicere. quippe ſimulacrum quod viſum adficit, fractum eſt: remus à quo id fertur nequaquam. Ergo cũ differentia ſit inter affectionẽ & ſubiectũ externũ: neceſſe eſt aut fidẽ ſubſiſtere in affectione cui adhibetur, aut ſi præter q̃. quod videri, etiã eſſe rẽ id quod videtur pronuncies; te refelli. Vociferari autẽ & indignari ꝓpter ſenſum, quod Cyrenaici id quod extra eſt non dicunt eſſe calidũ, ſed in ipſo ſenſu aiunt calidam exſtitiſſe affectionẽ: nonne idẽ eſt cũ eo quod de guſtatu dicitur, quando rem externam nõ affirmant eſſe dulcem, guſtatum autem dulcedine affectum fuiſſe fatentur? Et qui dicit imaginẽ ſe hominis percepiſſe, an externum illud homo ſit ſe nõ ſentire: vnde anſam nactus eſt? nonne hi præbuerunt, qui dicunt curuum aut teres ſibi viſum eſſe oblatum, ſenſum autem nõ hoc etiam pronunciare, rem conſpecta quæ fuit eſſe curuam aut teretem, ſed effigiem quandam eius talem extitiſſe. Atqui, dixerit me hercle aliquis, aggreſſus ego ad turrim, aut remum tangens, pronunciabo hunc rectum, illam multangulam eſſe. ille etiam ſi proxime adſtet, videri ſibi ita & apparere dũtaxat. nihil amplius fatebitur? Omnino quidẽ mi homo quia melius videt & ſeruat id quod eſt cõſequens, omne viſum pro ſe ſimiliter fidẽ mereri, nullũ pro alio, ſed in vtranq; partẽ perinde eſſe. Tibi vero perit iã hoc decretũ, omnes ſenſus eſſe veros, nulli fidẽ derogandã, nullũ falſum eſſe: ſiquidem huic ſenſioni putas etiam ꝓnunciandum de re externa, illi nihil præter affectionẽ fidei habuiſti. Nam ſi eadem fides ſenſibus debetur cõminus & eminus, aut omnibus, aut ne his quidem tribuemus iudicium & pronunciationem de re externa. & ſi affectionis differentia accidit quando lõgius abſumus, & propius à re quam ſentimus: falſum iam eſt neq; ſenſum ſenſui, neq; viſum viſo euidentia pręſtare. Illæ autẽ quas atteſtationes dicunt Epicurei, nihil ad ſenſum faciunt, ſed ad opinionem. itaque volunt vt eas ſecuti de externis pronunciemus: opinionis iudicium eſſe, ſenſus affectionem videri facientes citaq; ab eo quod plane verum ſit ad id quod ſæpe fallit transferunt iudicium. Verum hæc quanta turba & quot contradictionibus referta ſint, quid attinet in præſentia dicere? Arceſilai autem gloria videtur Epicuro haud mediocrem attuliſſe ægritudinem, qui inter eius temporis philoſophos maximi fiebat. Dicit eum Epicurus nihil proprium proferentem, ſuſpicionem de ſe apud illitteratos & gloriam paraſſe. ſcilicet quod ipſe eſſet litteratus admodum & doctus. Sane Arceſilaus tantum abfuit ab omni nouandi, aut vetera ſibi arrogandi ſtudio: vt etiam vitio ei ſophiſtæ eius ętatis dederint, quod ſententias de cohibenda aſſenſione, & comprehenſionis negatione, Socrati

A καὶ γὰρ τοῦτον οἷς ἐν τοῖς Ἐπικούρου γράμμασιν ἀσπάζεται
καὶ ἀγαπᾷ λόγοις, οὐ συνίησιν οὐδὲ γινώσκει λεγομένοις
ὑφ' ἑτέρων. εἰ γὰρ εἰδώλου προσπίπτοντος ἡμῖν περιφεροῦς,
ἑτέρου δὲ κεκλασμένου, τὴν μὲν αἴσθησιν ἀληθῶς τυποῦσθαι λέγοντες, προσαποφαίνεσθαι δὲ οὐκ ἐῶντες ὅτι στρογγύλος ὁ πύργος ἐστίν, ἡ δὲ κώπη κέκλασται, τὰ πάθη τὰ
αὐτῶν φαντάσματα βεβαιοῦσι· τὰ δ' ἐκτὸς οὕτως ἔχειν ὁμολογεῖν οὐκ ἐθέλουσιν, ἀλλ' ὡς ἐκείνοις ἱπποῦσθαι καὶ τὸ
τοιχοῦσθαι λεκτέον, οὐχ ἵππον οὐδὲ τοῖχον, οὕτως ἄρα τὸ
στρογγυλοῦσθαι καὶ τὸ σκαληνοῦσθαι τὴν ὄψιν, οὐ σκαληνὸν
B οὐδὲ στρογγύλον ἀνάγκη τὸν πύργον λέγειν. τὸ γὰρ εἴδωλον ὑφ'
οὗ πέπονθεν ἡ ὄψις, κεκλασμένον ἐστίν· ἡ κώπη δὲ ἀφ' ἧς τὸ
εἴδωλον, οὐκ ἔστι κεκλασμένη. διαφορὰν οὖν τοῦ πάθους
πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐκτὸς ἔχοντος, ἢ μένειν ἐπὶ τοῦ πάθους δεῖ τὴν πίστιν, ἢ τὸ εἶναι τῷ φαίνεσθαι προσαποφαινομένην ἐλέγχεσθαι. τὸ δὲ δὴ βοᾶν αὐτοὺς, καὶ ἀγανακτεῖν
ὑπὲρ τῆς αἰσθήσεως, οὐ λέγουσι τὸ ἐκτὸς εἶναι θερμόν, ἀλλὰ
τὸ ἐν αὐτῇ πάθος γέγονε τοιοῦτον· ἆρ' οὐ ταὐτόν ἐστι τῷ λεγομένῳ περὶ τῆς γεύσεως, ὅτι τὸ ἐκτὸς οὔ φησιν εἶναι γλυκύ,
πάθος δέ τι καὶ κίνημα περὶ αὐτὴν γεγονέναι τοιοῦτον; ὁ δὲ
C λέγων ἀνθρωποειδῆ φαντασίαν λαμβάνειν, εἰ δ' ἄνθρωπός ἐστι μὴ αἰσθάνεσθαι, πόθεν εἴληφε τὰς ἀφορμάς; οὐ παρὰ τῶν λεγόντων καμπυλοειδῆ φαντασίαν λαμβάνειν. εἰ δὲ
καμπύλον ἐστί, μὴ προσαποφαίνεσθαι τὴν ὄψιν, μηδ'
ὅτι στρογγύλον; ἀλλά τι φάντασμα περὶ αὐτὴν καὶ τύπωμα στρογγυλοειδὲς γέγονεν. νὴ Δία, φήσει τις. ἀλλ' ἐγὼ τῷ
πύργῳ προσελθὼν, καὶ τῆς κώπης ἁψάμενος, ἀποφανοῦμαι τὴν μὲν, εὐθεῖαν εἶναι, τὸν δὲ, πολύγωνον. ἐκεῖνος δὲ, κἂν
ἐγγὺς γένηται, τὸ δοκεῖν καὶ τὸ φαίνεσθαι, πλέον δὲ οὐδὲν ὁμολογήσει· ναὶ μὰ Δία τοῦ γε μᾶλλον, ὦ βέλτιστε, τὸ ἀκόλουθον
ὁρῶν καὶ φυλάττων, τὸ πᾶσαν εἶναι φαντασίαν ὁμοίως ἀξιό-
D πιστον ὑπὲρ ἑαυτῆς, ὑπὲρ ἄλλου δὲ μηδεμίαν, ἀλλὰ ἐπίσης ἔχειν. σοὶ δὲ οἴχεται τὸ πάσας ὑπάρχειν ἀληθεῖς, ἄπιστον δὲ καὶ ψευδῆ μηδεμίαν, εἰ ταύταις μὲν οἴει δεῖν προσαποφαίνεσθαι περὶ τῶν ἐκτὸς, ἐκείναις δὲ τοῦ πάσχειν πλέον οὐδὲν ἐπίστευες. εἰ μὲν γὰρ ἐπίσης ἔχουσιν ἐγγὺς γενόμεναι, καὶ μακρὰν οὖσαι, πρὸς πίστιν, ἢ πάσαις δίκαιόν ἐστιν,
ἢ μηδὲ ταύταις ἕπεσθαι τὴν προσαποφαινομένην τὸ εἶναι
κρίσιν. εἰ δὲ γίνεται διαφορὰ τοῦ πάθους ἀποστᾶσι, καὶ ἐλθοῦσι, ψεῦδός ἐστι τὸ μήτε φαντασίαν μήτε αἴσθησιν ἑτέραν
ἐναργεστέραν ὑπάρχειν. καθάπερ ἃς λέγουσιν ἐπιμαρτυ-
E ρήσεις, οὐδέν εἰσι πρὸς τὴν αἴσθησιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν δόξαν.
ὥστε ἐπ' αὐταῖς ἑπομένους ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ἐκτὸς
κελεύουσι τῆς δόξης κρίμα τὸ εἶναι· τῆς δὲ αἰσθήσεως πάθος
τὸ φαινόμενον ποιοῦντες, ἀπὸ τοῦ πάντως ἀληθοῦς τὴν κρίσιν ἐπὶ τὸ διάπιπτον πολλάκις μεταφέρουσιν. ἀλλὰ ταῦτα
μὲν ὅσης ἐστὶ μεστὰ ταραχῆς καὶ μάχης πρὸς ἑαυτά, τί δεῖ
λέγειν ἐν τῷ παρόντι, τοῦ δὲ Ἀρκεσιλάου τὸν Ἐπίκουρον οὐ
μετρίως ἔοικεν ἡ δόξα παραλυπεῖν, ἐν τοῖς τότε χρόνοις
μάλιστα τῶν φιλοσόφων ἀγαπηθέντος. μηδὲν γὰρ αὐτὸν ἴδιον
F λέγοντα, φησὶν ὑπόληψιν ἐμποιεῖν καὶ δόξαν ἀνθρώποις
ἀγραμμάτοις ἅτε πολυγράμματος αὐτὸς ὢν καὶ μεμουσωμένος. ὁ δὲ Ἀρκεσίλαος τοσοῦτον ἀπέδει τοῦ καινοτομίας
τινὰ δόξαν ἀγαπᾶν καὶ ὑποποιεῖσθαι τῶν παλαιῶν, ὥστε ἐγκαλεῖν τοὺς τότε σοφιστὰς ὅτι προστρίβεται Σωκράτει

καὶ Πλάτωνι καὶ Παρμενίδῃ καὶ Ἡρακλείτῳ τὰ περὶ τῆς ἐποχῆς δόγματα καὶ τῆς ἀκαταληψίας, οὐδὲν δεόμενος, ἀλλὰ οἷον ἀναγωγὴν καὶ βεβαίωσιν αὐτῶν εἰς ἄνδρας ἐνδόξους ποιούμενος. ὑπὲρ μὲν οὖν τούτου Κολώτῃ χάρις, καὶ παντὶ τῷ τὸν Ἀκαδημαϊκὸν λόγον ἄνωθεν ἥκειν εἰς Ἀρκεσίλαον ἀποφαίνοντι. τὴν δὲ περὶ πάντων ἐποχὴν οὐδ' οἱ πολλὰ πραγματευσάμενοι καὶ κατατείναντες εἰς τοῦτο συγγράμματα καὶ λόγους, ἐκίνησαν, ἀλλ' ἐκ τῆς στοᾶς αὐτῆς τελευτῶντες, ὥσπερ γοργόνα τὴν ἀπραξίαν ἐπάγοντες ἀπηγόρευσαν, ὡς πάντα πειρῶσι καὶ στρέφουσιν αὖθις οὐχ ὑπήκουσεν ἡ ὁρμὴ γενέσθαι συγκατάθεσις, οὐδὲ τῆς ῥοπῆς ἀρχὴν ἐδέξατο τὴν αἴσθησιν, ἀλλ' ἐξ ἑαυτῆς ἀγωγὸς ἐπὶ τὰς πράξεις ἐφάνη, μὴ δεομένη τοῦ προστίθεσθαι. νόμιμοι γὰρ οἱ πρὸς ἐκείνους ἀγῶνές εἰσι· καὶ Ὁπποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις. Κολώτῃ δὲ οἶμαι τὰ περὶ ὁρμῆς καὶ συγκαταθέσεως, ὄνῳ λύρας ἀκρόασιν εἶναι. λέγεται δὲ τοῖς συνεπομένοις καὶ ἀκούουσιν, ὅτι τριῶν περὶ ψυχὴν κινημάτων ὄντων, φανταστικοῦ καὶ ὁρμητικοῦ καὶ συγκαταθετικοῦ, τὸ μὲν φανταστικὸν, οὐδὲ βουλομένοις ἀνελεῖν ἐστιν, ἀλλὰ ἀνάγκη προεντυγχάνοντας τοῖς πράγμασι, τυποῦσθαι καὶ πάσχειν ὑπ' αὐτῶν· τὸ δὲ ὁρμητικὸν ἐγειρόμενον ὑπὸ τοῦ φανταστικοῦ πρὸς τὰ οἰκεῖα, πρακτικῶς κινεῖ τὸν ἄνθρωπον, οἷον ῥοπῆς ἐν τῷ ἡγεμονικῷ καὶ νεύσεως γινομένης. οὐδὲ τοῦτο οὖν ἀναιροῦσιν οἱ περὶ πάντων ἐπέχοντες, ἀλλὰ χρῶνται τῇ ὁρμῇ φυσικῶς ἀγούσῃ πρὸς τὸ φαινόμενον οἰκεῖον. τί οὖν φεύγουσι μόνον; ᾧ μόνῳ ψεῦδος ἐμφύεται καὶ ἀπάτη, τὸ δοξάζειν καὶ προπίπτειν τὴν συγκατάθεσιν, εἶξιν οὖσαν ὑπὸ ἀσθενείας τῷ φαινομένῳ, χρήσιμον δὲ οὐδὲν ἔχουσαν. ἡ γὰρ πρᾶξις δυοῖν δεῖται, φαντασίας τοῦ οἰκείου, καὶ πρὸς τὸ φανὲν οἰκεῖον ὁρμῆς· ὧν οὐδέτερον τῇ ἐποχῇ μάχεται. δόξης γὰρ, οὐχ ὁρμῆς οὐδὲ φαντασίας ὁ λόγος ἀφίστησιν. ὅταν οὖν φανῇ τὸ ἡδὺ οἰκεῖον, οὐθὲν δεῖ πρὸς τὴν ἐπ' αὐτὸ κίνησιν καὶ φορὰν, δόξης, ἀλλὰ ἦλθεν εὐθὺς ἡ ὁρμὴ, κίνησις οὖσα καὶ φορὰ τῆς ψυχῆς. καὶ μὴν αὐτῶν γε τούτων ὡς αἴσθησιν ἔχειν δεῖ, καὶ σάρκινον εἶναι, καὶ φανεῖται ἡδονὴ ἀγαθόν. οὐκοῦν καὶ τῷ ἐπέχοντι ἀγαθὸν φανεῖται· καὶ γὰρ αἰσθήσεως μετέχει, καὶ σάρκινός ἐστι· καὶ λαβὼν ἀγαθοῦ φαντασίαν, ὀρέγεται καὶ ὁρμᾷ, πάντα πράττων ὅπως οὐ διαφεύξεται αὐτὸν, ἀλλ' ὡς ἀνυστὸν ἀεὶ συνέσται τῷ οἰκείῳ, φυσικαῖς οὐ γεωμετρικαῖς ἑλκόμενος ἀνάγκαις. ἄνευ διδασκάλου γὰρ αὐτὰ προσκαλεῖται τὰ καλὰ ταῦτα καὶ λεῖα καὶ προσηνῆ κινήματα τῆς σαρκὸς, ὡς αὐτοί φασιν οὗτοι, καὶ τὸν πάνυ μὴ φάσκοντα μηδὲ ὁμολογοῦντα κάμπτεσθαι καὶ μαλάσσεσθαι τούτοις. ἀλλὰ πῶς οὐκ εἰς ὄρος ἄπεισι τρέχων ὁ ἐπέχων, ἀλλὰ εἰς βαλανεῖον; οὐδὲ πρὸς τὸν τοῖχον, ἀλλὰ πρὸς τὰς θύρας ἀναστὰς βαδίζει, βουλόμενος εἰς ἀγορὰν προελθεῖν; τοῦτο ἐρωτᾷς, ἀκριβῆ τὰ αἰσθητήρια λέγων εἶναι, καὶ τὰς φαντασίας ἀληθεῖς; ὅτι φαίνεται δήπουθεν αὐτῷ βαλανεῖον, οὐ τὸ ὄρος, ἀλλὰ τὸ βαλανεῖον· καὶ θύρα, οὐχ ὁ τοῖχος, ἀλλὰ ἡ θύρα· καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἕκαστον. ὁ γὰρ τῆς ἐποχῆς λόγος οὐ παρατρέπει τὴν αἴσθησιν, οὐδὲ τοῖς ἀλόγοις πάθεσιν αὐτοῖς καὶ κινήμασιν ἀλλοίωσιν ἐμποιεῖ διαταράττουσαν τὸ φανταστικὸν, ἀλλὰ τὰς δόξας μόνον ἀναιρεῖ· χρῆται δὲ τοῖς ἄλλοις ὡς πέφυκεν. ἀλλὰ ἀδύνατον τὸ μὴ συγκατατίθεσθαι τοῖς ἐναργέσι.

A Platoni, Parmenidi, Heracleto acceptas ferret: nullaquidē necessitate, sed tantū eas viris nobilib. inscribēdo cōfirmans ac cōmendans. Gratias ergo agamus hoc nomine Colotę, & omnibus q̃ Academicā rationē ab antiquis ad Arcesilaū promanauisse aiunt. Illā vero assensionis de omnib. rebus retentionē, ne hi quidē qui in hoc negocio valde occupati fuerunt, ac voluminib⁹ scriptis disputationibusq; cōtenderunt, euertere potuere: sed ad extremum ex ipsa Stoa vitā ociosam ꝓferentes, qua tanquā Gorgone obiecta terrerent, fessi desierūt. Quippe omnia tentando, & omnia mouendo, tamen ab incitatione ea qua ad agendum fertur B appetitus, impetrare non potuerunt vt se assensionē dici pateretur, aut pro principio sui momenti sensum agnosceret: sed apparuit eam sponte sua ad agendum ferri, nihilq; ad hoc assensu indigere. Et quidē aduersus alios legitima sunt certamina: ac

Qualia dixisti, reddentur talia verba.

Colotem autem puto quæ de appetitione & adsensione disputantur ita audire, vt asinus lyrā. Iis vero qui adsequuntur & audiunt ista, dicitur, cū tria sint animi motuū genera, imaginans, appetēs, adsentiens: primū illud ne si conemur quidē aboleri posse. nā necesse est cū res nobis offeruntur, earū visa C nos cōcipere & adfici. Appetens autē ab imaginante excitatū ad naturæ suæ accōmodata hominem efficaciter mouet, quasi momēto & nutu in principe parte facto. Ne hoc quidē tollunt, qui de omnibus adsensum cohibēt, sed appetitione vtuntur naturaliter ducēte ad id q̃ videtur conueniēs. Quid fugiunt igitur vnum? id, cui soli error & falsitas inhæret, opinionē: quando adsensus præ imbecillitate ei quod videtur concedit, eiq; se applicat, nihil vtile habens. Actio enim duabus opus habet rebus, viso eius quod naturæ congruit, & ad hoc incitatione: quorum neutrum retentioni ad- D sensus repugnat. Nam hæc rationem ab opinione, non ab appetitione & visis abstrahit. Cum ergo oblatum est visum rei ad naturam accommodatæ, nihil opus opinione est ad motum quo ad eam feramur, sed statim se exserit appetitio, qui motus est & latio animæ. Et vero horum ipsorum quod debeat sensus haberi, & carneus esse, & videbitur voluptas bonum. Ergo etiam retinenti adsensum videbitur bonum. etenim sensus habet, carneus est, visoq; boni oblato appetit hoc, & incitatur, omniaq; agit ne ipsum hoc effugiat: sed quantum fieri potest semper deget cum eo E quod naturæ ipsius est accōmodatum, tractus naturalibus, non geometricis necessitatibus. Ipsæ enim hæ pulcræ absque doctore inuitant lenesque & blandæ motiones carnis, vt ipsi Epicurei dicunt: adeo vt his omnino non adfirmans neque confitens flectatur tamen & emolliatur. Sed quomodo, inquis, non in montem abit currens, verum in balneum? & in forum progressurus, nō ad parietem, sed ad ianuam accedit? Tene hoc interrogare, qui summam certitudinē, veritatemque visis tribuis? quia enim non mons, sed F balneum ei balneum videtur, & non paries ianua, sed ostium, itemq; eodem pacto res singulæ. Nam retentionis istius ratio nō peruertit sensum: neq; brutis eius affectionibus & motibus alterationem infert quæ imaginantē vim conturbet. tantum opiniones reiicit, reliquis vtitur vt natura fert eorū. At, dices, nefas est non adsentiri euidentibus:

nam negare quorum fides est indubitata, absurdius est quam neque adfirmare neq; negare. Quis ergo conuellit ea quæ credita sunt, quis euidentia impugnat? Qui diuinationem tollunt, qui prouidentiam deorum negant, qui Solem & Lunam animis præditos inficiantur, cum omnes homines sacra iis & vota faciant ac colant. Nonne vero quod in confesso est apud alios, fetum parentum natura contineri, vos diffitemini? Nonne contra omnem sensum dicitis inter dolorem & voluptatem nihil esse medium, & in voluptate esse quod vacat dolore, in dolore quod voluptate caret? Sed vt reliqua missa faciam, quid tandem ita euidens est, itaque pro certo habetur, atque hoc, eorum qui animo sunt abalienati, aut melancholicis conturbationibus laborant, falli visum atq; auditum: cum talia dicuntur

Hæ mihi nunc oculos inflammant, vestibus atris
Indutæ, manibusq; faces ignemq; gerentes. &
-- ipsa matrem in vlnis habens meam.

Hæc & huiusmodi multa, hisq; atrociora, ac Empedoclis monstrorum similia (quæ derident illi, boum genus errabundis vestigiis ambulãs, vastũgulum, humano capite) deniq; è somniis & furoribus omnis generis visa insolentia colligentes: horum nullum aiunt errare, nullum mendacium esse, nihil quod non cohæreat: sed omnia visa illa vera esse, & corpora ac formas ab ambiente aere venientes. Quid tandem impossibile censeamus, si ista credi possunt? Nã quas nullus opifex aut mirabilium fictor, aut temerarius pictor auderet inter se componere formas, vt spectaculum earum ludicrum redderet: ea ipsi serio affirmantes esse, imo autem si hæc non sint, actum esse de fide, constantia, & iudicio veritatis dicentes, omnes res in obscuritatem coniiciunt, iudiciisq; metus, & actionibus suspiciones inducunt: si quidem quæ nos agimus, statuimus, vsurpamus, præ manibus habemus, eidem imaginationi ac fidei innituntur, cui furiosa ista, absurda, & scelerata visa. Æqualitas enim quam ipsi ponunt, magis derogat fidem iis quæ pro certis habentur, quam cõciliat istis rationi ita aduersis. Itaq; nouimus philosophorum haud paucos malle hoc ponere, nullum esse visum verum, quam omnia esse vera. magisq; diffidentes omnibus in quos incidant hominibus, rebus, ac sermonibus, quam vnum vt verum putent visum de his, quę rabiosis, Corybanteo furore exagitatis, aut somniantibus accidũt. Ergo cum alia repudiare visa, alia non licet: hæc saltẽ, si nulla esset, causa sufficit, vt rebus tam suspectis ob tantam visorum dissonantiã, cohibeamus adsensionem. nihil alioqui (vt dicitur) sani, obscuritatem autẽ conturbationemq; habituri. Nam illæ quidem mundorum quas Epicurus tradit infinitates, atomorũ naturæ, indiuiduorũ & declinationum diuersitates, quanquam multos perturbant: tamen id consolari nos potest, quod non in proximo ea sunt, sed vnumquodq; istorum de quibus disputant, longe est in alteram partem à sensu remotum. Illa vero ob oculos versans & aures manusque incredulitas, conturbatio, & ignoratio de sensilibus & visis, vtrum vera hæc an falsa sint: quam non labefactant opinionem, quam non sus deq; fert adsensionẽ & iudicium? Si.n. non crapula obruti, aut medicamentorũ vi concussi & delirantes, sed sobrii, sani, & qui scribant de veritate, normisq; & iudicio veritatis,

A τὸ γὰρ ἀρνεῖσθαι τὰ πεπιστευμένα, τοῦ μήτε ἀρνεῖσθαι, μήτε τιθέναι παραλογώτερον. τίς οὖν κινεῖ τὰ πεπιστευμένα, καὶ μάχεται τοῖς ἐναργέσιν; οἱ μὲν τὴν μαντικὴν ἀναιροῦντες, καὶ πρόνοιαν ὑπάρχειν θεῶν μὴ φάσκοντες, μηδὲ τὸν ἥλιον ἔμψυχον εἶναι, μηδὲ τὴν σελήνην, οἷς πάντες ἄνθρωποι θύουσι καὶ προσεύχονται καὶ σέβονται. τὸ δὲ φύσει περιέχεσθαι τὰ τεκόντα τῶν γειναμένων, οὐχὶ πᾶσι φαινόμενον ἀναιρεῖτε; τὸ δὲ πόνου καὶ ἡδονῆς μηδὲν εἶναι μέσον οὐκ ἀποφαίνεσθε παρὰ τὴν πάντων αἴσθησιν, ἥδεσθαι τὸ μὴ ἀλγεῖν, καὶ πάσχειν τὸ μὴ λέγοντες. ἀλλ᾽ ἵνα τἄλλα ἐάσω, τί μᾶλλον ἐναργὲς οὕτως ἐστὶ
B καὶ πεπιστευμένον, ὡς τὸ παρορᾶν καὶ παρακούειν ἐν πάθεσιν ἐκστατικοῖς καὶ μελαγχολικοῖς ὄντα, ὅταν ἡ διάνοια τοιαῦτα πάσχῃ καὶ ταράττηται, Αἵ δέ με δᾳδοφόροι μελανείμονες ὄμμα πυροῦσι καὶ ἀγκάλαις ἐμὴν ἔχουσα.

μητέρα ἀγκάλαις ἐμὴν ἔχουσα. ταῦτα μέντοι καὶ πολλὰ τούτων ἕτερα τραγικώτερα τοῖς Ἐμπεδοκλέους ἐοικότα τεράτεσι, ὧν καταγελῶσιν, εἱλίποδα κριτόχειρα καὶ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα, καὶ τίνα γὰρ οὐκ ὄψιν ἢ φύσιν ἔκφυλον εἰς τὸ αὐτὸ συνενεγκόντες ἐκ τῶν ἐνυπνίων καὶ τῶν παραφροσυνῶν, οὐδὲν εἶναί φασι παρόραμα τούτων, οὐδὲ ψεῦδος, οὐδὲ ἀ-
C σύστατον, ἀλλὰ φαντασίας ἀληθεῖς ἁπάσας, καὶ σώματα καὶ μορφὰς ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀφικνουμένας. εἶτα ἔστι τι τῶν ὄντων ἀδύνατον ἐπισχεῖν, εἰ ταῦτα πιστεύεσθαι δυνατόν ἐστιν; ἃ γὰρ οὐδεὶς σκευοποιὸς, ἢ πλάστης θαυμάτων, ἢ γραφεὺς δεινὸς ἐτόλμησε μῖξαι πρὸς ἀπάτην, εἰκάσματα καὶ παίγνια ταῦτα ὑπάρχειν ἀπὸ σπουδῆς τιθέμενοι, μᾶλλον δὲ ὅλως, εἰ ταῦτα μὴ ὑπάρχοι, πίστιν οἴχεσθαι καὶ βεβαιότητα καὶ κρίσιν ἀληθείας φάσκοντες, αὐτοὶ καταβάλλουσιν εἰς ἀφασίαν πάντα πράγματα, καὶ ταῖς κρίσεσι φόβους, καὶ ταῖς πράξεσιν ὑποψίας ἐπάγουσιν, εἰ τὰ πραττόμενα καὶ νομιζό-
D μενα καὶ συνήθη καὶ ἀνὰ χεῖρα ἡμῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς φαντασίας καὶ πίστεως ὀχεῖται τοῖς μανικοῖς καὶ ἀτόποις καὶ παρανόμοις ἐκείνοις φάσμασιν. ἡ γὰρ ἰσότης ἣν ὑποτίθενται πᾶσι τῶν νενομισμένων, ἀφίστησι μᾶλλον ἢ προστίθησι τοῖς παραλόγοις τὴν πίστιν. ὅθεν ἴσμεν οὐκ ὀλίγους τῶν φιλοσόφων ἥδιον ἂν θεμένους τὸ μηδεμίαν, ἢ πάσας ἀληθεῖς εἶναι τὰς φαντασίας. καὶ μᾶλλον ἂν οἷς οὐ παρατυγχάνουσι διαπιστήσαντας ἀνθρώποις καὶ πράγμασι καὶ λόγοις ἁπλῶς ἅπασιν, ἢ μίαν ἐκείνων ἀληθῆ καὶ ὑπάρχουσαν εἶναι φαντασίαν πεισθέντας, ἃς λυττῶντες ἢ κορυβαντιῶντες ἢ κοιμώμενοι λαμβά-
E νουσιν. ἃ τοίνυν ἔστι μὲν ἀναιρεῖν, ἔστι δὲ ὡς οὐκ ἔστιν ἐπέχειν περὶ αὐτῶν, εἰ μηδὲν ἄλλο, τήν γε διαφωνίαν ταύτην λαβόντας αἰτίαν ἀποχρῶσαν ὑπονοίας πρὸς τὰ πράγματα, καὶ οὕτως ὑγιὲς οὐδὲν, ἀσάφειαν δὲ καὶ ταραχὴν ἔχοντας πᾶσαν. τὰς μέν γε περὶ κόσμων ἀπειρίαις, καὶ ἀτόμων φύσεως, καὶ ἀμερῶν καὶ παρεγκλίσεων διαφοραῖς, εἰ καὶ πάνυ πολλοὺς διαταράττουσιν, ἔνεστιν ὅμως παραμυθία, τὸ μηδὲν ἐγγὺς εἶναι μᾶλλον δὲ ὅλως ἐπέκεινα τῆς αἰσθήσεως ἀπῳκίσθαι τῶν ζητουμένων ἕκαστον. ἡ δὲ ἐν ὀφθαλμοῖς αὕτη καὶ ἀκοαῖς καὶ χερσὶν ἀπιστία καὶ ταραχὴ καὶ ἄγνοια περὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰς
F φαντασίας, εἴτε ἀληθεῖς εἰσιν, εἴτε ψευδεῖς, τίνα δόξαν οὐ σαλεύει; ποίαν δὲ οὐκ ἄνω καὶ κάτω ποιεῖ συγκατάθεσιν καὶ κρίσιν; εἰ γὰρ οὐ κραιπαλῶντες, οὐδὲ φαρμακῶντες ἄνθρωποι καὶ παρακόπτοντες, ἀλλὰ νήφοντες καὶ ὑγιαίνοντες καὶ γράφοντες περὶ ἀληθείας καὶ κανόνων καὶ κριτηρίων,

ἐν τοῖς ἐναργεστάτοις πάθεσι καὶ κινήμασι τῆς αἰσθήσεως, ἢ A τὸ ἀνύπαρκτον ἀληθές, ἢ ψεῦδος καὶ ἀνύπαρκτον τίθενται, θαυμάζειν ἄξιον. οὐδὲ ἄπιστον εἰ μηδεμίαν κρίσιν ἔχουσι περὶ τῶν φαινομένων, ἀλλ' εἰ τὰς ἐναντίας ἔχουσι. τοῦ γὰρ ἐναντία λέγειν ἀλλήλοις καὶ ἀντικείμενα, τὸ μηδέτερον τιθέναι, ἀλλ' ἐπέχειν περὶ τῶν ἀντικειμένων, ἧττον ἄν τις θαυμάσειεν. ὁ γὰρ μὴ τιθεὶς, μήτε ἀρνούμενος, ἀλλ' ἡσυχάζων, καὶ τῷ τιθέντι τὴν δόξαν ἧττον μάχεται τοῦ ἀρνουμένου, καὶ τῷ ἀρνουμένῳ, τοῦ τιθέντος. εἰ δὲ περὶ τούτων δυνατόν ἐστιν ἐπέχειν, οὐδὲ περὶ τῶν ἄλλων ἀδύνατον, κατά γε ὑμᾶς, αἴσθησιν αἰσθήσεως, καὶ φαντασίαν φαντασίας οὐχ ὁτιοῦν διαφέρειν ἡγουμένοις. B οὐ μῦθος οὖν οὐδὲ θήρα μειρακίων λαμυρῶν καὶ προπετῶν ὁ περὶ τῆς ἐποχῆς λόγος ἐστίν, ὡς οἴεται Κολώτης, ἀλλ' ἕξις ἀνδρῶν καὶ διάθεσις φυλάττουσα τὸ ἀδιάπτωτον, καὶ μὴ προϊεμένη ταῖς διαβεβλημέναις οὕτω καὶ δυσστατούσαις αἰσθήσεσι τὴν κρίσιν, μηδὲ συνεξαπατωμένη τούτοις οἳ τὰ φαινόμενα τῶν ἀδήλων πίστιν ἔχειν φάσκουσιν, ἀπιστίαν τοσαύτην καὶ ἀσάφειαν ἐν τοῖς φαινομένοις ὁρῶντες. ἀλλὰ μῦθος μέν ἐστιν ἡ ἀπειρία καὶ τὰ εἴδωλα, προπέτειαν δὲ καὶ λαμυρίαν ἐμποιεῖ νέοις ὁ περὶ Πυθοκλέους οὔπω γεγονότος ὀκτωκαίδεκα C ἔτη γράφων οὐκ εἶναι φύσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι ἀμείνω, καὶ τερατικῶς αὐτὸν εὖ ἀπαγγέλλειν καὶ πάσχειν αὐτὸ τῶν γυναικῶν, εὐχόμενος ἀνεμέσητα εἶναι πάντα καὶ ἀνεπίφθονα τῆς ὑπερβολῆς τοῦ νεανίσκου. σοφισταὶ δέ εἰσι καὶ ἀλαζόνες οἱ πρὸς ἄνδρας ἐλλογίμους οὕτως ἀσελγῶς καὶ ὑπερηφάνως γράφοντες. καί τοι Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος καὶ Δημόκριτος ἀντειρήκασι τοῖς πρὸ αὐτῶν· βιβλίον δὲ τοιαύτην ἐπιγραφὴν ἔχον ὁμοῦ πρὸς ἅπαντας οὐδεὶς ἄλλως ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησεν. ὅθεν, ὥσπερ οἱ τὸ θεῖον πλημμελήσαντες, ἐξαγορεύων τὰ ἑαυτοῦ κακά, τελευ- D τῶντος ἤδη τοῦ βιβλίου φησίν, ὅτι τὸν βίον, οἱ νόμους διατάξαντες καὶ νόμιμα, καὶ τὸ βασιλεύεσθαι τὰς πόλεις καὶ ἄρχεσθαι καταστήσαντες, εἰς πολλὴν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν ἔθεντο, καὶ θορύβων ἀπήλλαξαν. εἰ δέ τις ταῦτα ἀναιρήσει, θηρίων βίον βιωσόμεθα, καὶ ὁ προστυχὼν τὸν ἐντυγχάνοντα μονονοὺ κατέδεται. τοῦτο γὰρ ὁ Κωλώτης αὐταῖς λέξεσιν ἐκπεφώνηκεν, οὐ δικαίως, οὐδὲ ἀληθῶς. ἂν γὰρ ἀνελών τις τοὺς νόμους τὰ Παρμενίδου καὶ Σωκράτους καὶ Ἡρακλείτου καὶ Πλάτωνος ἀπολίπῃ δόγματα, πολλοῦ δεήσομεν ἀλλήλους κατεσθίειν, καὶ θηρίων βίον ζῆν. φοβησόμεθα E γὰρ τὰ αἰσχρά, καὶ τιμήσομεν ἐπὶ τῷ καλῷ δικαιοσύνην, θεούς, ἄρχοντας ἀγαθοὺς καὶ δαίμονας ἔχειν τοῦ βίου φύλακας ἡγούμενοι, καὶ τὸν ὑπὲρ γῆς ὑπὸ γῆν χρυσὸν ἀρετῆς ἀντάξιον μὴ τιθέμενοι· καὶ ποιοῦντες ἑκουσίως διὰ τὸν λόγον (ἢ φησὶ Ξενοκράτης) ἃ νῦν ἄκοντες διὰ τὸν νόμον. πότε οὖν ἔσται θηριώδης καὶ ἄγριος καὶ ἄμικτος ἡμῶν ὁ βίος; ὅταν ἀναιρεθῶσι μὲν οἱ νόμοι, μένωσι δ' οἱ πρὸς ἡδονὴν παρακαλοῦντες λόγοι· πρόνοια δὲ θεῶν μὴ νομίζηται, σοφοὺς δ' ἡγῶνται τοὺς τῷ καλῷ προσπτύοντας, ἂν ἡδονὴ μὴ προσῇ· χλευάζωσι δὲ ταῦτα καὶ γελῶσιν, Ἔστιν δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ· καὶ Πέλας F γὰρ ἑστὼς ὁ θεὸς ἐγγύθεν βλέπει. καὶ, Ὁ μὲν θεός (ὥσπερ δὴ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος) ἀρχήν τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχων τῶν πάντων, εὐθεῖα περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος. τῷ δ' ἕπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τιμωρὸς τοῦ θείου νόμου.

in euidentiſſimis ſenſuũ affectionib. atq; motibus, aut id q. non exſtat verum, aut quod verũ eſt, falsũ & non exſtans ponunt: digna res eſt admiratione neq; incredibile quod nullũ, ſed q. contraria inuicẽ de iis quæ apparent ferunt iudicia. Minus quippe mirum eſt, in neutram aliquos partem pronunciare, ſed retinere aſſenſionem in iis quæ ſunt contraria, q̃ eſſe qui pugnantia ſecũ pronuncient. Qui enim neq; ait neq; negat, ſed cohibet ſeſe, is & affirmanti minus q̃ negans, & neganti minus quam aienti aduerſatur. Iam ſi de his poteſt adſenſio retineri, de aliiſq; quoq; non erit hoc impoſſibile: de veſtra quidẽ ſententia, qui ſenſum ſenſu & viſum viſo neutiquã præſtare dicitis. Nõ ergo fabula eſt, aut petulantiũ & temerariorum inuentum adoleſcentiũ de cohibenda adſenſione doctrina, vt putat Colotes: ſed habitus virorum, & affectio cuſtodiens ab errore, neq; permittens ita ſuſpectis & inconſtantibus ſenſibus iudicium: neq; decipi ſinẽs vna cum his, qui viſis quæ de obſcuris concipiuntur rebus fidem aiunt habendam, cum in obuiis tantum videant ineſſe certitudinis, atq; obſcuritatis. Enimuero fabula eſt, infinitas Epicureorum & imagines, temeritatem & petulantiam indit adoleſcentibus is, qui de Pythocle nondum annos nato XIIX ſcribit, Non eſſe indolem in tota Græcia meliorem, ac monſtroſe eum prædicat, & muliebria pati, vt hæc exſuperãtia adoleſcentis bona ꝑpria ſint & ab inuidia ac Nemeſi tota comprecans. ſophiſtæ vero ſunt, & arrogantes, qui aduerſus laudatos viros tam laſciue & ſuperbe ſcribunt. Sane Plato, Ariſtoteles, Theophraſtus, Democritus, iis qui ante ipſos fuere cõtradixerunt: librum autem tali inſcriptione, omnes eo vna impugnari, nemo alius præter Colotam eſt auſus edere. Vnde factum eſt, vt ſicut qui numen aliquod offenderunt, ipſe ſuum prodens flagitium in hęc verba ſcripſerit ſub finem iam libri. Qui vitam, qui leges compoſuerunt? atque iura, vtque regerentur vrbes & imperio magiſtratuum parerent inſtituerunt, ij in tranquillo admodum nos ac tuto collocauerunt, tumultibuſque liberauerunt. iſta ſi quis aboleret, ferarum porro vitam victuri eſſemus, & quiſque obuium quenque tantum non deuoraturus. Hæc neque iuſte, neque vere dicuntur. Nam ſi quis legibus ſublatis, Parmenidea, Socratica, Platonica, Heracleæa relinquat nobis decreta, longe profecto aberit res noſtra à belluina vita & mutuis deuorationibus. Metuemus enim turpia, & honeſti gratia venerabimur iuſtitiam, deos, bonos magiſtratus: cum genios vitæ noſtræ cuſtodes nos habere ſentientes, tum omne aurum quod ſupra infraq; terram eſt precium virtutis non æquare cenſentes: facienteſq; vltro monitu rationis, vt ait Xenocrates, quæ nunc inuiti metu legum facimus. Quando ergo vita noſtra erit belluina, fera, inſociabilis? Cum ſublatis legibus manebit ad voluptates exhortans doctrina, prouidentia deorum negabitur, ſapientes putabuntur, qui inhoneſtum deſpuent cui non adhæreat voluptas. cum ridebuntur iſthæc & ſubſannabuntur.

Eſt oculus omnia cernens Iuſtitiæ tamen: &c.

Stans in propinquo comminus videt Deus, &c.

Deus quidẽ, vt & antiquitus traditum eſt, principiũ, medium, finemq; tenens omniũ rerũ, rectam lineã cõficit ſecundũ naturã incedens. Hũc ſequitur Iuſticia, vindex eorũ q. à diuina deſciſcũt lege.

A Hæc enim qui tanquam fabulas contemnunt, & circa ventrem felicitati locum statuunt rel quisq; voluptati parandæ seruientibus laboribus: iis lege opus est, metu, verbere, ac rege vel principe ius in manibus habente, ne proximum quisq; quenque deuoret præ gulæ studio impietate efferato. Talis quippe brutorum est vita, quę nihil voluptate pulcrius norunt, neque iustitiam deorum agnoscunt, neq; pulcritudinem virtutis venerantur: sed siquid iis à natura calliditatis, audacię, virium inest, eo ad carnis voluptatem & satisfaciendum cõcupiscentiæ vtuntur. Itaque sapiens Epicurus, qui dicat, Omnia pulcra, sapientia, & subtilia animi in-

B uenta propter voluptatem carnis spesque eo pertinentes esse constituta: & omne opus inane esse, q̃ non eodẽ tendat. Vbi his ratiocinationib., ac philosophia tali sublatæ fuerint leges: tantum vngues leonũ ad vitã ferinã, & dentes luporũ, boum ventres, & colla camelorũ desunt. Atq; hos quidẽ animi sensus, hæc decreta, bruta ob sermonis & litterarũ inopiã mugitib. hinnitibusq; exprimũt, omnisque eorũ vox ventri voluptatiq; seruit, q̃ vel præsentẽ vel adfuturã amplectuntur & adulantur. nisi si q̃ animal natura laboris studiosum est aut garrulum. Omni itaq; laude maiores digni sunt, qui ad-

C uersus ferinas istas cupiditates legũ, reip. magistratuũq; constitutiones inuenerunt. Qui vero sunt q̃ hæc confundunt, funditusque tollunt? Nonne hi, qui coronam vacuitatis perturbationum potiorem magnis imperiis aiunt? qui regnum gerere, peccatum esse & errorem pronunciant, scribũtq; his verbis. Hoc dicendum est, quo quis modo q̃ optime naturæ finẽ conseruet: & quo pacto sponte sua iam ab initio caueat sibi à suscipiendo in multitudinem imperio. Quin & hæc ad illos scribit Non itaque necesse porro est Græcos seruare, aut coronam ab iis ob sapientiam reportare: sed eden-

D dũ est & bibendũ ô Timocrates, quantũ carni gratũ & innoxiũ est. Atqui in legũ constitutione, quã Colotes laudat, primum est & maximũ, de diis opinio. quamobrẽ & Lycurgus Lacedæmonios, & Numa Romanos, & Ion antiquus Athenienses, & Deucalio Græcos fere vniuersos diis consecrauerunt, votis, sacramentis, vaticiniis, omnibusq; eos ob spem ac metũ diis deditos, obnoxiosq; reddentes. Et si terras obeas, inuenire possis vrbes muris, litteris, regibus, domibus, opibus, nomismate carentes, gymnasiorũ & theatrorum nescias: vrbem templis diisq; carentẽ, q̃ precibus, iureiurando, o-

E raculo non vtatur, non bonorum causa sacrificet, non mala sacris auertere nitatur, nemo vnquam vidit. Sed facilius vrbẽ cõdi sine solo posse puto, q̃ opinione de diis penitus sublata ciuitatẽ coire aut constare. Cæterum id quod omnem continet societatem, omnium legum fundamentum est, illi non per ambages aut obscure & perplexa ratione, sed palam subuertunt prima suarũ maxime ratarũ sententia prolata. Deinde quasi diuina vindicta exagitati, fatentur atrox se committere flagitium, qui iura confunderent, legumque constitutiones abolerent: vt veniam quoque impetrare non

F debeant. Nam opinionis aliquo errore decipi, vt sapientis non sit, saltem hominis est. Eam autem culpam, quã ipse cõmittis, in alios conferre, quale sit nisi iis quæ res meretur nominibus dici nequit.

A οἱ γὰρ τούτων καταφρονοῦντες ὡς μύθων, καὶ περὶ γαστέρα τἀγαθὸν ἡγούμενοι, καὶ τοῖς ἄλλοις πόνοις δι' ὧν ἡδονὴ παραγίνεται, νόμου δέονται καὶ φόβου καὶ πληγῆς, καὶ βασιλέως τινὸς καὶ ἄρχοντος ἐν χειρὶ τὴν δίκην ἔχοντος, ἵνα μὴ τοὺς πλησίον κατεσθίωσιν ὑπὸ λαιμαργίας ἀθεότητι θρασυνομένης. καὶ γὰρ ὁ τῶν θηρίων βίος τοιοῦτός ἐστιν, ὅτι τῆς ἡδονῆς ἐπίσταται κάλλιον, οὐδὲ δίκην θεῶν εἶδεν οὐδὲ σέβεται τῆς ἀρετῆς τὸ κάλλος, ἀλλ' εἴ τι θαρραλέον αὐτοῖς ἢ πανοῦργον ἢ δραστήριον ἐκ φύσεως ἔνεστι, τούτῳ πρὸς ἡδονὴν σαρκὸς καὶ ἀποπλήρωσιν ὀρέξεως χρῆται. ὁ δὲ σοφὸς Μητρόδω-

B ρος, λέγων τὰ καλὰ πάντα καὶ σοφὰ καὶ περιττὰ τῆς ψυχῆς ἐξευρήματα τῆς κατὰ σάρκα ἡδονῆς ἕνεκα καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς ὑπὲρ ταύτης συνεστάναι, καὶ πᾶν εἶναι κενὸν ἔργον ὃ μὴ εἰς τοῦτο κατατείνει, τούτοις τοῖς διαλογισμοῖς καὶ φιλοσοφήμασιν ἀρθέντων νόμων, ὄνυχες λύκων ἐνδέουσι καὶ ὀδόντες λεόντων, καὶ γαστέρες βοῶν, καὶ τράχηλοι καμήλων, καὶ ταῦτα τὰ πάθη καὶ τὰ δόγματα λόγων καὶ γραμμάτων ἀπορία τὰ θηρία βρυχήμασι καὶ χρεμετισμοῖς καὶ

πᾶσα φωνὴ γαστρός ἐστιν

C αὐτοῖς καὶ σαρκὸς ἡδονὴν ἀσπαζομένη καὶ σαίνουσα παροῦσαν ἢ μέλλουσαν, εἰ μή τι φύσει φιλόφωνόν ἐστι καὶ κωτίλον. οὐδεὶς οὖν ἔπαινος ἄξιος ἂν γένοιτο τῶν ἐπὶ ταῦτα τὰ πάθη τὰ θηριώδη νόμοις θεμένων, καὶ πολιτείας καὶ ἀρχὰς, καὶ νόμων διάταξιν. ἀλλὰ τίνες εἰσὶν οἱ ταῦτα συγχέοντες, καὶ ἄρδην ἀναιροῦντες, οὐχ οἱ τῆς ἀταραξίας στέφανον ἀσύμβλητον εἶναι ταῖς μεγάλαις ἡγεμονίαις λέγοντες; οὐχ οἱ τὸ βασιλεύειν ἁμαρτίαν καὶ διάπτωσιν ἀποφαίνοντες καὶ γράφοντες αὐταῖς λέξεσιν, ὅτι λέγειν δεῖ πῶς ἄριστα τὸ τῆς φύσεως τέλος συντηρήσει, καὶ πῶς τις ἑκὼν εἶναι μὴ πρόσεισιν ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τὰς τῶν πληθῶν ἀρχάς. καὶ ἔτι ταῦτα πρὸς

D ἐκείνοις, Οὐδὲν οὖν ἔτι δεῖ τοὺς Ἕλληνας σώζειν, οὐδὲ ἐπὶ σοφίᾳ στεφάνου παρ' αὐτῶν τυγχάνειν ἀλλ' ἐσθίειν καὶ πίνειν, ὦ Τιμόκρατες, ἀβλαβῶς τῇ σαρκὶ καὶ κεχαρισμένως. ἀλλὰ μὴν τῆς γε καὶ Κολώτης ἐπαινεῖ διατάξεως τῶν νόμων, πρῶτόν ἐστιν ἡ περὶ θεῶν δόξα, καὶ μέγιστον, ᾗ καὶ Λυκοῦργος Λακεδαιμονίους, καὶ Νομᾶς Ῥωμαίους, καὶ Ἴων ὁ παλαιὸς Ἀθηναίους, καὶ Δευκαλίων Ἕλληνας ὁμοῦ τι πάντας καθωσίωσαν, εὐχαῖς καὶ ὅρκοις, καὶ μαντεύμασι καὶ φήμαις, ἐμπαθεῖς πρὸς τὰ θεῖα δι' ἐλπίδων ἅμα καὶ φόβων καταστήσαντες. εὕροις δ' ἂν ἐπιὼν καὶ πόλεις ἀτειχί-

E στους, ἀγραμμάτους, ἀβασιλεύτους, ἀοίκους, ἀχρημάτους, νομίσματος μὴ δεομένας, ἀπείρους θεάτρων καὶ γυμνασίων· ἀνιέρου δὲ πόλεως καὶ ἀθέου, μὴ χρωμένης εὐχαῖς, μηδὲ ὅρκοις, μηδὲ μαντείαις, μηδὲ θυσίαις ἐπ' ἀγαθοῖς, μηδὲ ἀποτροπαῖς κακῶν, οὐδείς ἐστιν οὐδὲ ἔσται γεγονὼς θεατής· ἀλλὰ πόλις ἄν μοι δοκεῖ μᾶλλον ἐδάφους χωρὶς, ἢ πολιτεία τῆς περὶ θεῶν δόξης ἀναιρεθείσης παντάπασι, σύστασιν λαβεῖν, ἢ λαβοῦσα τηρῆσαι. τοῦτο μέντοι συνεκτικὸν ἁπάσης κοινωνίας καὶ νομοθεσίας ἔρεισμα, καὶ βάθρον οὐ κύκλον περιιόντες, οὐδὲ κρύφα καὶ δι' αἰνιγμάτων ἀλλὰ τὴν πρώτην τῶν κυριωτάτων δοξῶν

F προσβαλόντες εὐθὺς ἀνατρέπουσιν. εἶθ' ὥσπερ ὑπὸ ποινῆς ἐλαυνόμενοι, δεινὰ ποιεῖν ὁμολογοῦσι, συγχέοντες τὰ νόμιμα, καὶ τὰς διατάξεις τῶν νόμων ἀναιροῦντες, ἵνα μηδὲ συγγνώμης τύχωσι. τὸ μὲν γὰρ ἁμαρτάνειν περὶ δόξαν, εἰ καὶ μὴ σοφῶν, ὅμως ἀνθρώπινόν ἐστι. τὸ δ' ἐγκαλεῖν ἑτέροις ἅπερ αὐτοῖς πρόσεστι, πῶς ἄν τις εἴποι φειδόμενος τῶν ἀξίων ὀνομάτων;

εἰ γὰρ πρὸς Ἀντίδωρον ἢ Βίωνα τὸν σοφιστὴν γράφων ἐμνήσθη νόμων καὶ πολιτείας, καὶ διατάξεως, οὐκ ἄν τις εἶπεν αὐτῷ, Μένε ὦ ταλαίπωρε ἀτρέμας σοῖς ἐν δεμνίοις, περιστέλλων τὸ σαρκίδιον. ἐμοὶ δὲ περὶ τούτων οἰκονομικῶς καὶ πολιτικῶς βεβιωκότες ἐγκαλείτωσαν. εἰσὶ δὲ οὗτοι πάντες οἷς Κολώτης λελοιδόρηκεν, ὧν Δημόκριτος μὲν παραινεῖ τήν τε πολεμικὴν τέχνην μεγίστην οὖσαν ἐκδιδάσκεσθαι, καὶ τοὺς πόνους διώκειν ἀφ' ὧν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ γίνονται τοῖς ἀνθρώποις. Παρμενίδης δὲ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα διεκόσμησε νόμοις ἀρίστοις, ὥστε τὰς ἀρχὰς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐξορκῶσαι τοὺς πολίτας ἐμμενεῖν τοῖς Παρμενίδου νόμοις. Ἐμπεδοκλῆς δὲ τούς τε πρώτους τῶν πολιτῶν ὑβρίζοντας καὶ διαφοροῦντας τὰ κοινὰ ἐξελέγξας, τήν τε χώραν ἀπήλλαξεν ἀκαρπίας, καὶ λοιμοῦ, διασφάγας ὄρους ἀποτειχίσας, δι' ὧν ὁ νότος εἰς τὸ πεδίον ὑπερέβαλλε. Σωκράτης δὲ, μετὰ τὴν καταδίκην φυγῆς αὐτῷ μεμηχανημένης ὑπὸ φίλων, οὐκ ἐχρήσατο, τοὺς νόμους βεβαιῶν, ἀλλὰ ἀδίκως ἀποθανεῖν εἵλετο μᾶλλον ἢ σωθῆναι παρανόμως. Μέλισσος δὲ, τῆς πατρίδος στρατηγῶν, Ἀθηναίους κατεναυμάχησε· Πλάτων δὲ καὶ καλοὺς μὲν ἐν γράμμασι λόγους περὶ νόμων καὶ πολιτείας ἀπέλιπε, πολὺ δὲ κρείττονας ἐνεποίησε τοῖς ἑταίροις, ἀφ' ὧν Σικελία διὰ Δίωνος ἠλευθεροῦτο, καὶ Θρᾴκη διὰ Πύθωνος καὶ Ἡρακλείδου Κότυν ἀνελόντων, Ἀθηναίων δὲ Χαβρίαι στρατηγοὶ καὶ Φωκίωνες Ἀκαδημίας ἀνέβαινον. Ἐπίκουρος μὲν γὰρ εἰς Ἀσίαν ἐξέπεμπε τοὺς Τιμοκράτει λοιδορησομένους, καὶ τῆς βασιλικῆς ἐξελῶν αὐλῆς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι Μητροδώρῳ προσέκρουσεν ἀδελφὸς ὤν· καὶ ταῦτα ἐν τοῖς βιβλίοις γέγραπται τοῖς ἐκείνων. Πλάτων δὲ τῶν ἑταίρων ἐξαπέστειλεν, Ἀρκάσι μὲν, Ἀριστώνυμον, διακοσμήσοντα τὴν πολιτείαν, Ἠλείοις δὲ Φορμίωνα, Μενέδημον δὲ Πυρραίοις. Εὔδοξος δὲ Κνιδίοις, καὶ Ἀριστοτέλης Σταγειρίταις, Πλάτωνος ὄντες συνήθεις, νόμους ἔγραψαν. παρὰ δὲ Ξενοκράτους Ἀλέξανδρος ὑποθήκας ᾔτησε περὶ βασιλείας. ὁ δὲ πεμφθεὶς πρὸς Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῶν ἐν Ἀσίᾳ κατοικούντων Ἑλλήνων, καὶ μάλιστα διακαύσας καὶ παροξύνας ἅψασθαι τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου, Δήλιος ἦν Ἐφέσιος, ἑταῖρος Πλάτωνος. Ζήνων τοίνυν ὁ Παρμενίδου γνώριμος, ἐπιθέμενος Δημύλῳ τῷ τυράννῳ, καὶ δυστυχήσας περὶ τὴν πρᾶξιν, ἐν πυρὶ τὸν Παρμενίδου λόγον, ὥσπερ χρυσὸν ἀκήρατον καὶ δόκιμον παρέσχε καὶ ἀπέδειξεν ἔργοις ὅτι τὸ αἰσχρὸν ἀνδρὶ μεγάλῳ φοβερόν ἐστιν· ἀλγηδόνα δὲ παῖδες, καὶ γύναια, καὶ γυναίων ψυχὰς ἔχοντες ἄνδρες δεδίασι. τὴν γὰρ γλῶτταν αὑτοῦ διατρώγων, τῷ τυράννῳ προσέπτυσεν. ἐκ δὲ τῶν Ἐπικούρου λόγων καὶ δογμάτων, οὐ λέγω τίς τυραννοκτόνος, ἢ τίς ἀριστεὺς, ἢ τίς νομοθέτης, ἢ τίς ἄρχων, ἢ βασιλέως σύμβουλος, ἢ δήμου προστάτης, ἢ βεβασανισμένος ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἢ τεθνηκώς. ἀλλὰ τίς τῶν σοφῶν ἔπλευσεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐπρέσβευσεν, ἀνήλωσε; ποῦ γέγραπται πολιτικὴ πρᾶξις ὑμῖν, καίτοι ὅτι Μητρόδωρος εἰς Πειραιᾶ κατέβη σταδίους τεσσαράκοντα, Μίθρῃ τινὶ Σύρῳ τῶν βασιλικῶν συνειλημμένῳ βοηθήσων, πρὸς πάντας ἔγραφέ τε καὶ πάσαις ἐπιστολαῖς, μεγαληγοροῦντος Ἐπικούρου καὶ σεμνύνοντος ἐκείνην τὴν ὁδόν. τί οὖν εἴ τι τοιοῦτον ἐπέπρακτο αὐτοῖς, οἷον Ἀριστοτέλει, τὴν πατρίδα κτίσαι διεφθαρμένην ὑπὸ Φιλίππου; Θεοφράστῳ δὲ, δὶς ἐλευθερῶσαι τυραννουμένην; οὐκ ἐπιλιπεῖν ἔδει πρότερον φέροντα βίβλους τὸν Νεῖλον, ἢ τούτους ἀποκάμνειν γράφοντας περὶ αὐτῶν; καὶ οὐ τοῦτο δεινόν ἐστιν, ὅτι τοσούτων ὄντων φιλοσόφων

A Cum enim aduersus Antidorum aut Bionem sophistam scribens, legum ordinis, & reip. facit mentionem: nonne poterat recte horum aliquis ei dicere, *Mane tuo quietus in lecto, miser,* tuum curans corpusculum: me hoc nomine accusent, qui ciuiliter & re familiari recte instituta vixerunt? Hi vero sunt omnes ij, quos maledictis impetiit Colotes. Ex his Democritus iubet artem bellicam discere, vtpote maximam: ac labores sectari, quibus res magnæ & splendor hominibus parantur. Parmenides suam patriam optimis exornauit legib⁹, eiusq; adeo institutis ciues staturos se quot-
B annis iurare magistratus cogũt. Empedocles principes ciuium peculatus & contumeliosarum iniuriarũ conuicit: ac regionẽ sterilitate & pestilentia liberauit, obstructis montis faucibus per quas Auster in campos incidebat. Socrates damnatus, cum ei effugiendi opportunitatem amici parassent, legum confirmandarum causa non est ea vsus: maluitque iniuste mori, quam contra leges euadere. Melissus patriæ prætor, Athenienses nauali vicit prœlio. Plato in suis scriptis præclaram de legibus, & repub. doctrinam reliquit, multo autem meliora socios docuit: quibus vsus Dio Siciliam liberauit,
C Pytho & Heraclides Coty interfecto Thraciam. Chabrias quoque & Phocion Imperatores Atheniensium ex Academia progressi sunt. Sane Epicurus in Asiam misit qui Timocrati conuicium facerent, & eum ex aula regis eximerent, quod offendisset fratrẽ Metrodorũ. atq; hæc in ipsorum sunt scripta libris. Plato autem de sociis misit Arcadib. Aristonymũ reip. constituendæ causa, Eleis Phormionem, Pyrrhæis Menedemũ. Eudoxus Cnidiis, Aristoteles Stagiritis leges posuerũt, familiaris vterque Platonis. A Xenocrate pcepta de regno petiit Alexander. Qui ad Alexandrum ab Asiam inco-
D lentibus Græcis missus fuit, maximeq; eum ad bellũ in Barbaros suscipiendum inflammauit, Delius fuit Ephesius, Platonis socius. Zeno Parmenidis discipulus Demylo tyranno insidiatus, re infeliciter gesta doctrinam Parmidis velut aurum in igne illæsam ac probam facto ostendit. scilicet turpitudinem magno viro metuendam esse: dolorem à pueris, & mulierculis, ac viris animum muliebrem gerentibus timeri. Linguam enim suam dentibus amputatam in tyrannum exspuit. Ex Epicuri autem decretis nõ dicam quis tyrannicida, quis eximiam rebus agendis laudem meritus, quis legumlator, quis princeps, quis regis consiliarius,
E quis populi tutor exstitit, quis pro iusticia tortus, quis mortuus est? Sed, quisnam sapientum istorum propter patriam nauigauit, legationem obiit, sumptus fecit? vbi ciuilis vlla vestrum alicuius actio scripta exstat? Metrodorus XL stadia in Piræeum descendit, Mithræ cuidam Syro vno de regiis capto opitulaturus. De hoc facinore scilicet in omnibus ad omnes epistolis magnifice scripsit Epicurus. Quid facturos putas fuisse, si quid tale egissent, quale est q. Aristoteles confecit, vt patria ipsius à Philippo euersa instauraretur, quod Theophrastus suam bis à tyrannis occupatam liberauit?
F nonne oportebat prius Nilum biblos ferre desinere, quam illos de se scribendo defatigari? Neq; id maxime indignum est, quod de tot philosophis

soli hi fere asymboli in partem bonorum quæ sunt in ciuitatibus perueniunt. sed quod Tragicis & Comicis poetis semper conantibus aliquid stipis conferre & dicere pro legibus & republica: hi etiam si scribant, de republ. scribunt ne eam geramus, de rhetorica, ne ea vtamur, de regno, vt fugiamus conuictum regum præcipientes. Ciuiles autem viros deridentes, gloriamque eorum obruentes, solis verbis Epaminondam aliquid aiunt habuisse, idq; perexiguum. ipsum vero ferreum viscus appellantes, quærunt quid acciderit, vt per mediam iter faceret Peloponnesum, non pileolo sumpto domi desideret, nimirum totus ventri curando intentus. Quæ autem Metrodorus in opere De philosophia digressus ad remp. traducendam scripsit, non putaui reticenda. Sapientum quidam ait fastus abundantia ita pulcre perspexerunt opus eius, vt proruerint ad affectandas res Lycurgi & Solonis factis æmulas, secundum rationes vitæ & virtutis. Siccine fastus hoc erat, & abundantia fastus, liberas esse Athenas, Spartam bonis regi legibus, adolescētes non ferocire, non tollere prolem è scortis, neque diuitias, luxum, & libidinem rerum potiri in vrbibus, sed legem & iusticiam? Hæc enim sunt quæ expetebat Solon. Et conuicium Metrodorus his addit. Ideo æquum est vt rideat effuse liber homo cum alios, tum Lycurgos istos & Solones. Atqui, Metrodore, hic liber non est, sed illiberalis & contumax, & ne liberali quidem dignus flagello, sed nodoso illo, quo gallos in magnæ matris sacris delinquentes puniunt. Non legumlatores autem, sed ipsas leges fuisse ab his impugnatas, ex Epicuro audire licet. Nam seipsum in dubitationib. interrogat, facturusne sit sapiens quod leges prohibent, si id clam sit futurum. & respondet, non expeditum est simplex attributum. hoc est, Faciam, sed diffitebor. Rursum, puto ad Idomeneum scribens, serio iubet eum viuere non seruientem legibus & decretis, nisi quatenus ob vicinum ictum perturbationem adferunt. Ergo si vitam humanam perimunt, qui leges & reip. rationes tollunt: id autem faciunt Epicurus & Metrodorus, familiares à rep. gerenda dehortantes, gerentibus infensi, principes & sapientissimos legum conditores maledictis proscindentes, leges contemnere iubentes, vbi metus plagæ & pœnæ abest: non, puto, tantum falso Colotes aliis intentauerit crimen, quantum vere doctrinæ & decretis Epicuri intulit.

A μόνοι σχεδὸν ἀσύμβολοι τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀγαθῶν κοινωνοῦσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ τραγῳδιῶν ποιηταὶ καὶ κωμῳδιῶν ἀεί τι πειρῶνται χρήσιμον παρέχεσθαι καὶ λέγειν ὑπὲρ νόμων καὶ πολιτείας. οὗτοι δὲ κἂν γράφωσι, γράφουσι περὶ πολιτείας, ἵνα μὴ πολιτευώμεθα. καὶ περὶ ῥητορικῆς ἵνα μὴ ῥητορεύωμεν καὶ περὶ βασιλείας, ἵνα μὴ φεύγωμεν τὸ συμβιοῦν βασιλεῦσι. τοὺς δὲ πολιτικοὺς ἄνδρας ἐπὶ γέλωτι καὶ καταλύσει τῆς δόξης, ὀνόμασι μόνοις τὸν Ἐπαμεινώνδαν ἐσχηκέναι τι λέγοντες ἀγαθόν, καὶ τοῦτο δὲ μικκὸν οὑτωσὶ τῷ ῥήματι φράζοντες, αὐτὸν δὲ σιδηροῦν σπλάγχνον ἀποκαλοῦντες, καὶ πυνθανόμενοι τί παθὼν ἐβά-
B διζε διὰ τῆς Πελοποννήσου μέσης, καὶ οὐ πιλίδιον ἔχων οἴκοι κάθοιτο, δηλαδὴ περὶ τὴν τῆς γαστρὸς ἐπιμέλειαν ὅλως καθεστώς. ἃ δὲ Μητρόδωρος ἐν τῷ περὶ φιλοσοφίας ἐξορχούμενος πολιτείαν γέγραφεν, οὐκ ᾤμην δεῖν παρεῖναι. λέγει δὲ ὅτι τῶν σοφῶν τινες, ὑπὸ δαψιλείας τύφου, οὕτω καλῶς ἐνεῖδον τὸ ἔργον αὐτῆς, ὥστε οἴχονται φερόμενοι πρὸς τὰς αὐτὰς Λυκούργῳ καὶ Σόλωνι ἐπιθυμίας, κατὰ τοὺς περὶ βίων λόγους καὶ ἀρετῆς. τύφος οὖν ἦν καὶ δαψίλεια τύφου τὸ ἐλευθέρας εἶναι τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Σπάρτην εὐνομεῖσθαι, καὶ τοὺς νέους μὴ θρασύνεσθαι, μηδὲ ἐξ ἑταιρῶν παιδοποιεῖσθαι, μηδὲ πλοῦτον καὶ τρυφὴν καὶ ἀσέλγειαν
C ἄρχειν, ἀλλὰ νόμον καὶ δικαιοσύνην ἐν ταῖς πόλεσιν. αὗται γὰρ ἦσαν ἐπιθυμίαι Σόλωνος. καὶ λοιδορῶν ὁ Μητρόδωρος, ἐπιλέγει τοῖς εἰρημένοις, Διὸ καὶ καλῶς ἔχει τὸν ἐλεύθερον ὡς ἀληθῶς γέλωτα γελάσαι ἐπί τε δὴ πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ ἐπὶ τοῖς Λυκούργοις τούτοις, καὶ Σόλωσιν. ἀλλ' οὐκ ἐλεύθερος οὗτος ὦ Μητρόδωρ' ἐστίν, ἀλλ' ἀνελεύθερος καὶ ἀνάγωγος, καὶ οὐδὲ μάστιγος ἐλευθέρας δεόμενος, ἀλλὰ τῆς ἀστραγαλωτῆς ἐκείνης ᾗ τοὺς Γάλλους πλημμελοῦντας ἐν τοῖς μητρῴοις κολάζουσιν. ὅτι δὲ οὐ νομοθέταις, ἀλλὰ νόμοις ἐπολέμουν, ἔξεστιν ἀκούειν Ἐπικούρου. ἐρωτᾷ γὰρ αὐτὸν ἐν ταῖς διαπορίαις εἰ πράξει τινὰ ὁ σοφὸς ὧν
D οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, εἰδὼς ὅτι λήσει. καὶ ἀποκρίνεται, Οὐκ εὔοδον τὸ ἁπλοῦν ἐστι κατηγόρημα. τουτέστι, πράξω μὲν οὐ βούλομαι δὲ ὁμολογεῖν. πάλιν δὲ (οἶμαι) γράφων πρὸς Ἰδομενέα, διακελεύεται μὴ νόμοις καὶ δόξαις δουλεύοντα ζῆν, ἐφ' ὅσον ἂν μὴ τὴν διὰ τοῦ πέλας ἐκ πληγῆς ὄχλησιν παρασκευάζωσιν. εἴπερ οὖν οἱ νόμους καὶ πολιτείας ἀναιροῦντες, τὸν βίον ἀναιροῦσι τὸν ἀνθρώπινον, Ἐπίκουρος δὲ καὶ Μητρόδωρος τοῦτο ποιοῦσι, τοὺς μὲν συνήθεις ἀποτρέποντες τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν, τοῖς δὲ πράττουσιν ἀπεχθανόμενοι· τοὺς δὲ πρώτους καὶ σοφωτάτους τῶν νομοθετῶν κακῶς λέγοντες, τῶν δὲ νόμων παρακελευόμενοι περιφρονεῖν ἐὰν μὴ προσῇ φόβος πληγῆς καὶ κολάσεως· οὐκ οἶδα τί τηλικοῦτο κατέψευσται τῶν ἄλλων ὁ Κολώτης, ἡλίκον ἀληθῶς τῶν Ἐπικούρου λόγων καὶ δογμάτων κατηγόρηκεν.